

VERGADERING VAN 20 OKTOBER 2010

Voorzitter: de heer J.P. Rehwinkel
mevrouw A. Postma (agendapunt 3.a)

Aanwezig: de dames C.E. Bloemhoff (PvdA), M. Dekker (PvdA), E. van Lente (PvdA), S.A. Koebrugge (VVD), L.I. van der Vegt (GroenLinks), A. Postma (GroenLinks), A.M.J. Riemersma (Stadspartij), H. Rademaker (SP), L.R. van Gijlswijk (SP), G.E.J. van der Meulen (D66), A.K. Kuik (CDA), I.M. Jongman-Mollema (ChristenUnie), R.J.A.M. Krüders (Student en Stad) en de heren A. de Rooij (PvdA), J. Spakman (PvdA), B. Baldew (PvdA), R.O. Martens (PvdA), R. van der Schaaf (PvdA), W. Moes (PvdA), A. Rutte (VVD), D. Jager (VVD), J. Evenhuis (VVD), J.M. van Keulen (VVD), M.D. Blom (VVD), W.B. Leemhuis (GroenLinks), M.T. Gijsbertsen (GroenLinks), V.G.F. Möhlmann (GroenLinks), A. Sijbolts (Stadspartij), G.J.D. Offerman (Stadspartij), J. Bolhuis (Stadspartij), R.P. Prummel (Stadspartij), E. Eikenaar (SP), J.P. Dijk (SP), J.H. Luhoff (D66), P.S. de Rook (D66), H.J.M. Akkermans (D66), J. Seton (CDA), M. Verhoef (ChristenUnie) en G.J. Kelder (Partij voor de Dieren)

Griffier: Tot 16.50 uur: de heer D.H. Vrieling. Daarna: plaatsvervangend griffier de heer P. Kommerij

Secretaris: de heer L.J. Bosdijk (vanaf 20.00 uur)

Wethouders: de dames E.M. Pastoor-Meulman (PvdA), J.A. Visscher (SP) en C.T. Dekker (GroenLinks, vanaf 17.15 uur) en de heren F. de Vries (PvdA) en T. Schroor (D66)

1. Opening en mededelingen

De VOORZITTER: Ik open deze gemeenteraad van Groningen van 20 oktober 2010.

Er zijn geen berichten van verhindering binnengekomen. Iedereen heeft inmiddels ook getekend.

Met betrekking tot de agenda kan ik u medelen dat agendapunt 6.h naar de 1-minuutinterventies gaat. Agendapunt 6.h wordt agendapunt 7.e, het Euvelgunnetracé.

Agendapunt 7.c, het Confucius Institute wordt een conformstuk en dan krijgt het het nummer 6.o.

Ik kijk even of ik Chinese gezichten zie. Ja, die zie ik op de tribune zitten. I would like to welcome our guests from Tianjin. I think I know how to pronounce it now. Very welcome to Groningen. I visited the city Tianjin a month ago. As you know, as members of our council we do have a relationship. We have an exchange of civil servants. Last year two gentlemen visited Groningen. This year you do: you just arrived. We met in Tianjin already. You would like to attend this meeting of the city council, because you are interested in the Confucius Institute. But I just told in Dutch we won't talk about the Confucius Institute, so I am sorry about that, but you are very welcome to be present and I hope it will be interesting for you. Thank you very much. (applaus)

Dan, dames en heren, is dit de laatste vergadering van onze griffier Dick Vrieling. En als het goed is, Dick, en dan moet ik weer even kijken, zit ook jouw vrouw – je denkt dat het helpt hè, zo'n bril – Cathy op de tribune.

Dick, ik ga er even bij staan, vandaag is een bijzonder moment, want het is jouw laatste raadsvergadering. En ook in het presidium had je je laatste presidium. Hoeveel zijn het er wel niet geweest? Het antwoord op die vraag heb ik nog niet. Je neemt op 12 november afscheid met een symposium over het thema Identiteit en Democratie. Dat is een thema dat je zeer aan het hart ligt. Ik weet, en je zei het net ook nog, dat je je afscheid graag tot die ene dag wilt beperken, maar het is toch ook passend om in deze raadzaal en in je laatste raadsvergadering even kort bij je vertrek stil te staan.

Als je op 12 november afscheid neemt heb je je 35 jaar voor de gemeente ingezet. Het was Jacques Wallage die je, toen als onderwijswethouder, in 1975 vroeg om bij de gemeente te komen werken. Hij kende je van reportages als onderwijsjournalist van de Winschoter Courant, later volgens mij het Groninger Dagblad geworden, en dat is inmiddels weer opgegaan in het Dagblad van het Noorden. Je hield je bij de gemeente vooral bezig met het ontwikkelen van de volwasseneneducatie. Je hebt ook als bestuursadviseur gewerkt voor wethouder van Onderwijs Henk Pijlman en je was de eerste projectleider

voor de Vensterschool. En na enkele uitstapjes, onder meer als projectleider Cultuurverandering bij de Sociale Dienst, ben je in 2001 gevraagd om de raad te ondersteunen bij het dualiseringsproces, wat zich vanaf 2002 heeft voltrokken, zo lang alweer. Die klus heb je met veel enthousiasme en inzet opgepakt. Toen in maart 2002 de Wet dualisering gemeentebestuur werd ingevoerd, was Groningen al een heel eind op de goede weg. Jouw aanstelling als griffier van Groningen liep vooruit op een amendement van Dick de Cloe waarin de functie van griffier verplicht werd gesteld en je bent de eerste officieel benoemde raadsgriffier in Nederland.

En voor die eerste lichte van raadsgriffiers was het behoorlijk pionieren. Voor jullie in het bijzonder, samen met de raad en de toenmalige burgemeester. Er werd in het land op allerlei verschillende manieren geëxperimenteerd met vergadervormen, het Almeerse model bijvoorbeeld. Ik zou allerlei andere gemeenten kunnen noemen die menen dat ze ook een model de wereld in hebben geholpen. Er werd geëxperimenteerd met eigen raadsprogramma's en ook met directe burgerinitiatieven op de raadsagenda. Groningen heeft daarin onder jouw leiding toch altijd de wat nuchtere weg bewandeld. Je koos, en Groningen koos met jou, niet voor radicale structuurveranderingen, maar voor zaken als betere informatievoorziening, het eerder betrekken van de raad, en ik denk dat het de gezamenlijk opvatting is van college en raad dat het altijd nog beter kan, en het beter faciliteren van het politieke debat.

Je was inspirator en gangmaker als het gaat om de kennisuitwisseling tussen griffies en gemeenteraden; in de eerste raadsperiode met 4-duaal, dat was een clubje waar ik ook wel eens iets van hoorde doordat collega's uit het land me daarvan vertelden: van uitwisseling tussen Almere, Amersfoort, Dordrecht en Groningen. En dat is later Kennisnetwerk Lokaal 13 geworden.

Na de verkiezingen in maart hebben we als raad hier twintig nieuwe leden kunnen verwelkomen. Je kent mijn enthousiasme daarover, omdat ik vind dat er heel veel talent tussen zit. Maar ik kan me voorstellen dat voor jou die medaille ook een andere kant heeft, omdat er met de raadswisseling ook heel veel kennis verloren is gegaan. Er is inmiddels ook nog maar een enkeling die de situatie van voor de dualisering heeft meegemaakt. En veel zaken die we inmiddels heel gewoon vinden waren dat voor de dualisering toch echt niet. De raad bepaalt zijn eigen agenda, publiceert zijn besluiten, organiseert hoorzittingen, expertmeetings, doet eigen onderzoeken; de vergaderingen van de raad worden via beeld en geluid via internet verzorgd en de dualisering heeft bij veel van die veranderingen toch als een katalysator gewerkt. Ik zou het wel interessant vinden om nog eens met jou van gedachten te wisselen, want dat hebben we nooit zo uitvoerig gedaan, wat je nu uiteindelijk van die dualisering vindt.

Je stond altijd pal voor de positie van de raad. Dat was volgens mij voor jou ook de kern van de dualisering, waar de gekozen volksvertegenwoordiger duidelijk gepositioneerd wordt als hét orgaan waar politieke keuzes worden gemaakt en dat belangrijke besluiten neemt voor de stad.

De gemeenteraad kenmerkt zich per definitie door politieke verdeeldheid. Wel is van belang om de sfeer, ook deze vergadering weer, zo goed mogelijk te houden. Dat is wel iets dat ook na jouw vertrek de aandacht blijft vragen. En vanzelfsprekend heeft het college ook altijd een eigen invalshoek.

Er wordt van alle kanten aan zo'n griffier getrokken. Dan moet je stevig in je schoenen staan om met respect voor ieders rol en positie het besluitvormingsproces in goede banen te leiden. Van die rol moet je een beetje houden. Dat heb jij gedaan. Dit is voor jou een emotioneel moment, dat vertelde je me zo net ook. Je hebt voor je gevoel die functie zo intensief vervuld; je hebt nu jaren achter je bij die gemeente, 35 om precies te zijn, maar hopelijk blijf je pleitbezorger voor de lokale democratie en hopelijk lukt het je ook om de blik nu ook vooral weer vooruit te richten, op alles wat het leven jullie nu vast en zeker nog te bieden heeft.

Namens de hele raad wens ik jullie alle goeds toe, zeker ook namens het college. Het ga jullie goed, vooral waar het jullie gezondheid betreft. (applaus)

De heer VRIELING (scheidend griffier): Ik ga nog even wat zeggen.

De VOORZITTER: Nou, dat ga je helemaal niet, want ik geef eerst het woord aan de heer De Rooij.

De heer DE ROOIJ (PvdA): Dick, je hebt aangegeven dat je je echte afscheid op 12 november wilt doen. En toen is er in de raad heen en weer getelefoneerd: moet de nestor van de raad niet iets zeggen? Nee, dat gebeurt alleen bij een afscheid en dat is op 12 november en hoe doen we dat nou? Compromisgezind als altijd, mocht ik het woord even voeren. En dat wou ik dan ook maar even doen, want Peter heeft zojuist verteld over die historische werdegang die jij hebt gemaakt; de eerste raadsgriffier die geïnstalleerd is, dat is niet niks.

Joost van Keulen en ik hebben vandaag met een aantal mensen mogen praten die eigenlijk allemaal getuigen van de statuur die jij in die griffierswereld hebt opgebouwd. Dat hadden we natuurlijk ook al

van anderen gehoord, maar het is ons in ieder geval duidelijk geworden dat je toch wel een man van betekenis bent.

Ik kwam je laatst op straat tegen en toen werd het wat emotioneel toen je zei: dit wordt een van de laatste keren dat ik via de Stoeldraaierstraat naar de griffie loop om daar mijn werk te gaan doen.

En toen dacht ik: Vanaf het begin heb je je altijd zeer betrokken gevoeld bij de raad. En niet alleen bij de raad als geheel, met mopperen als de raad het niet goed deed of als we niet hard genoeg doorpakten of als we akkoord gingen met een stuk waarvan jij eigenlijk vond dat we dat beter niet hadden kunnen doen. En je was dan ook wat ongeduldig als we niet sneller de vernieuwingsagenda oppakten, waar ik toch altijd wel wat anders over dacht dan jij. Maar daar konden we goed over praten. Maar je was in ieder geval altijd heel erg betrokken. Niet alleen bij het proces, maar ook bij de individuele raadsleden. Je was ook een vraagbaak, in ieder geval voor een aantal van mijn collega's die, als ze problemen hadden met het schrijven van een woordvoering, of het goed over het voetlicht krijgen van wat ze nu eigenlijk bedoelden, dan bij jou terecht konden en ze deden dat ook. Daaruit is ook een vertrouwensband ontstaan, weet ik uit de verhalen. En ik vind dat eerlijk gezegd wel knap. Een beetje jammer dat je niet paraat had hoeveel presidiumvergaderingen je nou bijgewoond hebt. Ik neem aan dat dat ook geldt voor de raadsvergaderingen, dat zul je ook wel niet nagezocht hebben. Maar die individuele benadering geldt ook voor heel erg veel raadsleden, want het verloop in de raad is behoorlijk groot. Je hebt dus erg veel mensen begeleid en geholpen.

Het echte afscheid komt 12 november, dus komen er geen lichtbeelden van Jan deze keer. Op 12 november spreken er erg veel belangrijke mensen. We willen het dus ook klein houden nu. Maar ik wil je namens alle raadsleden bedanken voor je inzet en je betrokkenheid. Dank je wel. (applaus)

De VOORZITTER: Ik begrijp dat Dick Vrieling wat wil zeggen. Het woord is aan Dick Vrieling.

De heer VRIELING (scheidend griffier): Ja, nee, geen afscheid, maar ik kan het toch niet laten om iets te zeggen. Ik had het er ook al met Jan over. Jan en ik kennen elkaar al heel lang, vanuit Winschoten, 1974. Geen beelden van Jan, maar een paar korte opstekers van mij.

Karin Dekker is er niet, maar wij begonnen met de 'anti-kaasstolpclub'. Dat was een trioetje uit de raad, samen met de griffier en Greetje Kuper en die begon zich te bezinnen op wat de positie van de raad zou moeten zijn, hoe je dat zo ongeveer zou moeten vormgeven. Karin was toen al raadslid en ook Karin zat in die anti-kaasstolpclub. En dat ik als eerste griffier benoemd werd, had te maken met dat ik drie keer benoemd werd. Er was wat blubberige wetgeving, dat moet jij je nog herinneren, Peter, als Tweede Kamerlid, ik weet nog dat ik tot drie keer in de raad benoemd werd als griffier. De eerste twee keren mocht dat eigenlijk niet, kwamen we achter en toen de derde keer wel. Ik weet nog dat Jacques Wallage zei bij de derde keer: "Deze keer zijn er geen bloemen."

Wat ik zelf terugkijkend een belangrijk element heb gevonden, Peter Rehwinkel refereerde er ook al aan, is dat we hier nooit de gekkigheid zijn in gedoken. We hebben naar onze rollen gezocht als raad en college en het heeft nooit tot gekkigheid geleid waarbij we met de ruggen tegen elkaar gingen staan, maar we hebben altijd de communicatie gezocht om ons op onze positie te oriënteren en onze positie op in te nemen. Dat hebben we denk ik in Groningen heel verstandig gedaan. Dat was mede te danken aan het feit dat er een weeffout in de wet zat, dat de burgemeester zowel voorzitter van het college was als voorzitter van de raad. Mensen noemen dat een weeffout, maar als je een burgemeester hebt die lenig genoeg is om die spagaat te maken, dan kan die ook als een trait d'union, als een postiljon d'amour opereren tussen college en raad en omgekeerd. Dat gold voor Jacques Wallage en sinds het jaar dat ik met Peter samenwerk, zie ik hem ook zo opereren. Peter heeft dat elastisch vermogen om in spagaat te gaan en vervolgens die postiljon d'amour tussen raad en college te zijn, waardoor ongelukken kunnen worden voorkomen. Er kunnen wel eens wat irritaties zijn, maar dat hoort ook bij een zoektocht naar je rollen.

Ten slotte: Ik lees u een kernpassage voor uit de brief van Paulus aan de Corinthiërs. Jan Seton, zo gaat dat, jongen.

"Al sprak ik de taal van alle mensen en die van engelen, had ik de liefde niet, ik zou niet meer zijn dan een dreunende gong of een schallend cimbaal.

Al had ik de gave om te profeteren en doorgrondde ik alle geheimen, al bezat ik kennis en had ik het geloof dat ik bergen kan verplaatsen, had ik de liefde niet, ik zou niet zijn.

Al verkocht ik mijn bezittingen omdat ik voedsel aan de armen wilde geven, al gaf ik mijn lichaam prijs en kon ik daar trots op zijn, had ik de liefde niet, het zou niet baten."

Het is vanuit die liefde voor de democratie en het publieke bestuur dat ik u de afgelopen jaren heb willen bedienen. Dank u wel. (applaus)

De VOORZITTER: Je mag je bloemen meenemen, Dick. En wij zien elkaar op 12 november. Dan gaan wij naar punt 3 van de agenda.

3. Mondelinge vragen en interpellaties

3.a: Verzoek om een actualiteitendebat van het CDA i.v.m. de brand in de school bij Gravenburg

De VOORZITTER: Bij dit agendapunt zal de heer Moes, gezien zijn betrokkenheid bij de school, op de tribune plaatsnemen. Mevrouw Postma neemt voor dit agendapunt de leiding van de vergadering over.

De VOORZITTER: Dan gaan wij naar agendapunt 3. Er is een verzoek voor een actualiteitendebat binnengekomen van het CDA. En omdat het de dag van de raadsvergadering is, vindt dat ook plaats in de raadsvergadering. Het woord is aan de heer Seton, CDA-fractie.

De heer SETON (CDA): Voorzitter, dank u wel. Voorzitter, het afbranden van de school in Gravenburg heeft een enorme indruk gemaakt op de stad. Met vele anderen ben ik zaterdagmiddag wezen kijken en de indringende geur van de brand, de blauwe waas van de rook en het smeulende skelet van de school zijn ons erg bijgebleven. We leven mee met de kinderen, de ouders, leerkrachten, staf en al die andere professionals die dagelijks in dit mooie pand werkten.

Dit actualiteitendebat is wat mijn fractie betreft bedoeld om in de eerste plaats verbondenheid te tonen. Wij zijn allemaal diep geraakt en als college en raad willen we dat uitspreken en laten zien. In de tweede plaats om uiting te geven aan de vele vragen die leven onder de mensen over de toedracht van de brand, de bluswerkzaamheden en uiteraard ook over de gezamenlijke zoektocht naar geschikte vervangende ruimte die direct is gestart. En ten slotte ook vragen over de herbouw.

Het gaat mij er niet om op alle vragen nu antwoord te krijgen. Ik realiseer me dat dat niet kan en wil lopende zaken ook niet in de wielen rijden. Wat ik wil, is uiting geven aan die vragen en wat nu helder wordt, is meegenomen.

Over de toedracht en over de oorzaak van de brand lees ik in de pers over brandstichting. Kan het college dat bevestigen? Is er iets te zeggen over het onderzoek? Is er nazorg voor de kinderen en de getroffen? Berichtgeving over de bluswerkzaamheden op zaterdagochtend gaf aan dat de brandweer moeite had met het vinden van bluswater. Klopt dit? En zo ja, is er bij de bouw van de school dan geen rekening gehouden met voldoende water? En een vraag die ik veel hoor is hoe het kan dat zo'n moderne school in een relatief korte tijd helemaal kan afbranden. Wordt hier onderzoek naar gedaan? Dit kan ook relevant zijn bij eventuele herbouw.

Over de vervangende ruimte: Ik krijg het idee dat vanaf het begin alle gebruikers van het pand in een gecoördineerde actie vervangende ruimte zijn gaan zoeken. Complimenten voor deze daadkracht. Wat is hier op dit moment over te zeggen? Zo leven er vragen over wanneer, in welke vorm en waar de vervangende lokalen gaan komen.

Ten slotte: Meer naar de toekomst. We zetten met zijn allen de schouders eronder om deze school als kloppend hart van de wijk weer op te bouwen. We gaan er daarbij van uit dat ook ontwikkelingen van de afgelopen drie jaren worden meegenomen bij de herbouwplannen. In hoeverre is het college bereid om dan ook te kijken naar de oude, maar nog steeds actuele wens, voor een wijkvoorziening voor Gravenburg en aanliggende wijken? Dank u wel.

De VOORZITTER: Dank u wel. Wie van de andere fracties wil het woord? De heer Rutte, VVD.

De heer RUTTE (VVD): Voorzitter, dank u wel. In ieder geval een groot woord van dank voor alle partijen die na de brand heel snel en gecoördineerd aan de slag zijn gegaan om tot een oplossing te komen en de communicatie naar de ouders op gang te brengen. Dat is een enorme tour de force geweest en dat verdient echt een heel groot compliment.

Voor de rest kunnen we aansluiten bij de woordvoering van de heer Seton. Maar graag in de beantwoording, als het mogelijk is, aandacht voor de zorgen die er zijn over de snelheid waarmee er weer op één locatie geïntegreerd onderwijs gegeven kan worden, maar ook opvang geregeld kan worden. Voor- en naschoolse opvang is in deze wijk heel erg belangrijk. Het gaat dus niet alleen om onderwijs, maar ook om opvang. Weet de wethouder al hoe dat op zo kort mogelijke termijn vormgegeven kan worden, zowel nu als later als er weer een geïntegreerde oplossing geboden kan worden?

De VOORZITTER: Dank u wel. De heer Sijbolts, Stadspartij.

De heer SIJBOLTS (Stadspartij): Dank u wel, voorzitter. Wij sluiten ons aan bij de woorden van dank van het CDA en de VVD.

Wij hebben nog een andere vraag: Er is ons bekendgemaakt dat er door de brandweer bij de brandcontrole een aantal dingen zijn afgekeurd, dan wel dat er gebreken waren. Ik weet dat dat waarschijnlijk niet de oorzaak is van de brand, maar ik wil graag weten hoe de controle is bij brandpreventie op scholen in het algemeen. Dank u wel.

De VOORZITTER: Dank u wel. De heer De Rook, D66.

De heer DE ROOK (D66): Dank u wel, voorzitter. De heer Seton spreekt ook namens onze fractie als hij zegt dat we met dit spoeddebat onze verbondenheid willen uitspreken met de mensen die hiermee te maken hebben gehad en dat onze prioriteit moet liggen bij het zo snel mogelijk vinden van een oplossing voor alle kinderen en al die andere mensen die gebruik hebben gemaakt van het gebouw van de Vensterschool. Mij bekruipt wel een beetje het gevoel dat we als raad heel erg terughoudend moeten zijn om nu al op het onderzoek vooruit te gaan lopen. Daarom zijn de vragen die de heer Seton stelde over het onderzoek dan ook niet de onze. Ik zou liever het onderzoek willen afwachten en het niet in de wielen willen rijden. Ik denk dat de heer Seton daarom die vragen niet had moeten stellen. Ik weet niet of ik het nu zo chic zou vinden om er hier nu ook een wijkcentrum 'in te fietsen' en bij de discussie te betrekken. Wij wachten op het onderzoek en vinden dat er zo snel mogelijk een oplossing moet worden gevonden voor iedereen die betrokken is geweest bij de school en dat in de toekomst zal zijn.

De VOORZITTER: Dank u wel. De heer Van der Schaaf, PvdA.

De heer VAN DER SCHAAF (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Ook wij willen aansluiten bij de woorden van de heer Seton over de verbondenheid die wij voelen met de ouders, de leerlingen en het personeel die deze traumatische en trieste gebeurtenis hebben moeten meemaken. Ook hulde, het is al gezegd, voor de communicatie van de gemeente, maar ook voor de acties die door alle betrokkenen, zoals schoolbestuur en personeel, zijn uitgezet om het leed zoveel mogelijk te verzachten. Ook de bijeenkomst die zondagmiddag gelijk gehouden is door de gemeente vonden wij een goede actie.

Wat de PvdA betreft is het wel zaak dat zo spoedig mogelijk wordt begonnen met de bouw van de nieuwe school op die locatie. Wat ons betreft staat dat op gespannen voet met de opvatting die de heer Seton daarnet ventileerde, om te kijken of er ook een wijkvoorziening 'in gefietst' kan worden, zoals de heer De Rook formuleerde. Volgens ons moet de snelheid waarmee de school herbouwd kan worden centraal staan. Op het moment dat je dat gaat vermengen met een discussie die we al eerder hebben gevoerd, loop je juist het risico dat die snelheid er juist niet in komt te zitten en dat moeten we niet hebben.

Voor een tijdelijke voorziening hebben we er alle vertrouwen in dat de wethouder, samen met het schoolbestuur, hier een goede oplossing voor kan vinden, ook al zal het niet gemakkelijk zijn.

Tot slot willen we als PvdA-fractie nog wel onze zorg uitspreken over alle signalen die tot ons zijn gekomen over de bestrijding van de brand. Ik ben het met de heer De Rook eens dat het lastig is om vooruit te lopen op onderzoeken die nog gedaan moeten worden. Aan de andere kant is ons op die bijeenkomst van zondagmiddag door de brandweer wel gemeld dat de ladderwagens niet goed bij het gebouw kon komen en dat de brandkraan op zo'n 300 m afstand zat van de school. Dus dat zijn wel signalen, zeker bij zo'n nieuwe school, die tot zorgen leiden en die ook breder leven dan alleen bij deze school. Dank u wel.

De VOORZITTER: Dank u wel. De heer Gijsbertsen, GroenLinks.

De heer GIJSBERTSEN (GroenLinks): Voorzitter, dank u wel. Ook de GroenLinks-fractie sluit zich graag aan bij de woorden van afschuw en medeleven die door de CDA-fractie zijn verwoord. Wat betreft de oorzaak en het verloop van de brand leven ook bij mijn fractie vragen, maar ik deel de opvatting van een aantal anderen wel dat ik liever het hele onderzoek zie, wat je ook in zijn synchroniteit kunt bespreken. Dus ik kan me voorstellen dat de burgemeester niet op al die vragen in kan gaan. Wel zou ik nu al willen constateren, en dat is een positieve constatering, dat de communicatie naar ouders en anderen heel goed lijkt te zijn verlopen en daar ben ik heel blij om.

Ik sluit me aan bij de woorden van de PvdA over de wens om snel tot herbouw te komen. Dat moet je dan wel op een goede manier doen.

Ik begrijp wel dat de heer Seton zegt dat hij zich kan voorstellen dat we nu toch naar die wijkvoorziening zouden kunnen gaan kijken. Ik zou daarbij wel willen aantekenen dat ik een snelle vervanging van de school het belangrijkste vind en dat ik ook geen onevenredige kosten daaraan verbonden zou willen zien. Dank u wel.

De VOORZITTER: Dank u wel. De heer Verhoef, ChristenUnie.

De heer VERHOEF (ChristenUnie): Voorzitter, dank u wel. Ook de fractie van de ChristenUnie deelt de zorg en de betrokkenheid rond de brand in Gravenburg. Gisteren vertelde een vader mij welke impact deze enorme brand heeft gehad op zijn dochtertje die daar op school zat, want de school was voor haar toch een wezenlijk onderdeel van haar leven.

Wij kunnen ons voorstellen dat het onderzoek nog niet is afgerond en het wellicht te vroeg is om al conclusies te trekken, maar als het anders is horen we graag de laatste stand van zaken.

De gemeente staat voor een enorme klus rond de herhuisvesting van deze groep en deze kinderen. We zijn dan ook benieuwd hoever het daarmee staat en of het ook gaat lukken om het na de herfstvakantie rond te krijgen.

Dan tot slot, voorzitter. Er duiken bij dergelijke gebeurtenissen ook altijd geruchten op dat het al lang niet pluis was bij deze school. Met geruchten kun je niet zo heel veel, maar de vraag is of deze geruchten ook zijn omgezet in meldingen bij de politie en of dit misschien het onderzoek ook helpt te bevorderen. Dank u wel, voorzitter.

De VOORZITTER: Dank u wel. Mevrouw Krüders, Student en Stad.

Mevrouw KRÜDERS (Student en Stad): Dank u wel, voorzitter. Ook mijn fractie betreurt dit en wil ook haar afschuw uitspreken over de brand die heeft gewoed. Het is voor kinderen uitermate vervelend als zij geconfronteerd worden met zo'n situatie. Ik vind dat de heer De Rook en de heer Gijsbertsen heel goed verwoord hebben waarom het onderzoek afgewacht moet worden en de discussie over de herbouw en ik denk dat we daar op een later moment verder over moeten praten. Dank u wel.

De VOORZITTER: Dank u wel. De heer Kelder, Partij voor de Dieren.

De heer KELDER (Partij voor de Dieren): Dank u wel, voorzitter. Er zijn al een heleboel dingen gezegd en eigenlijk wil de fractie van de Partij voor de Dieren de mensen die hier betrokken bij zijn veel sterkte toewensen de komende tijd. We hopen dat er gauw goede oplossingen worden gevonden. Dank u wel.

De VOORZITTER: Dank u wel. Mevrouw Rademaker, SP.

Mevrouw RADEMAKER (SP): Dank u wel, voorzitter. Het is gewoon een ramp als je school afbrandt, dat geldt voor iedereen die bij de school betrokken is. Voor verdere opmerkingen sluiten we ons aan bij de fractie van de PvdA. Dank u wel.

De VOORZITTER: Dank u wel.

Dan gaan we nu voor een reactie naar het college en als eerste burgemeester Rehwinkel.

Burgemeester REHWINKEL: Dank u wel, voorzitter. Dit is een brand die onze stad zeer zal bijblijven, dat zijn we wel met elkaar eens. Zoals de heer Seton zich de indringende geur van die ochtend zal herinneren, zo staat op mijn netvlies gegrift het beeld van het overgebleven karkas van de school. Ik sprak die middag met een aantal leerlingen van de school en zei dat ik er bijna van moest huilen. En zij antwoordden in koor: "Maar dat hebben wij allemaal gedaan." En inderdaad, we hebben allemaal een beetje meegehuild. En we hebben als college geprobeerd, de dienstdoende loco en de wethouder van Onderwijs voorop, om zoveel mogelijk te helpen.

Ik wil van mijn kant graag zoveel mogelijk zeggen, en dat is dan al tamelijk uitgebreid als u het goed vindt, over wat er nu bekend is. Leden van de raad die daar op hebben gewezen hebben gelijk dat het onderzoek vanzelfsprekend nog bezig is. Maar juist ook om geruchtvorming te voorkomen wil ik graag zo uitgebreid mogelijk zijn over wat ons nu bekend is.

De brand is vermoedelijk ontstaan in de nabijheid van de achtergevel en is heel snel in de gevelbekleding geslagen. De brand is gemeld door een omstander. De brandweer Vinkhuizen is gealarmeerd om 6.20 uur, met een melding dat een schuurtje of iets dergelijks in brand stond. De brandlocatie was slecht bereikbaar

in verband met het drassige weiland; de brandkraan in de buurt was niet bereikbaar en daarom is heel snel het bericht gegeven van ‘middelbrand’. Dat was om 6.33 uur. En omdat de brand achter de gevelbekleding naar boven en links en rechts uitsloeg en uitslaand werd, is om 6.52 uur opgeschaald naar ‘zeer grote brand’.

De bereikbaarheid voor gebouwen is vastgelegd in de Bouwverordening. En de toegangsweg via de Maresiusstraat naar de school voldoet daaraan.

Vlak bij de school is een opstelplaats voor brandweervoertuigen of een ambulancevoertuig gerealiseerd.

Wat betreft de bluswatervoorziening kan ik daar op dit moment van melden dat op verzoek van de brandweer vlak bij de opstelplaats een brandkraan op eigen terrein is gerealiseerd, maar de opstelplaats en de brandkraan zijn niet gebruikt omdat er die zaterdag een benedenwindse situatie was en in feite het terrein ontoegankelijk was vanwege de dichte rook en de combinatie met de harde wind en daarom is primair gebruikgemaakt van een brandkraan in de woonwijk, op een behoorlijke afstand.

Bij de opschaling naar ‘middelbrand’ is een derde secundaire bluswatervoorziening gerealiseerd vanuit de sloot langs het fietspad Gravenburg-De Held. En misschien is het u bekend dat bij een grote brand automatisch groot watertransport meekomt. En die is ‘afgelegd’ zoals dat dan heet, vanaf de sloot langs de lege weg.

Ik zei het al, de brand breidde zich zeer snel uit langs de gevel. De eerste strategie was erop gericht om buiteninzet op die gevel te hebben. Bemannings van de andere tankautospuiter is het gebouw binnengegaan, maar omdat de brand zich zo snel uitbreidde in het gebouw op de eerste verdieping, heeft de ploeg zich terug moeten trekken. Er is nog geprobeerd om via noodtrappenhuizen naastgelegen compartimenten te betreden en te beschermen, maar er was een zodanige rookontwikkeling en temperatuur dat dat niet verantwoord was. En toen heeft men dus volledig van buitenaf moeten optreden.

De weerssituatie heeft invloed gehad op de brand en de ontwikkeling daarvan; stevige noordoostenwind heeft voor een heel snelle branduitbreiding gezorgd. Daardoor is er achter de gevel door de straffe wind een zogenaamd ‘schoorsteeneffect’ ontstaan. U kunt zich daar wel wat bij voorstellen.

In het eerste COPI-overleg is besloten om de brandbestrijding en de schoolprocessen zo snel mogelijk te scheiden. En over de schoolprocessen zal de wethouder u dadelijk verder informeren.

De brand heeft zich, zo heb ik gezegd, via de gevel over de volledige hoogte en breedte van het gebouw verspreid. Het dak is in brand geraakt en binnenin het gebouw heeft het ook hevig gebrand. Dan wordt op een gegeven moment bevestigd dat de hoofdconstructie een staalconstructie betreft. Dat is dat karkas waar ik net over sprak. En toen is besloten het gebouw als verloren te beschouwen en het niet meer te betreden. Nog weer later is er door de enorme rookoverlast besloten om te stoppen met blussen, want – nogmaals – het gebouw moest al als verloren worden beschouwd; er kon toen een schone verbranding ontstaan en overlast, ook in tijd, kon toen zo beperkt mogelijk worden behouden. Misschien is daardoor het beeld ontstaan dat de brandweer niets deed of niets meer deed. Maar nogmaals, dat is met deze afweging geweest en het lijkt me goed u daarover te informeren.

Nog tijdens de inzet zijn twee brandweermensen van Hoogezand-Sappemeer van de hoogwerker onwel geworden, voor controle naar het ziekenhuis gegaan en weer heengezonden. Later op de middag is er een brandweerman van Groningen die meldt dat hij zich niet lekker voelt en die is gelukkig ook na controle naar huis gegaan.

Mijn verhaal tot nu toe: De inzet van de brandweer is primair gericht geweest op bestrijding van binnen en van buiten. Na verloop van tijd is besloten om defensief op te treden, dat wil zeggen alleen van buitenaf, omdat het binnen te gevaarlijk werd en uiteindelijk is besloten het gebouw gecontroleerd te laten afbranden, om daarmee de overlast voor de wijk zo kort mogelijk en zo beperkt mogelijk te laten zijn.

Dan misschien nog iets over de opkomsttijd. Daar wordt ook het een en ander, en ook elders, over gezegd. De alarmering was om 6.20 uur. De brandweer is om 6.22 uur uitgerukt. Het is niet precies te achterhalen hoe laat men ter plaatse was, maar in ieder geval binnen de normtijd van tien minuten.

Dan waar door u ook aan werd gerefereerd: de bereikbaarheid van het gebouw voldoet aan de Bouwverordening. Ik heb gezegd dat de toegangsweg via de Maresiusstraat daar aan voldoet. Maar de norm is gebaseerd op de toegang tot de hoofdingang. En in dit geval was de brand aan de achterzijde van het gebouw en dat gedeelte was alleen maar te bereiken via dat drassige weiland waar ik het over had, waardoor – ik gebruik nog een keer die term – ‘afgelegd’ moest worden, omdat op die manier de slangen moeten worden uitgerold en de waterwinning moet worden opgebouwd. Dus nogmaals: de bereikbaarheid voldeed aan de norm, maar die norm is gebaseerd op de norm van de Bouwverordening: op de toegang tot de hoofdingang.

Er werd ook heel direct gevraagd of de brand door iemand is aangestoken. Wat ik daar op dit moment over kan zeggen is dat de brand aan de buitenkant is ontstaan, dat een technische oorzaak uitgesloten is en dat ik hier de politieterm kan gebruiken dat de brand vermoedelijk is aangestoken. Dit is zoals ik het

graag heel precies wil zeggen. De politie wil ook heel graag in contact komen met mensen die meer informatie hebben die van belang kan zijn. Getuigen kunnen bellen met 0900-8844, tegen lokaal tarief. Ook anonieme meldingen kunnen worden gedaan: via Meld Misdaad Anoniem: 0800-7000.

Wat ik ook nog wil zeggen is dat we nu weten dat het materiaal van de school waarschijnlijk niet de oorzaak is van de snelle brandverspreiding, maar – nogmaals – we weten wel dat de brand zich zo snel heeft verspreid, maar de brandweer wil zich daarop toch verder oriënteren. Ik weet bijvoorbeeld dat er contact met de brandweer van Apeldoorn wordt gelegd omdat zich in Leusden een situatie heeft voorgedaan waarbij de brand heel snel om zich heen sloeg bij een rij huizen. Dus de brandweer wil toch echt antwoord op de vraag, ook al is het niet het materiaal van de school geweest waardoor de brand zich zo snel verspreidde, wat dan wel de reden is geweest. Daar wil men toch zoveel mogelijk duidelijkheid over hebben.

Nogmaals, ik ben wat uitvoerig geweest en ik wil nog een laatste opmerking maken. Ik waardeer het dat de raad op deze manier zijn betrokkenheid toont bij de brand. Heel veel inwoners van de stad en ook anderen hebben dat gedaan, onder andere in mijn richting, ook in de richting van andere collegeleden. En wij zullen zoveel mogelijk dat gevoel van betrokkenheid overbrengen op de plaatsen waar dat het meest kan helpen.

De VOORZITTER: Dank u wel. Dan gaan we naar wethouder Pastoor voor de herbouw en de toekomst van de school.

Wethouder PASTOOR: Voorzitter, dank u wel. Ik hecht eraan u even mee te nemen in het proces vanaf afgelopen zaterdagmorgen.

Afgelopen zaterdagmorgen 8.00 uur. Mijn collega loco Karin Dekker belt mij en zegt: “Elly, er staat een schoolgebouw in brand en volgens mij is het goed als je langskomt.” Ik ben mijn bed uit gesprongen en ik ben er naartoe gegaan. Daar trof ik brandweerlieden aan die druk bezig waren met hun werk; ik trof daar zo’n COPI-hok, noem ik het maar even, aan; ik trof daar aan de directeur van de school; ik trof daar aan bijna alle betrokkenen en het was heel bijzonder om te zien hoe vanaf dat moment een soort saamhorigheid ontstond van ‘wat is dit vreselijk wat hier gebeurt en hoe gaan we er met elkaar voor zorgen dat wij hier een beetje goed uit te voorschijn gaan komen met elkaar?’.

We zijn tegen 10.00 uur met alle samenwerkingspartners die in die school normaal gesproken hun activiteiten uitvoeren naar de Siersteenlaan gegaan en daar hebben we ter plekke een projectgroep opgericht, een ‘crisisgroep’, waarbij alle betrokkenen vertegenwoordigd zijn. Dus dat zijn de onderwijsinstellingen, de kinderopvang, de peuterspeelzaal en de gemeente. We zijn vanaf dat moment gaan kijken hoe we de zaak aan de vork moesten gaan steken en we hebben besloten dat we in ieder geval drie dingen moesten gaan doen. We hebben vanuit die crisisgroep een projectgroep opgericht die zich bezig ging houden met de communicatie; we hebben een projectgroep opgericht die zich bezig ging houden met de psychosociale opvang, de nazorg en wat daar verder bij hoort en we hebben een huisvestingsprojectgroep opgezet.

We zijn begonnen met de communicatie. We wilden heel erg graag dat alle betrokkenen dezelfde informatie zouden gaan krijgen, omdat dit een onderwerp is waarbij je al van begin af aan geweldig veel ruis krijgt. Dat hebben we met vereende krachten gedaan. Ik vond het heel bijzonder om te zien dat iedereen over zijn eigen schaduw heen sprong en eigenlijk alleen maar één gezamenlijk belang nastreefde en dat was: hoe zorgen wij ervoor dat we nog die zaterdag alle betrokkenen dezelfde informatie geven? Dat is gelukt. Dat is mede gelukt dankzij de enorme betrokkenheid van de leerkrachten van de school, van de kinderopvang en van de peuterspeelzaal. We hebben namelijk eenduidige informatie op een A4’tje gezet, alle leerkrachten hebben dat gekregen, hebben er een instructie bij gekregen en zijn vervolgens de ouders van de kinderen die bij die betreffende leerkracht in de klas zaten gaan bellen.

Dat was één.

Twee: Op diezelfde dag is er ’s avonds op de deurmat van de buurtbewoners van Gravenburg en de Held een brief gevallen waarin heel kort is uitgelegd wat de stand van zaken was en hoe wij dachten verder te gaan.

Dat was de zaterdag.

Op zondag om 12.00 uur waren we met zijn allen weer aan de Siersteenlaan. Met dank ook aan al die mensen van de Siersteenlaan, de conciërge en noem het maar op. Alle mensen die vonden dat ze ook maar iets moesten doen die waren daar. Dat was geweldig om te zien. We hebben daar eerst met de leerkrachten gesproken, de brandweermensen waren daarbij. Iedereen kon vragen stellen, ook aan de

brandweermensen over hoe het ongeveer gegaan was in de ogen en in de beleving van de brandweer. Dat werd zeer gewaardeerd.

Om 13.00 uur zijn de leerkrachten met hun directeuren naar de verschillende lokalen gegaan en zijn de laatste instructies gegeven: hoe ga je straks om met de ouders en de kinderen die komen, wat ga je zeggen en wat moet je niet doen? De sociaalverpleegkundige was er bij, want die zondagmiddag was het begin van de psychosociale opvang en nazorg.

Om 14.00 uur konden vervolgens de ouders komen met hun kinderen. De schatting is dat er die middag waarschijnlijk tussen de achthonderd en duizend ouders en kinderen zijn geweest om met elkaar te praten, om het erover te hebben, kinderen die met tekeningen kwamen en met boekjes. Het was echt een bijzonder gebeuren. Leerkrachten hebben die ouders en de kinderen meegenomen naar een lokaal en in dat lokaal heeft eigenlijk het begin van de opvang en de nazorg plaatsgevonden. Ik denk dat het heel goed is geweest dat we dat op die manier hebben georganiseerd.

Dat was het weekend.

Ondertussen, op maandag, zijn de projectgroepen aan de slag gegaan.

Waar ik u nu over zal vertellen is de projectgroep die zich met huisvesting heeft beziggehouden.

Ik kan u vertellen dat deze projectgroep met stoom en kokend water, om het maar eens een beetje populair te zeggen, een aantal dingen heeft onderzocht en naar inmiddels bekend is, ook heeft kunnen regelen.

De projectgroep houdt zich bezig met drie dingen: huisvesting op de korte termijn – korte termijn betekent na de herfstvakantie – huisvesting op de middellange termijn – dat heeft te maken met noodopvang – en huisvesting op de lange termijn.

Ik begin met de korte termijn.

Korte termijn is vanaf de herfstvakantie tot de kerst, zo'n zeven à acht weken. Ik kan u vertellen dat deze fantastische projectgroep erin is geslaagd om met ingang van de maandag na de herfstvakantie het volgende te regelen. En daar moet ik even het volgende bij zeggen, want wat zijn de criteria geweest op basis waarvan de keuzes zijn gemaakt voor locaties? De criteria waarvoor zijn gekozen zijn: de kwaliteit van de onderwijsomgeving en of er groepen in een soort teamverband ondergebracht zouden kunnen worden. Die twee uitgangspunten zijn leidend geweest voor de keus van de locaties.

Dan begin ik met de locaties van de Openbaar Onderwijs Groep Groningen. Daar is het volgende voor geregeld:

- Twaalf groepen gaan op maandag na de herfstvakantie naar het Werkman College aan de Schoolstraat. Het Werkman College verhuist in de herfstvakantie. In die herfstvakantie wordt het gebouw schoongemaakt en gebeurt er van alles en nog wat waardoor die kinderen op die maandag daar kunnen beginnen.
- De andere groepen gaan naar locaties van de Openbaar Onderwijs Groep Groningen, dat zijn de locaties aan de Siersteenlaan en de Vuursteenstraat. Dat zijn locaties in Vinkhuizen die al van de Openbaar Onderwijs Groep zijn. Daar wordt wat ingedikt en opgezet en daar gebeurt van alles, in ieder geval is het te regelen. Dit betekent dat er kinderen worden ondergebracht op drie locaties, waarvan er één eigenlijk maar nieuw is; het Werkman College aan de Schoolstraat.

Dan gaan wij naar het VCOG, Vereniging Christelijk Onderwijs Groningen.

De Hoeksteen heeft ervoor gekozen, en wederom op basis van de twee criteria die ik net noemde, om na de herfstvakantie de verdeling als volgt te maken:

- vijf groepen gaan naar de Dom Helder Camaraschool;
- vier groepen kunnen worden ondergebracht in de Hamrik, aan de Heinsiusstraat;
- drie groepen worden ondergebracht in de Anne Frankschool in Hoogkerk;
- de rest gaat naar de Siersteenlaan, want ook daar zit al een locatie van de Hoeksteen.

Huisvesting, inventaris en leermiddelen zijn geregeld, dus kinderen kunnen onderwijs krijgen op de eerste dag na de herfstvakantie.

De kinderopvang en de naschoolse opvang volgen het onderwijs, dat hebben we afgesproken. Daar waar zij een rol speelden, spelen ze nu die rol weer in dat gebouw waar die groepen naar toe gaan.

Dan is er overleg geweest over de afstand tussen Gravenburg en sommige locaties. Er is contact gelegd met Arriva. We regelen busvervoer voor de weken na de herfstvakantie tot de kerst, want daar praat ik over. Dus busvervoer vanaf Gravenburg naar een aantal locaties in de stad wordt geregeld.

Wat ik nog even moet zeggen, want u zult zeggen: waar blijft die peuterspeelzaal? De peuterspeelzaal heeft ervoor gekozen om het zelf te regelen. Dus de vervangende locaties, de vervangende opvang regelen zij zelf. En daar communiceren ze ook over met de desbetreffende ouders.

Dit was de korte termijn. Dan ga ik naar de middellange termijn.

Middellange termijn betekent in dit geval een à anderhalf jaar, vanaf 1 januari 2011.

We hebben gezocht naar een noodopvang met een beslag van ongeveer veertig lokalen, semipermanente lokalen. En die wilden we op één plek, het liefst zo dicht mogelijk bij de huidige plek.

Er is overleg geweest over een aantal locaties. Wat wel bijzonder om te melden is, is dat er heel erg meegedacht werd vanuit de stad, vanuit allerlei instanties, vanuit allerlei organisaties en ook vanuit de ommelanden. Dus we kregen ook aanbiedingen vanuit Bedum, Zuidhorn, Aduard en noem het maar op. Echt heel bijzonder om dat mee te maken.

En ik kan u vertellen dat al dat overleg heeft geleid tot het volgende: het is gelukt! Wij zijn in staat om op 1 januari 2011 een noodgebouw in de buurt van de huidige afgebrande school neer te zetten. Veertig lokalen voor alle groepen die vanaf dat moment, 1 januari, weer in staat zullen zijn om op die plek onderwijs te volgen. En ook hiervoor geldt dat de opvang volgt.

Een bijzonder woord van dank moet hierbij uitgaan naar de organisatie met de volgende naam: Groninger Projecten bv. Want toch wel bijzonder is om te kunnen melden, is het volgende: de kavel waar die noodvoorziening neergezet gaat worden is op dit moment nog eigendom van de gemeente. Die zou, zo was de bedoeling, in een normale situatie, binnen een aantal weken overgedragen worden aan die Groninger Projecten bv. En zij hebben eraan meegewerkt en er is toegestemd dat op die kavel voor de middellange termijn de noodvoorziening voor de school in Gravenburg neergezet kan worden. Dat vind ik een grote pluim waard op de hoed van deze organisatie.

Dan de lange termijn.

De lange termijn is dus over een à anderhalf jaar. Wat er gaat gebeuren is dat er bovengronds gesloopt gaat worden, dat vervolgens gekeken gaat worden of op de fundamenteen opnieuw gebouwd kan worden. Als dat zo is, dan kan de herbouw starten. En ik heb me laten vertellen dat dat eigenlijk heel snel kan. In een à anderhalf jaar staat er weer een schoolgebouw.

Wij hebben, om even op de vraag van de heer Seton in te gaan, het er even over gehad wat we moeten doen om zo'n wijkcentrum te realiseren. We hebben gezegd dat we dat in ieder geval wel even willen meenemen om te kijken of er überhaupt iets mogelijk is en wat daarvan de kosten zouden zijn. Dus daar komen we op termijn op terug.

Als ik dit nu allemaal zo vertel, dan denk ik dat er in ieder geval een paar dingen geconcludeerd kunnen worden.

Dat is ten eerste dat het een dramatische gebeurtenis was; het afbranden van een school wens je geen stad toe, maar dat het ook iets heeft opgeleverd: een bijzonder grote saamhorigheid onder al die partners. En ik vind dat heel erg het vermelden waard. Als je dat vertelt aan mensen in het land, dan zeggen ze: dat is heel bijzonder, dat kan niet elke stad zeggen.

Dus ik wil ons eigenlijk allemaal op dit moment wel even een dikke vette pluim geven. En daar wilde ik het bij laten.

De VOORZITTER: Beide collegeleden, bedankt voor de uitgebreide beantwoording. Wij doen er ook iets langer over dan normaal gesproken een actualiteitendebat mag duren. Die afspraak is vanmiddag weer herbevestigd, heb ik begrepen. Ik kan me zo voorstellen dat u dat niet zo heel erg vindt dat we er wat meer tijd voor uittrekken. Ik kijk ook even naar de tweede termijn en denk dat die vrij beperkt kan blijven. Ik begin even bij de heer Seton met de vraag of hij nog een tweede termijn wil.

De heer SETON (CDA): Ja, heel kort, voorzitter. Inderdaad dank voor de vrij uitgebreide beantwoording. Uitgebreider dan ik had verwacht binnen dit tijdsbestek. Ik snap ook dat er beperkingen zijn omdat onderzoeken nog lopen en daar heb ik natuurlijk ook alle begrip voor. Ook dank aan de wethouder van Onderwijs, die aan het eind van haar woordvoering zei dat in ieder geval gekeken wordt naar de mogelijkheid van een wijkvoorziening. Dat is ook het enige wat ik met die vraag wilde stellen en natuurlijk geldt daarbij dat we niet vertragend willen werken en dat de kosten ook meespelen. Ik vond het mooi dat we daarmee ook uiteindelijk positief kunnen afsluiten. En daar wilde ik het ook bij laten. Dank u wel.

De VOORZITTER: Dank u wel. Is er nog iemand van de andere fracties die het woord wenst? De heer Sijbolts, Stadspartij.

De heer SIJBOLTS (Stadspartij): Dank u, voorzitter. Ook dank aan het college voor de uitgebreide beantwoording en ook aan de organisaties die zo hebben meegeholpen om tijdelijke oplossingen te vinden voor deze klassen.

Wij hebben nog een vraag ten aanzien van het Werkman College. Heeft de gemeenteraad niet besloten om dit te slopen en hoe zit het dan met de bouw van het Forum?

De VOORZITTER: Mevrouw Rademaker, SP.

Mevrouw RADEMAKER (SP): Dank u wel, voorzitter. Namens de SP-fractie dikke complimenten dat het binnen vier dagen is gelukt om duizend kinderen onder te brengen in andere schoolgebouwen. Chapeau!

De VOORZITTER: Dank u wel. Daar is nog iemand. De heer Rutte van de VVD.

De heer RUTTE (VVD): Nog een heel korte vraag, want er is al uitgebreid geantwoord. Chapeau ook voor alles wat bereikt is. Het is een heel grote tour de force, heel goed gedaan.

Een korte vraag. Er wordt vervoer geregeld naar het Werkman College. De opvang volgt het onderwijs, heeft de wethouder gezegd. Ik kan me voorstellen dat er 's ochtends vervoer is geregeld naar het Werkman College, maar is er 's avonds ook vervoer terug, ook na afloop van de opvang? Of is het na schooltijd? Want dan hebben we toch nog een klein probleempje. Misschien een detailvraag die tot later kan wachten, maar voor heel veel ouders die daarmee te maken hebben wel relevant.

De VOORZITTER: Dank u wel. Dan kijk ik nog een keer heel goed of er nog iemand is. Dat is niet het geval. Dan gaan we naar wethouder Pastoor voor de beantwoording van die twee vragen.

Wethouder PASTOOR: Het Werkman College wordt beschikbaar gesteld voor zeven weken. Daar praten we over. Dat is één.

En over de vraag over de naschoolse opvang: ik denk dat als nagedacht wordt over busvervoer, dan ook nagedacht wordt over de momenten waarop die bussen rijden en ik vertrouw erop dat dat naar tevredenheid wordt geregeld.

De VOORZITTER: Misschien dat dat nog even duidelijk gemaakt kan worden, maar dit is inderdaad voor de hand liggend.

Dan kunnen we denk ik dit agendapunt afsluiten en dan geef ik het woord weer aan uw echte voorzitter.

De VOORZITTER: Dank u wel. Dan gaan we nu naar agendapunt 4.

4. Initiatiefvoorstellen

4.a: Initiatiefvoorstel van GroenLinks: 'Park Selwerd' van 2 september 2010 (+ preadvies)

De VOORZITTER: Het woord is aan de heer Möhlmann.

De heer MÖHLMANN (GroenLinks): Dank u, voorzitter. Tussen de wijken Selwerd en Paddepoel, ligt een groene strook, genaamd Park Selwerd. Als je daar door loopt of door fietst, dan bekriipt je toch echt het gevoel van: dit is toch wel erg steriel, dit park. Ik hoop dat u aan de hand van foto's met mij mee kunt kijken. Die foto's zijn begin juli van dit jaar gemaakt. Er is nauwelijks een bloeiende plant of struik te vinden en wij zouden toch graag willen dat dit park, net zoals alle andere parken, er prachtig uit gaat zien. In mijn voorstel heb ik dan ook gepleit om te kijken of dit op een ecologische wijze zou kunnen gebeuren, maar daarnaast is het natuurlijk ook mogelijk om bloembollen te planten, struiken te planten en dat zou zeker het verblijf in dit park voor de bewoners, maar ook voor bezoekers, zoals de wandelaars van de Pieterpadroute of de fietsers van de die fietsroute die er doorheen loopt, bijzonder veraangename.

Ik heb in mijn voorstel ook gekeken naar de effecten die het zou kunnen hebben. Door het beplanten zou je toch kunnen bereiken dat er nog meer vlinders, insecten en kleine dieren hun weg kunnen vinden en ik

hoop ook dat we op deze wijze kunnen zorgen dat dit park een uitstraling krijgt die gewoon heel prettig is voor iedereen.

Herinrichting naar ecologisch beheer is een grote wens van GroenLinks en ook van bewoners. Omvorming van traditioneel groen naar ecologisch beheerd groen wordt hierdoor mede voortgezet in het kader van de Groenstructuurvisie. Wellicht is het eerder mogelijk om, gelet op waarschijnlijk geringe kosten, alvast wat bloembollen of struiken te planten.

Ik heb, zoals u kunt zien in uw map, mijn besluit tot het voorstel aangepast. Het is een versie van 20 oktober die u allemaal in uw map kunt vinden.

Samengevat gaat het in mijn voorstel om een betere inrichting van Park Selwerd en wel op ecologische wijze, dat het college samen met bewoners gaat kijken naar de invulling van het park en dat het college tevens op zoek gaat om de herinrichting te realiseren. En ik spreek de wens uit dat het college binnen zes maanden een voorstel zal voorleggen aan de raad. Ik dank u.

De VOORZITTER: Anderen in de raad die nog het woord willen voeren? Mevrouw Riemersma, Stadspartij.

Mevrouw RIEMERSMA (Stadspartij): Dank u, voorzitter. Mijn fractie vindt het een heel aardig en sympathiek voorstel en wil daar graag mee instemmen. Het park ziet er inderdaad erg saai uit. Het is niet een erg groot park, dus de kosten van wilde bloemen, vlinderstruiken en dergelijke zullen niet zo hoog zijn. Ik begreep dat de vraag vooral vanuit de bewoners is gekomen, dus wat let u om bewoners daar voor in te schakelen? Ik weet dat in andere wijken in het voor- en najaar vaak van die acties zijn om bloembollen en planten te planten. Misschien kunt u daarbij aansluiten voor het Selwerder park, om die mensen een goed park te geven. Dank u wel.

De VOORZITTER: Mevrouw Rademaker.

Mevrouw RADEMAKER (SP): Dank u, voorzitter. Dank aan GroenLinks voor het initiatiefvoorstel. Het park kan inderdaad wel wat gezelliger en wat mooier. Ik kan me wel vinden in de lijn die GroenLinks voorstelt. Ik zou er alleen voor zorgen dat het niet te ruig wordt, want dat is ook altijd een beetje het dilemma met ecologisch beheer. De enige vraag die ik heb aan het college is: het dictum van GroenLinks is veranderd, om het al in 2011 te realiseren; ik zou graag van het college willen horen of dat kan. Dank u wel.

De VOORZITTER: De heer Seton.

De heer SETON (CDA): Ja, voorzitter, dank u wel. Ook dank aan GroenLinks voor het indienen van het initiatiefvoorstel. Wij waren het niet zo erg eens met GroenLinks dat het er vreselijk uitzag. Ik krijg wel eens foto's binnen waarbij het beheer en het onderhoud er slechter uitziet. Dat neemt niet weg dat je ook zekere ideeën kunt hebben om dit parkje tussen Selwerd en Paddepoel verder aan te pakken, dus daar willen we ook wel in meegaan.

Wat ons opviel is dat het initiatiefvoorstel nogal uitweidt over het inzaaien van allerlei bloemsoorten die ook allemaal bij naam worden genoemd, micromanagement op botanisch niveau zaten wij aan te denken, maar dan nog kunnen we daar wel mee instemmen.

Wat we verder inhoudelijk van het voorstel vinden, is dat opvalt dat RO/EZ volgens de schrijvers van het stuk geen kosten voor het opknappen van het park kon inschatten. Dan denken wij: dat hebben ze toch wel eens vaker gedaan, dus waarom kan dat nou niet? En dat is ook gelijk het punt dat het college ook maakt: het preadvies nuanceert, geeft kaders, en geeft ook aan dat er heel weinig geld is voor deze vorm van beheer, gezien ook de bezuinigingen. We kunnen dan ook wel instemmen met de lijn van het preadvies, onder twee voorwaarden.

De eerste is dat er naar de bloemetjes en de bijtjes wordt gekeken. We hebben ons eerder sterk gemaakt voor stadsbijen en zijn daarom voor meer aanplant van nectarrijke bloemen.

De tweede is: Er zijn twee scholen en ook schooltuintjes vlakbij het Park Selwerd. Schakel kinderen ook in om dit park verder te verfraaien. Dank u wel.

De VOORZITTER: Mevrouw Koebrugge.

Mevrouw KOEBRUGGE (VVD): Dank u wel. Ik kan me aansluiten bij de woorden van de heer Seton. Wel hebben wij nog de vraag of het park met het plan met al die bloembollen nog wel geschikt zal zijn

voor alle sportieve activiteiten, zoals voetballen. Verder sluiten wij ons aan bij het advies van het college. Dank u wel.

De heer VERHOEF (ChristenUnie): Dank u wel, voorzitter. GroenLinks brengt terecht dit Park Selwerd onder onze aandacht, waarvoor onze complimenten. Voor mij was het een reden om er eens te gaan kijken. En hoewel het een rustgevende uitstraling heeft, is er inderdaad weinig ecologische uitstraling. Het Park Selwerd is een park met mogelijkheden. GroenLinks noemt al diverse mogelijkheden in het voorstel en wij zouden daar graag aan toe willen voegen dat de sociale functie van het park versterkt mag worden.

Het preadvies van het college meldt dat Selwerd is opgenomen in de SES (Stedelijke Ecologische Structuur) en in 2012 wordt beoordeeld. Het college geeft ook aan dat er waarschijnlijk wel middelen te vinden zijn voor de herinrichting in het kader van de Groenstructuurvisie. Wij zijn dan ook benieuwd naar de mogelijkheden die het college gaat zoeken om na de herinrichting ook het ecologische beheer mogelijk te maken. We zien dan ook met belangstelling het onderzoek van het college en het resultaat tegemoet. Dank u wel, voorzitter.

De VOORZITTER: Mevrouw Krüders.

Mevrouw KRÜDERS (Student en Stad): Dank u wel, voorzitter. Dank, GroenLinks voor het initiatiefvoorstel. Een leuk idee om parken ook wat meer ecologisch in te richten. We zitten natuurlijk wel in een tijd van bezuinigingen. De wensen kunnen groot zijn, maar de middelen zijn er niet altijd. Ik denk dat er al een goede voorzet is gegeven over hoe het er dan uiteindelijk uit moet zien. Alleen aan het eerste punt hoeft dan niet per se vastgehouden te worden; wij wachten dan ook liever het onderzoek van het college af, en beslissen dan over wat we er verder mee gaan doen en in hoeverre we ideeën van GroenLinks hierin kunnen overnemen.

De VOORZITTER: Mijnheer De Rooij.

De heer DE ROOIJ (PvdA): Voorzitter, ook bij ons dank aan GroenLinks voor dit mooie plan. Het is inderdaad waar dat Park Selwerd in de Stedelijke Ecologische Structuur zit en daar is niet veel van terug te vinden. Ja, gras is ook ecologisch, maar het kan een stuk ecologischer.

De opmerkingen die gemaakt zijn over het betrekken van de buurt en het betrekken van de scholen en de schooltuintjes die daar zijn, lijkt ons uitstekend.

Verder vinden wij de woordvoering van mevrouw Krüders over het geld dat op een gegeven moment op is zinvol. Toch denken wij dat dit park wel een oppepper kan gebruiken en wij denken dat dit initiatiefvoorstel van GroenLinks daar een prima aanleiding toe geeft.

De VOORZITTER: Mevrouw Van der Meulen.

Mevrouw VAN DER MEULEN (D66): Dank u, voorzitter. D66 vindt het voorstel van GroenLinks een goed voorstel. Duurzaamheid met betrekking tot ecologisch beheer in de stad is voor veel bewoners heel belangrijk en zeker voor D66.

Het Park Selwerd kan inderdaad iets aantrekkelijker gemaakt worden, onder andere met een vlindertuin en prachtige wilde bloemen. We zien het helemaal voor ons. En het mag zeker wat kosten. Maar goed, het college geeft ook al aan dat er moeilijke tijden aankomen en mijn fractie wil eerst wel eens even zien – en wij sluiten ons daarom ook aan bij Student en Stad – hoe hoog de kosten zijn en welke mogelijkheden er zijn om meer vorm te geven aan ecologisch beheer. Daarom zijn we ook heel erg blij met het preadvies.

De VOORZITTER: De heer Kelder.

De heer KELDER (Partij voor de Dieren): Dank u wel, voorzitter. De Partij voor de Dieren vindt het ook een heel erg mooi plan van GroenLinks, complimenten daarvoor. We zullen het plan ook helemaal steunen. Het college geeft nog antwoord op punt 1 in het preadvies, dat er op dit moment geen geld is voor het ecologisch beheer, en dat dat te maken heeft met de hoge stortkosten van maaisel. Misschien kan het college gaan kijken of er een mogelijkheid is om het maaisel te vergisten in de nieuwe installatie van Aterro en dan kan het juist weer geld opleveren in de vorm van biogas. Ik ben zelf zo ongeveer geboren in het Park Selwerd en ik heb daar als klein kind rondgelopen en als ik foto's van toen vergelijk met nu, dan is er niet veel veranderd. Toen was het een leeg park en het is nog steeds een leeg park. Als kind vond

ik het wel prima, maar ik kan me ook voorstellen dat het wel tijd wordt om wat meer bomen, bloemen en bijen, zoals de heer Seton opmerkte, aan het werk te laten gaan. Dank u wel.

De VOORZITTER: Dan heb ik volgens mij iedereen gehad. Dan is het woord aan wethouder Visscher.

Wethouder VISSCHER: Dank u wel, voorzitter. Uw raad heeft ons college opgedragen om de hele Stedelijke Ecologische Structuur ook ecologisch te gaan beheren. Daar zijn we een heel eind mee op weg. U krijgt ieder jaar van ons aan het eind van het jaar een evaluatie van wat er de afgelopen tijd is gebeurd en tevens de planning voor het nieuwe jaar en die zult u ook eind van dit jaar weer van ons ontvangen. We zijn een heel eind onderweg, maar een paar onderdelen beheren we nog niet ecologisch. Bijvoorbeeld de parken in de krachtwijken, want die zijn onderdeel van het programma voor de krachtwijken. Daar hebben we van het Ministerie van LNV extra geld voor gekregen en daar gaan we samen met bewoners de komende tijd aan de slag om een nieuwe inrichting voor te stellen.

Ook het Park Selwerd is nog niet aan de beurt gekomen. Park Selwerd stond min of meer toevallig helaas achteraan op ons lijstje van aan te pakken onderdelen. Maar het doet mij deugd dat u ook allemaal het verschil is opgevallen tussen Park Selwerd, dat nog niet ecologisch wordt beheerd, en al die andere onderdelen van de ecologische structuur die wel al ecologisch worden beheerd.

U hebt ons ook opdracht gegeven om op een bepaalde systematische manier dat ecologische beheer te gaan voorbereiden. Dat betekent dat we niet in het wilde weg bloemen gaan poten of struiken gaan planten. Het betekent dat we het gaan doen voor onze doelsoorten. De heer Seton noemde bloemen en bijen, maar het is de flora en de fauna die u hebt benoemd in ons doelsoortenbeleid en die willen we faciliteren. Daar willen we het voor doen, voor die doelsoorten. En om dat goed te kunnen doen moeten we eerst een onderzoek doen, 'SES- monitoring' noemen we dat in ons jargon: hoe ziet het er uit en wat moeten we doen om die doelsoorten die u zo hebt benoemd het leven en het verder groeien en bloeien daar mogelijk te maken? En dan kunnen we ook een herinrichtingsplan maken en uitvoeren en kunnen we het ecologisch gaan beheren.

Ik zou willen voorstellen dat we gewoon deze systematiek ook voor Park Selwerd gaan blijven volgen en handhaven. Want dat is denk ik wel een goede en die doet recht aan het besluit dat u ook eerder hebt genomen.

Park Selwerd is wat ons betreft onderdeel van een totaalaanpak. Maar u vraagt nu of het een beetje snel kan. Wij kunnen wel, als u dat graag wilt, in het nieuwe jaar gaan beginnen met Park Selwerd te gaan onderzoeken. Ik wil u ook wel toezeggen dat we dat gaan doen. Dan hoop ik dat we binnen zes maanden het resultaat hebben. Dat moet haast lukken. Ik hoop niet dat u me op een maandje wilt vastpinnen, maar dan kunnen we ook een herinrichtingsplan maken. U gaat in november nog over de begroting spreken, waar ISV (Integrale Stedelijke Vernieuwingsbeleid)-middelen onderdeel van zijn. Het zou in theorie kunnen dat we die herinrichting daar ook uit financieren. Maar dan komt inderdaad het punt dat wij ook hebben geschreven in ons preadvies en wat door sommige fracties ook wordt begrepen: u gaat ook nog een besluit nemen over bezuinigingen. Bij de voorjaarsbrief hebben we u als college al gezegd dat we denken dat we een deel van die bezuinigingen bij beheer en onderhoud moeten realiseren en dan is de vraag wat er dan nog overblijft voor het relatief dure ecologisch beheer in Park Selwerd. Dat kan ik vandaag nog niet overzien. Maar dat zullen we betrekken bij het hele voorstel van – nadat u de begroting hebt vastgesteld – hoe we met beheer en onderhoud en ecologisch beheer omgaan de komende tijd.

De heer PRUMMEL (Stadspartij): Dat was een van de schaarse punten in het betoog van de wethouder. Mag ik de wethouder eens vragen: is uw begroting, waarbij de raad toch een groot aantal belangrijke taken aan u heeft gegeven op het gebied van ecologisch beheer dan niet verschrikkelijk financieel in het nauw geraakt door de enorme dure plannen die twee andere wethouders gemaakt hebben? Bijvoorbeeld voor het Forum en voor de tram? Ik zie dus dat deze raad graag ecologisch beheer wil voeren, maar dat er helemaal geen ruimte voor is. Daar moeten we toch de consequentie uit trekken?

Wethouder VISSCHER: De begrotingsbehandeling hebt u volgens mij gepland in november en dan zal uw raad besluiten waar de beschikbare financiële middelen aan worden besteed en waar de bezuinigingen op zullen plaatsvinden.

Voorzitter, mag ik nog even specifiek ingaan op het dure ecologische maaisel en het voorstel van de Partij voor de Dieren om dat te vergisten? We zijn daar ook onderzoek naar aan het doen, samen met partners, waaronder de provincie Groningen. Het is zo dat wij wel een aanbod hebben, maar een vergistingsproces luistert nogal nauw wat betreft wat je daar precies in stopt om tot een gewenst vergistingsresultaat te komen. Het is niet zo dat we zomaar ergens een installatie kunnen bouwen en daar met ons maaisel naar

toe kunnen gaan. Maar dit wordt serieus onderzocht en dat moet met partners in de omgeving. Dat kan in ieder geval niet voor de gemeente Groningen alleen.

Voorzitter, ik zou willen voorstellen om dit aspect ook te betrekken bij de evaluatie en de planning van ecologisch beheer die ook eind dit jaar naar uw raad toe komt. Dank u wel.

De VOORZITTER: Dan kijk ik of er behoefte is aan een tweede termijn. Dat is niet het geval. Dan kunnen wij gaan stemmen over dit initiatiefvoorstel. We stemmen over de punten 1 tot en met 5, zoals u die in het initiatiefvoorstel zijn voorgelegd als beslispunten. De heer Seton voor een stemverklaring?

De heer SETON (CDA): Voorzitter, een korte procedurele vraag: Bij punt 1 staat dat we instemmen met de herinrichting van het Park Selwerd volgens de in het voorstel genoemde lijn. Daar zit nog het vraagteken van de kosten. Verschillende fracties hebben dat benoemd. Als je dit letterlijk neemt, dan zouden we akkoord gaan, wat de kosten ook zouden zijn. Met die nuancering er bij kan ik in ieder geval wel instemmen. Maar ik wil het wel even genoemd hebben.

De VOORZITTER: Wat is uw nuancering dan precies?

De heer SETON (CDA): Mijn vraag is of we punt 1 letterlijk nemen of dat we het ook zo mogen lezen in de lijn van de beantwoording die de wethouder heeft gegeven.

De VOORZITTER: Dus u zou willen besluiten met inachtneming van wat de wethouder daarover heeft gezegd? Ja? Dat is de kanttekening die u maakt. Die zal dan ook in de verslaglegging worden vermeld. Ik neem aan dat we het dan ook op die manier kunnen voorleggen en daarvoor kijk ik naar de heer Möhlmann.

De heer MÖHLMANN (GroenLinks): Volgens mij zit de vraag van de heer Seton in punt 3 van het voorstel ('het college te verzoeken of er budget beschikbaar kan worden gesteld voor ecologisch beheer in Park Selwerd').

De VOORZITTER: Vindt de heer Seton dat zelf ook?

De heer SETON (CDA): Als we punt 3 ook zo mogen uitleggen dat er een opening is, dan graag.

De VOORZITTER: Dan moet ik weer naar de heer Möhlmann of we het zo ter besluitvorming mogen voorleggen. Dus dat met inachtneming van deze opmerkingen u nu besluitvorming van de raad vraagt.

De heer MÖHLMANN: Ja, zeker.

De VOORZITTER: Dat is zo. Dan is het hopelijk iedereen nu duidelijk wat ter besluitvorming voorligt. Ik zou degenen die het initiatiefvoorstel willen steunen willen vragen hun hand op te steken. Er is behoefte aan stemverklaringen? Dat worden dan stemverklaringen achteraf, want we waren bezig met stemming, excuus.

Iedereen steunt dit voorstel. Dan is dit initiatiefvoorstel aangenomen. Behoeft een stemverklaring?

Stemverklaringen achteraf:

Mevrouw KRÜDERS (Student en Stad): Ik twijfelde even hoe ik nu moest stemmen, want ik heb eigenlijk wel moeite met punt 1 van het initiatiefvoorstel. Dus ik wil graag in het verslag vermeld hebben dat ik ingestemd heb met het voorstel, met uitzondering van punt 1.

Mevrouw KOEBRUGGE (VVD): Wij zijn hier wel mee akkoord gegaan, maar we moeten er wel bij opmerken dat het inderdaad wel erg micromanagement is. Ook de kosten zouden we wel graag eerst willen zien voordat dit er doorheen wordt gedrukt.

De VOORZITTER: Aldus besloten, met inachtneming van deze stemverklaring en deze opmerking. Dan gaan we naar agendapunt 5, a en b, inclusief de toezeggingen die u vanmiddag ook nog zijn gedaan.

5. Ingekomen stukken

5.a: Ingekomen collegebrieven

LIJST VAN ONTVANGEN COLLEGE BRIEVEN VOOR DE RAAD VAN 20 oktober 2010

Nr.	Onderwerp	Ontvangen d.d.	Advies/afhandeling
1.	Update Gelkingestraat 48, dhr. Botros	29 sept.	Via cie. R&W
2.	Preadvies 'Invoering Ecofont'	30 sept.	Behandeling in raad december
3.	Ontwerpbestemmingsplan Peizerweg/Zuiderweg	30 sept.	Via cie. R&W
4.	Meertaligheid gemeentelijke website	30 sept.	Via cie. F&V
5.	Nieuwe bestemming Maki-paviljoen	30 sept.	Via cie. O&W
6.	Pilot loondispensatie	5 okt.	Via cie. W&I
7.	Gewijzigde planning jongerenhuisvesting	5 okt.	Via cie. R&W
8.	Uitwerking toezegging (vertrouwelijk)	6 okt.	Via cie. R&W
9.	Spoorlijn Groningen-Heerenveen	7 okt.	Via cie. B&V
10.	Belastingssamenwerking met DAL- gemeenten	7 okt.	Via cie. F&V
11.	Vertrouwelijke brief	8 okt.	Via cie. O&W
12.	Voorontwerpbestemmingsplan Buitengebied	8 okt.	Via cie. R&W
13.	Ontwerpbestemmingsplan SOZAWE	8 okt.	Via cie. R&W
14.	Voorontwerp bestemmingsplan Oosterhoogebrug en Ulgersmaborg	8 okt.	Via cie. R&W
15.	Eindrapportage Natuur- en Duurzaamheidseducatie	8 okt.	Via cie. O&W
16.	Versterken Wmo-consulentenfunctie	8 okt.	Via cie. O&W
17.	Sociaal-culturele activiteiten voor ouderen	8 okt.	Via cie. O&W
18.	Businesscase RegioTram	11 okt.	Via cie. B&V
19.	Preadvies bij initiatiefvoorstel van GroenLinks	14 okt.	Staat op agenda, punt 4a.
20.	Vragen raadscie. Beheer en Verkeer van 13 oktober over RegioTram	15 okt.	Betrekken bij agendapunt 8b.
21.	Conceptkadernota Integraal jeugdbeleid	15 okt.	Via cie. O&W
22.	Aanvalsplan laaggeletterdheid	15 okt.	Via cie. O&W
23.	Jongerenhuisvesting	15 okt.	Via cie. R&W
24.	Onderzoeksplan Doeltreffendheid en Doelmatigheid	15 okt.	Via cie. F&V
25.	Beleidskader Kinderactiviteiten	15 okt.	Via cie. O&W
26.	Stand van zaken planstudie N360, wegverbinding Groningen-Delfzijl	15 okt.	Via cie. B&V
27.	Aanbesteding sloop Grote Markt Oostzijde	15 okt.	Via cie. R&W
28.	Stand van zaken Centra Jeugd en Gezin	15 okt.	Via cie. O&W
29.	Afschaffen maandelijks verklaring WWB	15 okt.	Via cie. W&I
30.	Oordeel AT Osborne businesscase RegioTram	18 okt.	Betrekken bij agendapunt 8b.
31.	Waardering bezittingen	18 okt.	Via cie. R&W
32.	Toezeggingen: implicaties Wabo op	18 okt.	Via cie. R&W

	plaatsen reclame-uitingen en krediet Oosterhamriktracé		
33.	Moties begroting 2011	18 okt.	Behandeling op 18 november (via de commissies)
34.	Bezuinigingspakket 2011-2014	18 okt.	Behandeling op 18 november (via de commissies)
35.	Voortgangsrapportage-II 2010	18 okt.	Behandeling op 18 november (via de commissies)

5.b: Ingekomen overige stukken

LIJST VAN ONTVANGEN OVERIGE INGEKOMEN STUKKEN VOOR DE RAAD VAN 20 oktober 2010

Nr.	Afzender	Ontvangen d.d.	Advies/afhandeling
1.	VNG, uitwerking maandelijkse betaling werkgeversbijdrage vakbondscontributie	23 sept.	Tkn
2.	Dhr. A. Scheybeler, Botros	28 sept.	Tkn
3.	Dhr. A. Scheybeler, bemiddelaar	29 sept.	Tkn
4.	OV-bureau Groningen Drenthe, aanbesteding hoogwaardige ov-verbinding Groningen-Lelystad en verlenging bestuursovereenkomst	29 sept.	Tkn
5.	Futsal Chabbab, informatie over werkzaamheden	1 okt.	Tkn
6.	Gemeente Goedereede, motie Samenwerking gemeenten bestuurlijke zelfstandigheid	29 sept.	Tkn
7.	Wmo-platform Groningen, advies t.a.v. contouren eigen bijdrage beleid Wmo	1 okt.	= afgedaan via cie. O&W 6 okt.
8.	Dhr. A. Scheybeler, zorg over verharding binnen de samenleving	5 okt.	Tkn
9.	Dhr. A. Scheybeler, Wonen boven winkels geen lid vereniging	5 okt.	Tkn
10.	Bewoners Onyxstraat en Dolomietstraat, Vinkhuizen, inrichting Westpark	5 okt.	Ter afhandeling naar college
11.	Dhr. A. Scheybeler, wonen boven winkels	1 okt.	Tkn
12.	Horecaondernemers Gedempte Kattendiep, tramlijntracé	7 okt.	Betrekken bij behandeling tram (cie. B&V 13 okt.)
13.	Advocatenkantoor Nieuwe Ebbingestraat, Botros/wonen boven winkels	11 okt.	Tkn (= afschrift van brief aan college)
14.	De ondernemingsraad van St. Weerwerk, verzoek om opschorting beleidsregels detachering	11 okt.	Tkn (brief is ook naar college)
15.	Stedelijk overleg ouderenbonden Groningen, invoering ov-chipkaart	13 okt.	Tkn (brief is ook naar college)
16.	Dhr. A. Scheybeler, verzoek ondersteuning onafhankelijk onderzoek Botros	14 okt.	Via cie. R&W

De VOORZITTER: U kunt u die lijsten vaststellen, constateer ik. Dan gaan we naar de conformstukken.

6. Conformstukken

De VOORZITTER: Ik noem de stukken op. Er is volgens mij behoefte om bij conformstuk 6.d een stemverklaring af te leggen.

6.a: Verbouw Vensterschool Hoogkerk

6.b: Exploitatiebegroting revitalisering bedrijventerreinen Winschoterdiep en Eemskanaal-Zuidoost

6.c: Voorfinancieren uitbreiding (korte termijn) P+R Haren

6.d: Laagrentende onderhoudslening gemeentelijke monumenten (Verordening tot wijziging van de Algemene subsidieverordening gemeente Groningen 2002)

De VOORZITTER: Er is behoefte aan een stemverklaring van de PvdA. De heer Baldew.

De heer BALDEW (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Mijnheer de voorzitter, alhoewel wij dit voorstel van harte ondersteunen, al was het alleen maar om het verschil in financieringen en kosten van onderhoud van rijksmonumenten en gemeentemonumenten enigszins recht te trekken. Toch zouden wij bij de jaarrekening 2011 willen weten of dit voorstel voldoende effect heeft gesorteerd, in de zin van of door dit voorstel het gebruik van de voorgestelde subsidieregeling toeneemt. Dank u wel.

6.e: Herziening grondexploitatie Oosterparkstadion (De Velden)

6.f: Vervolg aankooptraject Suiker Unie

6.g: Aanvullend plankostenkrediet Zuidelijke Ringweg Groningen

6.h: *wordt agendapunt 7.e*

6.i: *Vervalt*

6.j: Kredietaanvraag ombouw Oostelijke Ringweg

6.k: Kredietaanvraag aansluiting P+R Europapark (P3) op Europaweg

6.l: Stand van zaken organisatieontwikkeling en cultuurverandering

6.m: Vaststelling bestemmingsplan De Hunze/Van Starckenborgh

6.n: Vaststelling bestemmingsplan Helpman

6.o: Eventuele wensen en bedenkingen t.a.v. deelname Stichting Groningen Confucius Institute

De VOORZITTER: Kunt u instemmen met wat aan u ter besluitvorming is voorgelegd? Dat is het geval. Dan is aldus besloten en gaan we naar agendapunt 7, de 1-minuutinterventies.

7. 1-minuutinterventies

7.a: Eventuele wensen en bedenkingen t.a.v. de Begroting 2011+ Begrotingswijzigingen 2010 van de GR Meerstad

De VOORZITTER: Als eerste is het woord aan de heer Seton van de CDA-fractie. Het woord is aan de heer Seton.

De heer SETON (CDA): Ja, voorzitter, dank u wel. Ik grijp deze gelegenheid aan om iets te zeggen over de procedure, want we hadden wat aanmerkingen op de manier waarop deze begroting aan onze raad was aangeboden. Dat is ook in de GR Meerstad besproken. Daarbij is ook gezegd dat de verwachting is dat er vanwege alle ontwikkelingen in februari/maart een gewijzigde begroting zal komen.

Daarbij is de ruime toezegging gegeven dat dan die termijn die wij nodig hebben om er zorgvuldig naar te kijken, want dat was onze kritiek, dan ook gehaald zal worden. Daar waren wij tevreden mee en we kunnen verder ook instemmen. Dank u wel.

De VOORZITTER: Dan is het woord aan mevrouw Krüders van Student en Stad.

Mevrouw KRÜDERS (Student en Stad): Dank u wel, voorzitter. Ik sluit me aan bij de punten die het CDA maakt. We zouden ook graag een zorgvuldige voorbereiding hebben, want alles wat we op dit moment zeggen wordt niet meer meegenomen in de begroting voor 2011. Ik had wel een opmerking over deze begroting en dat betreft het programma Cultuur en Recreatie, waar sport ook onder valt. Het is heel leuk dat daar in het inleidende kopje het woord 'sport' wordt genoemd. Maar als we verder kijken wat er staat over wat we gaan doen, wordt sport eigenlijk niet meer genoemd, behalve nog even dat we er iets voor gaan doen. En er wordt voornamelijk rekening gehouden met de behoefte van nieuwe bewoners van Meerstad in de komende jaren. Ik zou toch wel graag mee willen geven dat wij ook graag voorzieningen voor de rest van de stad in dat gebied willen ontwikkelen. Ik denk dan aan een roeibaan die wij daar eventueel zouden willen gaan realiseren. Ik kom daar in de toekomst nog wel op terug, maar wellicht dat de wethouder hier kort op kan reageren.

De VOORZITTER: Anderen nog? De heer Baldew.

De heer BALDEW (PvdA): Voorzitter, dank u wel. Ik kan me grotendeels aansluiten bij de woordvoering van de heer Seton. Aanvullend nog twee wensen. Ten eerste dat bij de verdere ontwikkeling van de programmabegroting expliciet aandacht wordt besteed aan wat de GR Meerstad wil bereiken op de diverse beleidsterreinen waar zij verantwoordelijk voor zijn. In deze begroting gaat de GR Meerstad expliciet in op wat ze gaan doen en wat de werkzaamheden kosten.

Ten tweede, met het oog op de toekomst, dat de deelnemende gemeenten de terug te vorderen btw 2011 in de GR laten staan voor de vorming van een algemene reserve. Dank u wel.

De VOORZITTER: Geen anderen meer? Dan is nu het woord aan wethouder De Vries.

Wethouder DE VRIES: Voorzitter, dank u wel. Eerst maar even over de procedure die is afgesproken. Dat lijkt me een heel heldere afspraak en als dat in het ab daar zo is gezegd, dan gaan we daar niet meer op terugkomen, dat gaan we gewoon doen. Dat kan ook hier worden vastgesteld.

De suggestie van de heer Baldew om te verrekenen en de btw ergens te laten staan, nemen we mee. U zult dat zien denk ik bij de manier van omgaan met de jaarrekening en de afsluiting van het boekjaar.

Wat betreft de vraag van mevrouw Krüders en ook in het verlengde daarvan de vraag van de heer Baldew over wat de GR wil bereiken, is denk ik de visie omtrent de voorzieningen, gebaseerd op de houtskoolschetsen, van belang. Sport maakt daar wel degelijk deel van uit en dat gold natuurlijk ook voor de roeibaan die was gepland. We moeten wel, laat ik daar ook eerlijk over zijn, met elkaar goed kijken of dat roevraagstukje nog beetgepakt kan worden nu we anders omgaan met het gebied boven het Slochterdiep, zoals u weet. Dat laatste is van vrij recente aard, daar praten we ook nog over. Ik stel voor om die discussie ook daar te voeren en goed naar te kijken. De wereld ziet er wel een beetje anders uit en dat geldt ook voor het roeien, denk ik.

De VOORZITTER: Dank u wel. Anderen nog in tweede instantie? Dat is niet het geval. Dan constateer ik dat er geen behoefte is om verder wensen en bedenkingen te uiten. Dan gaan wij naar agendapunt 7.b.

7.b: Eventuele wensen en bedenkingen t.a.v. deelname Stichting Essent Sustainability Development

De VOORZITTER: Het woord is aan de heer Kelder van de Partij voor de Dieren.

De heer KELDER (Partij voor de Dieren): Dank u wel, voorzitter. De Partij voor de Dieren is van mening dat Essent nooit verkocht had moeten worden en zeker niet aan het milieuonvriendelijke RWE. We hadden ons bedrijf in eigen handen moeten houden. Maar goed, gedane zaken nemen geen keer en een vinger in de pap houden middels een lid van het college in de verkopersraad vinden wij een heel goed idee, omdat deze dan ook aandacht kan vragen voor de vliegroutes van vogels in verband met te plaatsen windparken in bijvoorbeeld de Noordzee. We zijn niet tegen windparken, maar soms liggen die op vliegroutes van vogels en die vallen dan allemaal dood neer. Dat was alles, dank u wel.

De VOORZITTER: Dank u wel. Anderen nog? Dat is niet het geval. Dan is het woord aan wethouder Dekker.

Wethouder DEKKER: Wij gaan daar naar kijken.

De heer KELDER Partij voor de Dieren): Dat zullen we dan wel zien. Ik wacht het af. Bedankt.

De VOORZITTER: Ik kan me voorstellen dat u er niet meer volledig op durft te vertrouwen. Wij zijn inmiddels bij agendapunt 7.d.

7.d: Vaststelling bestemmingsplan Hoogeweg hoek Prof. Uilkensweg (school Reitdiep) en exploitatiebegroting Reitdiep fase III en IV

De VOORZITTER: Als eerste is het woord aan mevrouw Krüders van Student en Stad.

Mevrouw KRÜDERS (Student en Stad): Dank u wel, voorzitter. In de commissievergadering vorige week hebben we het hier ook al even over gehad; over de gymzaal die hier gebouwd zou gaan worden. Het idee leeft inderdaad dat het eerst een wijkvoorziening zou zijn, maar het is inderdaad een voorziening voor de stad. Wij hebben ook aangegeven dat we graag willen dat er iets meer rekening gehouden wordt met de hoogte van de gymzaal in verband met competitiesporten, zoals ook al kort in het voorstel zelf uiteen is gezet. Als je de gymzaal ook inzet voor multifunctionele doeleinden en ook voor kleinere wedstrijden, drukt dat op de exploitatie. Misschien is het nu zo dat we voldoende zalen hebben, maar je weet nooit wat de toekomst zal brengen. Wellicht dat de behoefte aan sportscholen wel groter gaat worden en het zou jammer zijn als we onszelf dan in de vingers hebben gesneden met het feit dat de gymzaal net te laag zou zijn.

In de bestemmingsregels zijn er voorwaarden opgenomen over hoe hoog er gebouwd mag worden, maximaal tot 8 m. Uit navraag bij landelijke sportorganisaties die regels vaststellen voor competities blijkt dat 7 m vaak hoog genoeg is. We willen dan ook verzoeken om hier rekening mee te houden als er een sportzaal gebouwd gaat worden. We hebben hier ook een motie over.

Motie 1: Hoogte Sportzaal' (Student en Stad)

“De raad van de gemeente Groningen, in vergadering bijeen op woensdag 20 oktober 2010, besprekende Vaststelling bestemmingsplan Hoogeweg hoek Prof. Uilkensweg en Exploitatiebegroting Reitdiep fase III en IV.

Constaterende dat:

- de bestemmingsregels in artikel 4.2.2 sub c de mogelijkheid geven tot bebouwing van een aantal gebouwen (namelijk 50% van de gebouwen) tot 8 m;
- voor veelal competitiesporten een sportzaal met de hoogte van minstens 7 m nodig is.

Van mening dat:

- het een goede zaak is dat de sportzaal ook gebruikt wordt buiten schooltijden en dat dit past bij de gedachte van het multifunctioneel maken van gebouwen en dit de exploitatiekosten drukt;
- op basis van voortschrijdend inzicht wellicht in de toekomst kan blijken dat er wel behoefte is aan meer sportzalen;
- het mogelijk moet zijn om ook in deze sportzaal kleine competitiewedstrijden plaats te laten vinden en dat hiervoor veelal een zaal van (minstens) 7 m nodig is.

Verzoekt het college:

- bij het ontwerp van de sportzaal rekening te houden met de benodigde bouwhoogte van (minstens) 7 m voor het mogelijk maken van competitiesporten in deze sportzaal.

En gaat over tot de orde van de dag.”

De VOORZITTER: De motie maakt deel uit van de beraadslaging.

Dan is het woord aan mevrouw Jongman van de fractie van de ChristenUnie.

Mevrouw JONGMAN (ChristenUnie): Dank u wel, voorzitter. Het bouwen van een nieuwe school staat na het vorige debat in een iets ander licht, maar toch blijf ik met het college iets van mening verschillen over de intenties vanaf het begin over de functie van het gebouw wat betreft de sport. Dat is onderdeel geweest van de discussie, waarbij vanaf het begin gezegd is dat het voor de wijk is, wat later omgebogen

is in een functie voor de hele stad. In de commissie hebben we daarover kort van gedachten gewisseld en mijn vraag aan de wethouder is of het mogelijk is om nu in te stemmen met het bestemmingsplan, maar later aan ons nog terug te koppelen of de buurt verkeerstechnisch nog tegemoet gekomen kan worden, zodat de verkeersroutes over een andere weg lopen dan over de Hoogeweg. Ik zou daar graag een antwoord van het college op willen. Voor het overige kunnen wij instemmen met de intenties van het bestemmingsplan en dus ook met de bouw van de school daar. Maar graag eerst nog een reactie van de wethouder.

De VOORZITTER: Anderen nog? Dat is niet het geval. Kan de wethouder dan reageren? Wethouder De Vries.

Wethouder DE VRIES: Ik begin maar even, voorzitter, met de vraag van mevrouw Jongman. Volgens mij moet het mogelijk zijn bij de uitwerking van het bestemmingsplan om goed met elkaar te kijken naar wat de optimale verkeerstechnische oplossing is, gelet op wat daar gaat gebeuren en de aansluiting op bestaande routes. Dus dat zeg ik u toe. Voor mij is dat ook niet zo zeer afhankelijk van het precieze bestemmingsplan.

Nu de vraag van mevrouw Krüders over het bestemmingsplan en de hoogte van de gymzaal. U noemde een hoogte van 7 m. Als ik het uit mijn hoofd doe, want ik ben naarstig op zoek naar het stuk zelf, is de maximale bestemmingsplanhoogte al hoger dan 7 m, dus dat kan sowieso. Er is alleen een andere vraag aan de orde: wat wil je daar nu eigenlijk bouwen? En die is niet zozeer van bestemmingsplantechnische aard, maar wij zouden niet willen, en dat moet je met elkaar ook niet willen, dat je daar een soort topsporthal maakt. Dat zou inderdaad dit probleem opleveren. Volgens mij zitten er geen belemmeringen voor een soort competitiehal en ook voor wijkoverstijgende functies in dit bestemmingsplan. Ik weet niet wat uw motie inhoudt, maar voor mij zit een belemmerende factor niet in dit bestemmingsplan. Maar ik doe het een beetje uit mijn hoofd moet ik u eerlijk bekennen. Als ik nu even de motie mag zien, kijk ik intussen even verder.

De VOORZITTER: Er is op het moment even geen kopie voor u beschikbaar. De motie wordt op dit moment gekopieerd, dus daar moeten we zo dadelijk even op terugkomen. Dan wordt zo dadelijk dit agendapunt vervolgd.

Dan gaan we nu eerst even verder met agendapunt 7.e.

7.e: Verplaatsen van de bebouwdekomgrens aan het Euvelgunnetracé (voorheen conformstuk 6.h)

De VOORZITTER: Het woord is aan de heer Seton van de CDA-fractie.

De heer SETON (CDA): Voorzitter, dank u wel. Dit is nu een voorbeeld van waarin plaatselijke politiek snel kan gaan; bij amendement in het CDA-programma terechtgekomen, als motie bij het voorjaarsdebat aangenomen en nu al uitgewerkt door het college. Hulde voor het proces. Het past ook goed bij de inhoud, want velen hebben zich geërgerd aan de onduidelijke en onlogische snelheden op het Euvelgunnetracé. Mooi dat dit gehoor heeft gevonden bij het college en Rijkswaterstaat, zodat er nu een helder en logisch voorstel voorligt. De enige vraag die wij nu nog hebben is wanneer de bordjes voor de komgrens feitelijk worden verhangen en de nieuwe snelheden ingaan. Dank u wel.

De VOORZITTER: Anderen nog? Dan is het woord aan wethouder Dekker.

Wethouder DEKKER: Ik zou het geen micromanagement willen noemen, want dat vind ik onaardig. De heer Van Keulen vindt dat wel. Ik kom daar morgen even schriftelijk bij u op terug.

De VOORZITTER: Dan gaan we terug naar agendapunt 7.d.

7.d (vervolg): Vaststelling bestemmingsplan Hoogeweg hoek Prof. Uilkensweg (school Reitdiep) en exploitatiebegroting Reitdiep fase III en IV. Wethouder De Vries beschikt over de tekst van de motie van Student en Stad over de hoogte van de sportzaal.

Wethouder DE VRIES: Maar nog niet over het antwoord.

De VOORZITTER: Maar nog niet over het antwoord. Dan gaan we, als u het goed vindt, even verder met agendapunt 8.

8. Discussiestukken

8.a: Vaststelling bestemmingsplan Korrewegwijk – De Hoogte 2009

De VOORZITTER: Het woord is aan mevrouw Van Lente van de PvdA-fractie.

Mevrouw VAN LENTE (PvdA): Dank u, voorzitter. Het was tijdens de commissievergadering op 8 september dat er een inspreker was die zijn eerder ingediende zienswijze kwam toelichten ten aanzien van uitbouwen die mogelijk, dan wel onmogelijk gemaakt zouden worden onder dit bestemmingsplan. Naar aanleiding daarvan hebben wij als raadscommissie besloten dat we eerst een nadere uitwerking van het college wilden zien. Bij zowel mijn fractie als de fractie van GroenLinks riep dit vragen op omdat we het gevoel hadden dat we dingen inderdaad onmogelijk gingen maken, waarmee bepaalde doelen moeilijker gerealiseerd konden worden. Nou, dit zijn al heel veel woorden. Ik had verzocht om een plaatje, omdat het aan de hand daarvan misschien het makkelijkst te illustreren is. U ziet aan deze straat, het is de Van Swinderenstraat waar die zienswijze toen ook betrekking op had, dat een aantal huizen al een rare uitstulping heeft. Dat is een uitbouw die past bij de oorspronkelijke bebouwing van de woningen in deze straat. Wat in het verleden vaak gedaan is, is het realiseren van verlengde uitbouwen. Dat ziet u ook, dat zijn die langere rechthoeken. U ziet dat ook ingetekend in de vorm van die groene rechthoek. Dat is eigenlijk wat onder het nu nog vigerende bestemmingsplan mogelijk was.

We zijn in deze stad bezig met het creëren van uniforme regels van uitbouwen. Dat zou er toe leiden, u ziet dat in het roze ingetekend, dat alleen maar uitbouw mogelijk gemaakt wordt over de totale breedte van de woning. Daarmee ontnemen we indieners van bouwaanvragen de mogelijkheid om over de lengte uit te bouwen, terwijl dat, gelet op de bestaande situatie, beter past in het bestaande beeld. Bewoners zouden in zo'n verlengde uitbouw bijvoorbeeld een slaapkamer kunnen realiseren. Dat doe je niet als je over de totale breedte uitbouwt. Het zou ook passen bij het idee dat mensen hun wooncarrière goed kunnen vervolgen in – bijvoorbeeld – de Korrewegwijk.

Ook zou dit uitbouwen over de lengte ertoe kunnen leiden dat je de binnenruimtes beter openhoudt, terwijl als je over de totale breedte uitbouwt – terwijl je dat in het verleden in de andere richting hebt gedaan – er eigenlijk een rommeliger beeld ontstaat, met meer verspringing en minder licht en groen.

Ik hoop dat het u met dit plaatje enigszins helder is waar zowel GroenLinks als mijn fractie mee bezig is geweest.

Eigenlijk komt het er in het kort op neer dat wij streven naar het realiseren van een ontheffingsbevoegdheid voor het college, om toch het soort uitbouwen zoals die in het verleden mogelijk waren en gerealiseerd zijn ook nu nog mogelijk te maken. Daarmee zeggen we dus niet dat er extra bouwmogelijkheden komen. We zeggen ook niet dat er extra oppervlaktes komen. Het is een soort 'of/of-situatie': je mag hoe dan ook over die breedte uitbouwen, maar als je daartoe een verzoek indient zou het mogelijk moeten zijn, met weging van het criterium van het openhouden van binnenruimte en het openhouden voor licht en groen, om dergelijke uitbouwen in het verlengde, zoals in het groene rechthoekje, mogelijk te maken.

GroenLinks en de PvdA-fractie hebben daartoe een amendement voorbereid, dus dat wil ik zo graag aan de voorzitter overhandigen. Het is een lang dictum, maar het komt er kort en goed op neer dat wij voorstellen de zienswijze die is ingediend en die in het oorspronkelijke plan van het college is afgewezen gedeeltelijk over te nemen en om een ontheffingsbevoegdheid op te nemen om dergelijke aanbouwen in elk geval mogelijk te houden. Dank u wel.

Amendement (op stuk nr. 2): 'Bestemmingsplan Korrewegwijk – De Hoogte 2009' (PvdA en GroenLinks):

“De raad van de gemeente Groningen, in vergadering bijeen op woensdag 20 oktober 2010, besprekende het raadsvoorstel Vaststelling bestemmingsplan Korrewegwijk – De Hoogte 2009.

Overwegende dat:

- de gemeente sinds een paar jaar streeft naar uniforme regels voor het maken van aanbouwen aan woningen in bestemmingsplannen;

- volgens deze regels een aanbouw aan een woning gerealiseerd mag worden met een maximale diepte van 4 m gemeten vanaf de achtergevel van de hoofdmassa van de bebouwing;
- ook in het voorliggende bestemmingsplan deze uniforme regels zijn opgenomen;
- woningen in de Korrewegwijk – De Hoogte veelal geen rechte achtergevel hebben, maar oorspronkelijk zijn gebouwd met een uitbouw over een gedeelte van de achtergevel;
- nieuwe aanbouwen vaak zijn gerealiseerd in het verlengde van een oorspronkelijke uitbouw, dus niet direct tegen de achtergevel van de hoofdmassa van de bebouwing;
- deze vorm van aanbouwen niet meer mogelijk is onder het nieuwe bestemmingsplan;
- de manier van aanbouwen die straks nog wel mogelijk is, namelijk direct tegen de achtergevel van de hoofdmassa van de bebouwing, een aantal nadelen heeft:
  - een dergelijke aanbouw kan leiden tot verminderde lichtinval in de woning;
  - een dergelijke aanbouw kan leiden tot verminderde lichtinval in de naastgelegen woning;
  - in een dergelijke aanbouw is de functie van een extra slaapkamer niet te realiseren;
  - een dergelijke aanbouw kan qua oppervlakte groter zijn, zodat de doelstelling van groen behouden niet is gediend;
  - er kan een rommelig totaalbeeld ontstaan in combinatie met reeds bestaande aanbouwen;
- aanbouwen in het verlengde van een oorspronkelijke uitbouw van de woning om deze redenen onder bepaalde voorwaarden mogelijk moeten blijven.

Spreekt als zijn mening uit dat:

- in het bestemmingsplan Korrewegwijk – De Hoogte 2009 een additionele ontheffingsmogelijkheid opgenomen zou moeten worden ten aanzien van aanbouwen, omdat dit de woonkwaliteit van de woningen ten goede komt en daarmee de doelstellingen van het open, licht en groen houden van binnenterreinen en het tegengaan van verrommeling beter waarborgt dan door louter en alleen de uniforme regels toe te passen.

Besluit:

1. Besluitpunt I van het raadsvoorstel als volgt te wijzigen: de ingebrachte zienswijzen van twee bewoners Singelweg noordzijde en woningcorporatie De Huismeesters over te nemen, de zienswijzen van woningcorporatie Nijestee, namens een bewoonster aan de Van Swinderenstraat en van een bewoner van een woonschip aan de Oosterhamrikkade zuidzijde gedeeltelijk over te nemen, de overige zienswijzen niet over te nemen en in te stemmen met de reactie van het waterschap.
2. De gemeentelijke reactie op zienswijze 3 in het raadsvoorstel als volgt aan te passen:

Gemeentelijke reactie

De gemeente kan gedeeltelijk instemmen met deze zienswijze, die ten doel heeft een aanbouw achter de bestaande uitbouw mogelijk te maken. De reden is dat in de Korrewegwijk op een aantal plaatsen projectmatig gebouwde uitbouwen met een woonfunctie voorkomen. De standaardregeling voor aan- en uitbouwen en aangebouwde bijgebouwen is voor dergelijke woningen – als gevolg van de bestaande woningplattegrond – niet zonder meer mogelijk, uitgaande van een goede woonkwaliteit. Daarom wordt voor het voorliggend bestemmingsplan ten opzichte van de tot nu toe gehanteerde standaardregeling een extra ontheffingsmogelijkheid opgenomen in lid 14.4.1 ten behoeve van bebouwing achter een oorspronkelijke uitbouw. De ontheffing is beperkt tot maximaal 4 m om voldoende openheid op het binnenterrein te waarborgen. De totale oppervlakte aan toegestane aan- en uitbouwen en bijgebouwen mag hierbij niet toenemen. Hierdoor houden achtertuinen voldoende zonlichttoetreding en aantrekkelijkheid en wordt de ruimtelijke kwaliteit van het binnenterrein niet onevenredig aangetast.

Conclusie: Deze zienswijze wordt gedeeltelijk overgenomen.
3. Het bepaalde in lid 14.2.3 onder a.2 als volgt te wijzigen (c.q. verduidelijken in verband met de Wabo en in relatie met het volgende punt): de maximale diepte, gemeten vanuit (het verlengde van) de achtergevel van de hoofdmassa van de bebouwing, 4 m bedraagt.
4. Aan lid 14.4.1 de volgende (extra) ontheffingsmogelijkheid toe te voegen: het bepaalde in lid [14.2.3](#) onder a.2 voor het realiseren van aan- en uitbouwen en aangebouwde bijgebouwen achter een oorspronkelijke uitbouw, met dien verstande dat de diepte achter de oorspronkelijke uitbouw maximaal 4 m bedraagt en de maximale breedte niet meer dan die van de oorspronkelijke uitbouw bedraagt; het bepaalde in lid 14.2.3 onder c blijft hierbij van overeenkomstige toepassing.

5. De juridische toelichting aan te vullen met de volgende tekst: De ontheffing van lid 14.4.1 inzake het realiseren van aan- en uitbouwen en aangebouwde bijgebouwen achter een oorspronkelijke uitbouw is een aanvulling op de tot nu toe gehanteerde standaard van de gemeente Groningen. De ontheffing heeft ten doel aan- en uitbouwen en aangebouwde bijgebouwen achter bestaande oorspronkelijke uitbouwen mogelijk te maken, bijvoorbeeld in het geval van een bijzondere woningplattegrond of wanneer de situatie in de omgeving van het bouwplan daartoe aanleiding geeft. De bij ontheffing toegestane bebouwing achter de oorspronkelijke uitbouw is beperkt tot maximaal 4 m om openheid op het binnenterrein te waarborgen. De totale oppervlakte aan toegestane aan- en uitbouwen en bijgebouwen mag hierbij niet toenemen.

En gaat over tot de orde van de dag.”

De VOORZITTER: Dan kijk ik naar mevrouw Van der Vegt van GroenLinks

Mevrouw VAN DER VEGT (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Mevrouw Van Lente heeft volgens mij al heel goed uitgelegd waarom wij dit amendement hebben ingediend. Nog een keer voor de duidelijkheid: GroenLinks is een groot voorstander van het beschermen van de grote groene open binnenterreinen tussen de woningen. Het vaststellen van uniforme regels voor uitbouwen kan daaraan een bijdrage leveren. In het bestemmingsplan dat nu voorligt doen deze uniforme regels volgens ons dus geen recht aan de situatie. Het behouden van voldoende lichtinval in de woningen, het behouden van open groene binnenterreinen, kan volgens ons in deze wijk dus juist gebaat zijn bij het afwijken van de standaardregels en dat is dus de reden dat wij dit amendement hebben ingediend. Dank u wel.

De VOORZITTER: Dank u wel. Mevrouw Kuik, CDA-fractie.

Mevrouw KUIK (CDA): Dank u wel, voorzitter. Complimenten voor het amendement. Een praktisch voorstel. Ik ben wel benieuwd wat dit betekent voor andere bestemmingsplannen. Wordt er voortaan elke keer naar deze ontheffingsmogelijkheid gekeken? Verder: wat ons is opgevallen tijdens de inspraak is dat illegaal bouwen blijkaar loont. Wij zouden meer willen inzetten op handhaving. Dank u wel, voorzitter.

De VOORZITTER: Anderen nog? De heer Akkermans, D66-fractie.

De heer AKKERMANS (D66): Dank u wel, voorzitter. De behandeling van het bestemmingsplan Korrewegwijk – De Hoogte is, net zoals andere bestemmingsplannen die in de voorbije weken zijn voorbijgekomen, goed verlopen. Het college heeft mee willen bewegen met zienswijzen als daar goede argumenten voor waren of als er geen argumenten tegen waren die overwegend waren. Dus wij beoordelen het hele verloop van de procedure ook overwegend positief. Toch hebben we, zonder te zeggen dat het een waardeloze procedure was, het gevoel dat we nog wat verder zouden kunnen kijken naar de aanpak van de procedure en dat heeft ook sterk te maken met de wil van het college zelf om tot meer inzet van burgerparticipatie te komen. Dan zou de inspraak rondom bestemmingsplanprocedures wellicht nog wat minder statisch en wat meer open, interactief en participatief kunnen zijn. Daarmee zouden we wellicht ook kunnen bereiken dat we oneffenheden wegstrijken die we nu hebben gesignaleerd, zoals ook door mijn fractie naar voren is gebracht bij de commissiebehandeling. Bijvoorbeeld dat mensen reageren op een bestemmingsplan zoals het voorligt en er niet altijd op bedacht zijn dat een bestemmingsplan kan wijzigen op basis van zienswijzen van anderen. Het is een vrij parallelle discussie die zich afspeelt; je kunt bij wijze van spreken achteraf verrast raken als je er niet op bedacht bent dat een bestemmingsplan toch nog is gewijzigd. Je kunt je dan óf gedupeerd voelen óf op zijn minst een beetje op je neus kijken. Dat zou je misschien met een wat andere aanpak kunnen vermijden. Wij pleiten absoluut niet voor een eindeloze uitbreiding van procedures, maar zoals gezegd willen we graag nadenken over een andere aanpak en dan met voorstellen komen of anders dit nog eens in de commissie bespreken.

Wellicht is het voorbeeld van de uitbouw dat vandaag aan de orde is daar ook een goed voorbeeld van. Wij denken dat het college terecht heeft gesteld dat je niet op basis van een precedent nu het bestemmingsplan nog weer eens fundamenteel zou moeten veranderen. Aan de andere kant ligt er nu het amendement van de PvdA en GroenLinks, waarvan we als partij die meent het woord ‘redelijk’ te hebben uitgevonden, vinden dat het een redelijk voorstel is, want je haalt daarmee niet fundamenteel het

bestemmingsplan onderuit. Je geeft wel de gelegenheid om in bijzondere situaties af te wijken van wat nu gangbaar is.

De vraag blijft dan wel: wie weegt dat dan straks? En hoe wordt dat gewogen? Maar daarmee verlaten we ons dan maar graag op de wijsheid die dit college met enige regelmaat tentoonspreidt.

De VOORZITTER: Hoort u het, mijnheer Offerman? Even kijken, anderen nog die het woord willen voeren? Dat is niet het geval. Dan is het woord aan wethouder De Vries.

Wethouder DE VRIES: Ja, voorzitter, we hebben hier in de commissievergadering over gesproken, ook naar aanleiding van – als ik het me goed kan herinneren – een inspraakreactie en ook een zienswijze.

Het is een beetje een kwestie van: hoe vlieg je dit vraagstuk aan? Je zou ervoor kunnen kiezen om de nadruk te leggen op uniformiteit. En dan kom je niet goed uit bij het amendement van GroenLinks en de PvdA. Als er perspectief is, zoals mevrouw Van der Vegt zegt, op het zoveel mogelijk openhouden van binnenterreinen, is het antwoord op de vraag al wat diffuser; bijna een kwestie van smaak: wanneer vind je nou dat die binnenterreinen het meest open zijn, als dat in de lengterichting of de breedterichting van het pand gebeurt? Dan wel dat je lengterichtinguitbreiding toestaat? Nou, bijna het tellen van vierkante meters, maar daar kun je nog eens wat van vinden.

Ook een rol speelt, en zo is denk ik het amendement van GroenLinks en de PvdA ingestoken, dat er gekeken wordt naar de situatie zoals die nu is. Als je die uniformiteit zou willen loslaten, maken we in wezen de feitelijke situatie tot een mogelijk normatief uitgangspunt. Dat is wat u doet met het amendement. Dat kan alleen op een goede manier als je daar ook argumenten voor aandraagt. En het argument dat hier met name wordt aangedragen is de bijzondere bebouwingsstructuur van de wijk waarover we praten. Nou, dat is nog eens een inhoudelijke invalshoek die je voor je rekening kunt nemen. Ik geloof dat we als college vrij consequent waren in onze opvatting vanuit die uniformiteitsgedachte. Er ligt nu een ander voorstel op tafel. Ik weet dat dit amendement ook met de mensen van RO/EZ goed is voorbereid. In die zin zou ik kunnen zeggen dat het juridisch goed in elkaar zit en is de keuze er in ieder geval een die u zelf maakt. Het college heeft een voorkeur voor onze eigen aanpak. Met dit amendement in handen blijft inderdaad de vraag van de heer Akkermans over: zijn we nou als college in staat om die ontheffingsmogelijkheid een beetje goed beet te pakken? Nou, u geeft een soort kwalificatie van ons optreden, ik denk dat we daar ook wel mee uitkomen. Dus ik laat het oordeel over dit amendement aan de raad zelf.

De VOORZITTER: Kunnen we dan tot besluitvorming overgaan van dit amendement? Of is er behoefte aan stemverklaringen vooraf? De heer Offerman.

De heer OFFERMAN (Stadspartij): Ik vind dit een uitermate goed initiatief van de PvdA en GroenLinks. Het is heel goed dat particulieren worden geholpen in hun belangen.

De VOORZITTER: Goed, dan gaan we beslissen over dit amendement.

Kunnen degenen die daar voor zijn hun vinger opsteken? Wie steunt dit amendement? Dat is iedereen, waarmee dit amendement met algemene stemmen is aangenomen.

Dan hebben we ook nog het voorstel, zoals het door het college aan u is voorgelegd. Wie steunt het voorstel zoals het door het college is voorgelegd onder agendapunt 8.a? Dan is dit besluit met algemene stemmen, met uitzondering van de heer Jager, genomen.

Dan gaan we nu terug naar agendapunt 7.d.

7.d (vervolg): Vaststelling van het bestemmingsplan Hoogeweg hoek Prof. Uilkenweg

De VOORZITTER: Het woord is aan wethouder De Vries.

Wethouder DE VRIES: Ja, voorzitter, ik had even niet meer paraat hoe het nou zat met de precieze hoogte (van de sportzaal). Het is net een slagje anders: de beoogde sportzaal is voorzien op 6 m. Dat is ook voldoende voor de functies die we er in zouden willen hebben. Ik zou het verzoek, zoals dat is verwoord in de motie niet willen overnemen. Om twee redenen niet.

1. We zitten in de stad niet te wachten op zo'n ontwikkeling op die plek. Ik heb in de commissievergadering gewezen op andere mogelijkheden om dit soort sporten te beoefenen in de buurt, denk aan de ALO-locatie hier vlakbij.

2. Als u de hele discussie over het bestemmingsplan goed hebt gevolgd is er een zekere mate van gevoeligheid in de buurt over de bouwhoogte als zodanig. Er zijn ook mensen in de omgeving die echt wel moeite hebben met dit besluit en die moeten we niet verder in de problemen brengen. Dat is ook niet goed voor het verdere traject van dit bestemmingsplan. Dus ik zou de motie willen ontraden.

De VOORZITTER: Mevrouw Krüders nog in tweede termijn.

Mevrouw KRÜDERS (Student en Stad): Dank u wel, voorzitter. Het is wel typisch Nederlands om altijd te denken dat we de lucht in moeten. Als we naar Denemarken kijken, wordt er ook heel vaak de grond in gebouwd, waardoor je wel de beoogde hoogten kunt bereiken die voor een gymzaal nodig zijn. En ik ben er absoluut niet voor dat er voor topsport gebouwd moet gaan worden, maar wel dat er competitie gespeeld kan worden en dat mag nu niet, bij 6 m, volgens de regels van allerlei verschillende sportbonden. Dat wilde ik nog even ter overweging meegeven.

De VOORZITTER: Wil de wethouder daar nog een reactie op geven?

Wethouder DE VRIES: Die creativiteit is mooi, maar als we gaan graven, wat volgens mij niet in de exploitatiebegroting zit van de school, kost dat extra geld. Dus ik kan me voorstellen dat we daar onmiddellijk tegenaan lopen.

De VOORZITTER: Goed, dan gaan we eerst stemmen over de motie zoals die aan u is voorgelegd en daarna over wat er door het college ter besluitvorming aan u is voorgelegd onder de Romeinse cijfers I tot en met VII.

De heer DE ROOIJ (PvdA): Voorzitter, de PvdA-fractie heeft behoefte aan een zeer korte schorsing van een minuut of drie, vier.

De VOORZITTER: We schorsen drie minuten, mogelijk zelfs wel korter. Dus blijft u alstublieft beschikbaar. De vergadering is geschorst.

Schorsing van 18.27-18.33 uur.

De VOORZITTER: Dan is de vergadering heropend. De schorsing was aangevraagd door de PvdA-fractie. Het woord is aan mevrouw Van Lente.

Mevrouw VAN LENTE (PvdA): Ja, voorzitter, voor een stemverklaring over de motie, als dat nu aan de orde is.

De VOORZITTER: Dan is er nu gelegenheid voor het afleggen van stemverklaringen vooraf.

Stemverklaringen:

Mevrouw VAN LENTE (PvdA): Dank u wel, voorzitter. De PvdA-fractie is van mening dat het bestemmingsplan dergelijke ontwikkelingen, zoals de bouw van een sporthal, mogelijk maakt. We hebben hier vandaag niet het concrete bouwplan van een sporthal of iets dergelijks aan de orde. We steunen van harte de gedachte zoals door Student en Stad is neergelegd in deze motie, maar we geloven niet dat we dat hier vandaag bespreken, dus wij steunen de motie niet.

De heer DE ROOK (D66): Wij zullen om dezelfde reden die de PvdA aangeeft de motie niet steunen.

Mevrouw VAN DER VEGT (GroenLinks): Wij vinden het in principe een goed idee om te onderzoeken of deze sporthal, door hem iets hoger te maken, wel voor competitiesporten gebruikt zou kunnen worden. We vinden het alleen op dit moment net iets te ver gaan om dat al vast te leggen aan de hand van dit bestemmingsplan. Dus wij willen het college wel vragen om hier onderzoek naar te doen.

De heer KELDER (Partij voor de Dieren): Wij vinden inspraak van buurtbewoners erg belangrijk, maar we zien ook wel de meerwaarde van een iets hogere sporthal, omdat die intensiever gebruikt kan worden.

Het is wel een duurzame gedachte dat je niet weer een andere sporthal hoeft te bouwen als mocht blijken dat er meer behoefte aan competitiesport is. Dus wij zullen de motie wel steunen.

Mevrouw JONGMAN (ChristenUnie): Bewoners zijn een beetje te hoop gelopen tegen de sportzaal. Aan de andere kant, als je toch bezig gaat, is het misschien slim om slim te bouwen. De vraag is wat die 6 m tot 7 m meer of minder betekent voor de buurt en voor de school zelf en wat het gaat kosten. Ik sluit me aan bij de opmerking van GroenLinks; een onderzoek zou ik willen steunen, maar deze motie gaat iets te ver, dus wij steunen de motie niet.

De VOORZITTER: Anderen nog? Dat is niet het geval. Dan gaan we stemmen over de motie. Wie steunt de motie (op stuk nummer 1), zoals ingediend door Student en Stad? Dat zijn Student en Stad en de Partij voor de Dieren, waarmee de motie is verworpen.

Dan het voorstel, zoals dat onder de nummers I tot en met VII aan u is voorgelegd. Wie steunt het voorstel zoals het is voorgelegd? Mevrouw Krüders wil graag een stemverklaring vooraf afleggen.

Stemverklaring:

Mevrouw KRÜDERS (Student en Stad): Ik wil graag aangeven waarom ik wel instem met het plan, maar onder de voorwaarde dat er wel gekeken wordt naar hoe we hier invulling aan kunnen geven, zoals ChristenUnie en GroenLinks hebben aangedragen.

De VOORZITTER: Dan kunnen we stemmen. Nogmaals, wie steunt wat is voorgelegd? Dat is iedereen, dus dan is dit voorstel met algemene stemmen aangenomen.

Dan gaan we nog weer terug naar het Euvelgunnetracé.

7.e (vervolg): Verplaatsen van de bebouwdekomgrens aan het Euvelgunnetracé

De VOORZITTER: Daar moeten we nog stemmen over wat aan u door het college in concept is voorgesteld. We zijn dus weer terug bij agendapunt 7.e. Is het iedereen duidelijk waarover we nu gaan stemmen? Dat is het geval. Wie steunt wat door het college aan u is voorgelegd? Dat is de volledige raad, waarmee het met algemene stemmen is besloten.

Dan schors ik de vergadering nu tot 20.00 uur.

Schorsing van 18.45-20.00 uur.

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering van de gemeenteraad van Groningen. Aan de orde is agendapunt 8.b.

8.b: RegioTram – start voorbereiding aanbesteding

De VOORZITTER: Als eerste is het woord aan de heer De Rooij van de fractie van de PvdA.

De heer DE ROOIJ (PvdA): Zal ik dan maar beginnen met een test? Komt dat D66 goed uit? Doet ie het of doet ie het niet? Ja. Dank u wel.

Voorzitter, als de raad op het punt staat om zoiets groots te beslissen, met zoiets groots verder te gaan, dan is het denk ik verstandig om de vraag te stellen: waarom wilden wij dit ook alweer? Waarom wilden wij die tram?

Dat komt, voorzitter, omdat er allerlei deskundigen zagen dat er een probleem aankwam, een groot probleem in de bereikbaarheid van de stad. En iedereen die wel eens op de Zuidelijke Ringweg staat weet dat dit probleem dat toen is ingeschat uiterst reëel is gebleken.

De bereikbaarheid van de stad komt in gevaar. En dat is goed. Want dat betekent dat het ons economisch goed gaat. Er zijn veel verkeersbewegingen en we hebben jarenlang gestreefd naar een betere economische ontwikkeling; nou, die hebben we. En de negatieve spin-off daarvan moeten wij dus het hoofd gaan bieden.

En, voorzitter, dan moet er een alternatief gezocht worden voor de automobilititeit. Daar is uitgebreid onderzoek naar gedaan. Van alles is onderzocht en dan komen we tot de conclusie dat Groningen een

beetje in een spagaat zit: Groningen is te groot voor de bus en te klein voor de metro. En dan blijft er maar een ding over en dat is een tram.

Voorzitter, mijn fractie ziet voor die tram eigenlijk geen goed alternatief. En dat maakt de afweging die wij vandaag maken paradoxaal moeilijker. Want we willen absoluut geen blanco cheque tekenen en op het moment dat er niet zo veel meer te kiezen is, behalve dat ene vervoermiddel, is het risico daarop groot.

Voorzitter, we hebben gezocht met de provincie, met de regio en dat zoeken leidt tot een plan dat een aantal nadelen kent, maar ook een heleboel voordelen. Het is ook een enorme financiële ingreep en een groot financieel risico. We werden vorige week nog zeer negatief verrast, toen bleek dat er een kleine 18 miljoen euro in de businesscase ontbrak. Dan is de vraag: hoe kunnen we dat voorkomen? Op die vraag kom ik zo meteen terug, want in de commissie ging het eigenlijk alleen maar over die vraag en nauwelijks meer over de rest van het enorme project en dat zou zonde zijn, je zou er het project onrecht mee doen.

Voorzitter, ik wil dus eerst de rest van het project bespreken en dan kom ik zo meteen op die businesscase terug.

Voorzitter, het proces waar we mee bezig zijn geweest heeft zo'n tien jaar geduurd. Het was een lang proces. Het was een mooi proces. De raad heeft een aantal keren excursies gemaakt naar steden, om te kijken hoe zo'n tram ingepast kan worden en of er andere alternatieven zijn. De raadsleden die mee waren, werden stuk voor stuk overtuigd van dit prachtige vervoermiddel.

Dan ga je praten over de inspraak. En de inspraak leverde wat verwarring op over de gevolgde procedure; er was meer inspraak dan de stad gewend was en verwacht had. Maar het leverde toch een paar heel mooie verbeteringen op. De ondernemers in de Oosterstraat waren erg boos over de plannen en maakten zich grote zorgen over de bereikbaarheid van hun winkels en wat denk je? Een prachtig alternatief.

Het aantakken van het UMCG: in het begin van het proces heeft mijn fractie, maar ook andere fracties erop aangedrongen om te zorgen dat het UMCG aangetakt is, omdat het zo'n enorme trekpleister is, zo'n bezoekersmagneet, voor zowel patiënten als bezoekers. Dan moet je zorgen dat het UMCG aangetakt is aan twee kanten. Geweldig.

En last but not least: Een voorstel wat uit de stad kwam, is de koppelingsvariant die naar binnen werd gefietst door de bewoners in Beijum. Die laatste wijziging geeft ons in feite drie lijnen voor de prijs van twee. Ik zou zo zeggen: goed volk, daar in Beijum. Er moet meer geluisterd worden naar Beijumers.

Wij zijn ervan overtuigd dat de inspraak goed is gegaan. Als je kijkt naar de Zonnelaan, als je kijkt naar de Oosterstraat, dan heeft de inspraak dit plan aanzienlijk verbeterd. Niet iedereen zal blij zijn, niet iedereen heeft gekregen wat hij wilde, maar de plannen zijn beduidend verbeterd door die inspraak.

Voorzitter, het is een duurzaam apparaat. Het zorgt ervoor dat er minder gebruikgemaakt hoeft te worden van auto's en dat is erg goed voor het milieu. Dus wat ons betreft moeten wij maar gaan beginnen met de aanbesteding. Maar dan kom ik toch weer even terug op die businesscase.

Bij dat enorme pak papier zat een businesscase en daar zat een gaatje in. Het college verdient complimenten omdat het de raad hiervan direct op de hoogte heeft gebracht, uitgezocht heeft wat er nu precies gebeurd is en dit op het allerlaatste moment naar voren bracht, vlak voordat de commissie een besluit nam. En dat is mooi. Het had een soort macabere schoonheid, zoals ik het in mijn fractie heb gezegd. Dapper dat de wethouder dat gedaan heeft.

Maar nu komen we wel met een probleem te zitten. We praten over erg veel geld. Als ik het goed heb, hebben er allemaal externen naar gekeken en er was een ambtenaar voor nodig die zei: hé, hier zit een gaatje van 17,5 miljoen euro.

We hebben in de commissie besloten dat wij het college, voor we akkoord gingen met de behandeling, twee dingen zouden vragen. We vroegen: schrijf nou eens precies op hoe dit heeft kunnen gebeuren en geef ons nou eens een keer inzicht in hoe je dit soort problemen in de toekomst kunt voorkomen. En daar zien wij ook wel een probleem, want er is een gezegde dat een generaal zich altijd goed voorbereidt op de vorige veldslag; de problemen die zich voordoen kondigen zich nooit via een spoorboekje aan. Daarom vragen we het college om dit voorstel toch nog een beetje te specificeren.

Er zitten twee componenten in dit verhaal die wij onder de aandacht willen brengen. Je hebt een politieke beheersing en je hebt een bestuurlijke beheersing. Hoe kunnen wij die aansturing van het project RegioTram in de diverse stadia nu precies uitwerken? Hoe kunnen het bestuur en de politiek nu een goede vinger aan de pols houden en, waar nodig, tijdig bijsturen?

Voorzitter, zou het college bereid zijn om bij de bestudering van dit geval de ervaringen in het land, bij vergelijkbare projecten, mee te nemen in de aanbevelingen? Er zijn elders ook trams aangelegd, wat zijn de good practices en wat zijn de bad practises en hoe kunnen wij ervan leren? Kan het college expliciet aangeven hoe de risico's in de diverse fases van het project RegioTram gemanaged worden? Hoe die in kaart gebracht worden en hoe we die gaan handelen?

En, voorzitter, dan gaat het ook nog eens een keer over het in controle zijn; hoe kunnen wij voorkomen dat een foutje in het eerste stadium aan het eind een heel grote fout blijkt? Hoe kunnen wij dat soort dingen nou onder controle houden?

Dan zijn er nog een paar punten die we moeten bespreken, die vreselijk saai zijn, maar die wel moeten, zoals de discussie over de rol van het ov-bureau. Wij moeten echt eens een keer met elkaar gaan praten over wat nou de rol van het ov-bureau gaat worden bij deze tram; een punt dat vooral interessant is voor het grote publiek.

Voorzitter, de PvdA-fractie is van mening dat we verder kunnen gaan met de aanbesteding. We weten dat het nog geen gelopen race is. We weten ook dat er nog van alles op ons pad kan komen, maar zonder risico's wordt de toekomst wel erg somber en dan kun je geen enkele investering meer doen die groter wordt dan de vervanging van het zand in de zandbak.

Voorzitter, als we met dit project verder gaan, dan betekent dat dat wij op een bepaald moment weer een besluit nemen en zo verder. Er komt nog een keer weer een fase en over een jaar of twee nemen we een definitief besluit.

Een aantal collega's heeft gezegd, ik dacht onder andere de heer Prummel: we zwemmen een fuik in, als we dat doen. En ik kan me bij dat beeld wel wat voorstellen. En misschien klopt het ook wel. Maar het alternatief is dat we op dit moment een definitief besluit moeten nemen over erg veel geld. Iedere keer komen we een stap dichterbij het einddoel; iedere keer gaan we verder in het proces en dat doen we op basis van zorgvuldigheid. Ik vind in dat geval, ik weet niet eens meer of u het was de heer Prummel, de beeldspraak van de fuik een verkeerde, want dat eindigt meestal niet zo goed voor degene die er in zwemt. En ik ga ervan uit dat dit wel uitstekend eindigt. Dank u.

De VOORZITTER: Dan is het woord aan de heer Evenhuis, die daarbij ook beelden gaat gebruiken, begrijp ik.

De heer EVENHUIS (VVD): Voorzitter, dat zal zo zijn. Ik heb onder meer diaplaatjes en twee films. En een van de assistenten staat nou hier, in dit geval. En ik kan tegelijkertijd een pleidooi houden dat de ICT-zaken in deze raadzaal beter moeten zijn, want ik heb vanmiddag begrepen tijdens het prutsen om alles voor elkaar te krijgen, ja het was echt zo, ook ik citeer anderen, dat het snel moet veranderen. Nou heeft iedereen het gehoord. Bedankt hè.

Voorzitter, dank u wel. Wij beginnen met complimenten. De wethouder, hier naast mij, en het college, zijn zeer daadkrachtig inzake het trambeleid. Dat moet vriend en vijand toegeven. De boekwerken zien er uitstekend uit, de inspraak was goed georganiseerd, er is geluisterd naar de inspraak, maar één tram meer in de Oosterstraat, ontsluiting met twee lijnen van het UMCG en koppeling van beide lijnen halverwege.

In de raadscommissie zijn we ingegaan op de plannen van het college. De insprekers, zoals de fietsersbond die twee fietspaden wil houden op het Zuiderdiep – er gaat er één weg – de bewonersorganisatie Beijum die de plannen slecht vindt; er moet met de RegioTram veel vaker worden overgestapt dan met het huidige systeem van bussen, de Oosterparkwijk die het tracé over de Vinkenstraat wil hebben en niet over het Oosterhamriktracé.

Ons alternatief: de tram met één rail: de Translohr. Maar je mag ook zegen: de Bombardier, want er zijn meerdere systemen met één rail. Ons stemgedrag zullen we nu bekendmaken, over de veertien afzonderlijke besluitpunten. En dat zullen plussen en minnen worden, dus dat u het al voelt aankomen. We beginnen met de Translohr, de tram met één rail. Dit doen we door middel van twee films en een diaprojectie. Want een heleboel raadsleden die meebeslissen hebben de alternatieven nog niet goed kunnen bekijken.

De RegioTram kost 25 miljoen euro per kilometer. Dat is 300 miljoen voor 12 km. De Translohr kost veel minder, 12 miljoen euro per kilometer, waar nog wat ombouw bij moet. Naar Beijum, Paddepoel of Lewenborg of Eelde is de lijn per kilometer nog veel goedkoper, omdat daar minder tramstellen per kilometer rijden.

Wij kwamen uit bij de Translohr, omdat er heel veel geluiden uit de binnenstad en van de ondernemers kwamen dat deze grote RegioTram te groot is voor een compacte oude stad als Groningen. Wij gingen op zoek in Europa en vonden een kleiner alternatief. En dan mag er nu een filmpje komen. (het filmpje komt niet, wel het muziekje)

De heer PRUMMEL (Stadspartij): Voorzitter, mag ik voorstellen dat deze panne niet ten koste gaat van de spreektijd van de nestor van de raad?

De VOORZITTER: Ik denk ook niet dat dit nu met spreektijd wordt meegerekend, maar ik hoop wel dat dit probleem vrij snel wordt opgelost, anders heb ik weer een ander probleem zoals u zult begrijpen.

Ik denk dat het goed is om de heer Evenhuis dadelijk in de gelegenheid te stellen om zijn betoog te vervolgen op de manier zoals hij dat wil, namelijk eerst met het laten zien van de beelden. Ik neem aan dat dit probleem in rust kan worden verholpen en dat het dan mogelijk is om alvast de volgende woordvoerder het woord te geven en dat is de heer Gijsbertsen van GroenLinks. Maar nogmaals, ik vraag daar dan wel rust voor en alle aandacht voor de woordvoerder van GroenLinks.

Dan is het woord aan de heer Gijsbertsen.

De heer GIJSBERTSEN (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Dit is de eerste keer sinds het spreekgestoelte verstelbaar is dat ik mijn teksten kan lezen. Dit is geweldig, dit is een grote verbetering ten opzichte van het verleden.

Voorzitter, ik wilde eigenlijk beginnen met te zegen dat ik zo baalde vorige week woensdag. Dat kwam door het nieuws dat wij kregen over die 17,5 miljoen. En dat nieuws kwam op het moment dat wij een hele stapel stukken hadden liggen en die er, naar ook de heer Evenhuis in zijn inleiding al zei, goed uitzag en kwalitatief deugde. En dan is die 17,5 miljoen een lelijke vlek in anderszins goed uitzijnde stukken. Als je dat dan hoort, krijgt het vertrouwen dat je hebt in de financiële degelijkheid van zo'n verhaal toch een knauw. En ik zal niet de enige zijn geweest die bij dat nieuws dacht: hoe is dit nou toch mogelijk en is dit een voorbode van nog meer tegenvallers? Is de kwaliteit van de financiële controle dan toch onder de maat? En hoe kan het dat de stuurgroep niet op de hoogte was of constateerde dat er onjuiste aannames waren gedaan?

De commissie heeft het college vorige week gevraagd om de raad schriftelijk te informeren over de toedracht van de onzekerheid over die 17,5 miljoen euro en over de wijze waarop het college fouten als deze probeert te vermijden in de toekomst.

Voorzitter, mijn fractie beseft dat niet alle tegenvallers te voorkomen zijn, maar dat willen college en raad natuurlijk wel proberen. We zien de brief van de wethouder hierover graag tegemoet, ook waar het gaat over de politieke betrokkenheid en hoe we die de komende tijd vorm gaan geven.

Voorzitter, in reactie op de informatie die vorige week van de wethouder kwam, in reactie op de informatie van AT Osborne, in reactie op informatie over allerlei zaken die we te weten zijn gekomen, ben ik niet van mening dat het hele huis van tram en informatie nu op drijfzand is gebouwd. Ik denk absoluut niet dat je dat zo kunt stellen. Die 17,5 miljoen van vandaag is voor mijn fractie dan ook geen reden om de besluitvorming uit te stellen. Wij gaan namelijk vandaag geen blanco cheque uitschrijven voor het tramproject. Wel zetten wij een volgende stap, omdat we meer helderheid kunnen krijgen over de daadwerkelijke financiering van de tram en omdat we geen onnodige dure vertraging willen oplopen. Voor die stap heeft de GroenLinks-fractie op dit moment voldoende vertrouwen in de haalbaarheid van dit project.

Voorzitter, grote projecten gaan onvermijdelijk gepaard met hoge kosten, grote risico's en forse ingrepen in de stad en ze staan bloot aan kritiek van allerlei kanten. Dat betekent volgens mijn fractie niet dat je nooit aan zo'n project moet beginnen. Integendeel. Ik denk dat zachte heelmeesters stinkende wonden maken en dat geldt ook voor ruimtelijke ingrepen. Een bereikbaarheidsprobleem zoals dat in Groningen ontstaat moet effectief, daadkrachtig en duurzaam – in alle betekenissen van het woord – worden bestreden. De complexiteit van grote projecten betekent wel dat je moet doen wat mogelijk is om risico's in beeld te brengen en tegenvallers te voorkomen. En de huidige stukken geven het vertrouwen dat provincie en gemeente alles in het werk stellen om dat te doen. De keuze die het college maakt om risico's zoveel mogelijk over te dragen aan de markt, past bij die aanpak.

Voorzitter, nog altijd bewijst de RegioTram zich volgens mijn fractie inhoudelijk als de beste oplossing van het bereikbaarheidsprobleem van deze stad. Omdat het de bereikbaarheid van grote bestemmingen in de stad, zoals de Grote Markt, het UMCG en Zernike verbetert. Ook omdat het het gebruik van het openbaar vervoer, ook in de regio, fors stimuleert. Dat is voor een milieupartij als GroenLinks natuurlijk van heel groot belang. Maar ook omdat het de stad nog iets extra's geeft. Wie tramlijnen op de goede plaats legt, geeft ook een economische impuls aan straten en wijken.

Voorzitter, in dat verband had GroenLinks graag gezien dat de lijn naar Kardingse via de Vinkenstraat zou zijn aangelegd. We zullen echter de grenzen van de financiële mogelijkheden van deze gemeente onder ogen moeten zien. Nu voor de Oosterhamrikkade gekozen wordt, wordt de uitdaging des te groter om de wijkvernieuwing van de Oosterparkwijk vorm te geven en om te voorkomen dat het nieuwe tracé de barrière tussen de Korrewegwijk en de Oosterparkwijk vergroot in plaats van verkleint. Het college heeft geld gereserveerd voor de ontwikkeling van de Oosterparkwijk en GroenLinks ziet de planontwikkeling op dat front graag spoedig tegemoet.

De keuze voor over de Oosterhamrik heeft ook gevolgen voor de geplande ecologische zone op die locatie. Nu zou in het ontwerp van lijn 2, wat GroenLinks betreft, ook daaraan zorgvuldig aandacht besteed moeten worden.

Voorzitter, in de commissie heb ik al complimenten gegeven voor de wijze waarop met de inspraak is omgegaan. Op tal van punten zijn de plannen aangepast op basis van inspraakreacties van burgers en instellingen. Het gaat om grote aanpassingen, zoals de heer De Rooij ze geloof ik ook al noemde: de koppelingsvariant, een directe verbinding die nu komt tussen Zernike en UMCG, de halte aan de Zonnelaan, maar ook over redelijk kleine inpassingsvraagstukken rond bijvoorbeeld groen en parkeren. Het ene gaat GroenLinks overigens meer aan het hart dan het andere.

Voorzitter, heeft iedereen dan zijn zin gekregen? Nee. Maar uit alle stukken blijkt overduidelijk dat reële problemen zijn erkend en er inspanningen zijn gedaan om waar mogelijk insprekers tegemoet te komen. En zo hoort het, voorzitter. Ook in de toekomst bij andere projecten.

Voorzitter, wat de inpassing betreft wil mijn fractie een aantal zaken expliciet meegeven aan het college als het het huidige plan verder gaat uitwerken. Want voor heel veel van wat wij vandaag besluiten geldt dat we daar later nog weer over te spreken zullen komen.

Allereerst het groen. De antwoorden op de technische vragen die we vorige week hebben gesteld waren voor het grootste deel helder. Het college zegt dat het zich zal houden aan de afspraken van het Groenstructuurplan en zegt toe tevens te onderzoeken of de groencompensatie zoveel mogelijk binnen het stedelijk gebied kan worden gerealiseerd. GroenLinks hecht daaraan en zal de resultaten daarvan bij latere besluitvorming beoordelen.

Heel concreet zouden wij graag een toezegging willen dat bij de opstelling van het definitieve ontwerp van lijn 1 ook de mogelijkheid van een faunapassage over de Zonnelaan, ter hoogte van de Noordelijke Ringweg, wordt betrokken. Het gaat hier om een onderdeel van de Stedelijke Ecologische Structuur en zo'n faunapassage kun je beter en goedkoper tegelijk met de tramlijn aanleggen dan in de toekomst.

De VOORZITTER: De heer Seton.

De heer SETON (CDA): Voorzitter, dank u wel. Ik was even benieuwd waar u precies aan denkt bij die faunapassage. Iets eronderdoor of iets eroverheen? Wat moet ik voor me zien?

De heer GIJSBERTSEN (GroenLinks): Voorzitter, ik denk met name aan iets eronderdoor. Ik vraag het college daar eens goed naar te kijken. Het gaat om de ecologische verbinding die er nog niet is. Binnen de Ecologische Structuur zou je graag een faunapassage willen hebben. Op het moment dat je een spoor hebt aangelegd ga je dat er niet makkelijk weer uithalen om alsnog onder die weg door een faunapassage aan te leggen. Dus als je dat dan wilt, doe het dan nu en niet later, want daar wordt het alleen maar duurder van.

Voorzitter, de fiets. Wij gaan akkoord met de huidige voorstellen voor het Zuiderdiep en het reserveren van de middelen daarvoor. Toekomstige plannen voor de herinrichting van het Zuiderdiep zullen we later op noodzaak en wenselijkheid beoordelen. Wij hebben begrepen dat dat nog allemaal terugkomt. We zouden het college willen verzoeken te streven naar een fietsverbinding rechtstreeks over de Grote Markt. Ook daarvoor zien we graag later voorstellen tegemoet. Voorzitter, dank u wel.

De VOORZITTER: Dank u wel. Dan kijk ik even of de technische problemen verholpen zijn. Dat is het geval. Dan vervolgt nu de heer Evenhuis zijn betoog, met behulp van de lichtbeelden.

De heer EVENHUIS (VVD): Filmpje!

Mijn statement over verbetering van de ICT blijft bestaan. Ik zal het nog wel met de raad bespreken.

Voorzitter, tot nu toe is er geen besluit genomen door de gemeenteraad dat de nieuwe tram over het bestaande spoor moet. Dat zou dan vanavond voor een gedeelte kunnen gebeuren. En ik bewijs dat met een citaat van de wethouder zelf, in de notulen van de raadscommissie van juni. Daar is aangetekend dat de wethouder beaamt dat er nog geen besluit genomen is over dat de tram over bestaand spoor moet rijden. 'Conceptueel bedoeld', staat er onder. Ja, de wethouder knikt. De Franse firma Lohr bestudeerde deze winter met ons de tracés in Groningen en maakte een begroting.

(Start diapresentatie) De Translohr dus van de oude Italiaanse stad Padua. De stad van Galilei. De Translohr is 50 cm smaller dan de RegioTram. De Translohr kan een lengte krijgen van 6 wagons, ruimte voor 350 mensen. De draaicirkel is klein, 10,5 m. Dat is de helft kleiner dan die van de RegioTram. Hij kan zó de Gelkingestraat in rijden.

De zwarte lijn geeft het circuit van een normale tram weer op het volgende plaatje. De rode lijn is die van de RegioTram.

De remise van de Translohr is daardoor uiteraard veel kleiner dan van de RegioTram. In dit geval is het aantal voertuigen gelijk, voor hetzelfde aantal publiek. Het lichtgekleurde gedeelte is dan de Translohr.

Onder elke wagon zit een roller. Deze klemt om de rail. Deze dwingt de tram dat elke wagon, ook de achterste, exact dezelfde bochten maakt als de eerste.

Ter voorbeeld: Een gelede bus nu langs de Grote Markt, de Gelkingestraat in, rijdt met de voorkant van de bus bijna de stoelen van het terras bij Kooistra en die gaat achter over de hoek van de Grote Markt. Dat is hier dus niet het geval.

Daar is die roller. Die sleurt hem dus aan die lijn vast. Het is niet zo dat de Translohr hobbelen zijn weg zoekt in Europa. In het uiterste geval legt men een muurvaste betonlaag aan, zoals bij de afbeelding hierna.

Het profiel kan er als volgt uitzien. Men kan kiezen voor een weg waar alleen de rail in beton vervat is, dat kan voor een intensief gedeelte, maar men kan voor een extensief gedeelte minder beton gebruiken, bijvoorbeeld naar Eelde.

Voor de roller van zojuist ziet u een schuiver die de steentjes en bladeren wegschuift.

We hebben te maken met moderne techniek. In plaats van een bovenleiding kan de tram ook zijn voeding krijgen via krachtstroom in lantaarnpalen.

De Translohr is geschikt voor stad en platteland. Je kunt zeer gemakkelijk instappen. Je kunt hem zo doordenken naar Eelde bijvoorbeeld.

Nu een plaatje van de stad Groningen, met een lijn van de Grote Markt naar Beijum of naar Lewenborg, zonder overstappen. Vanaf de Grote Markt naar Paddepoel, zonder overstappen.

Ik toon nu een brief van alle leden van GS en PS van Groningen over de begroting van Translohr. GS zeggen: De Translohr kost 250 miljoen euro. Nog altijd minder dan in het huidige voorstel, namelijk 50 miljoen minder. Lohr zegt: onze tram, die kost 160 miljoen euro. Een preambule staat boven de brief.

Dan nu een matrix met vergelijking RegioTram – Translohr. Een aantal kenmerken kent u al. Zo is de trein meer comfortabel dan de RegioTram; de RegioTram is meer comfortabel dan de Translohr, maar de Translohr is meer comfortabel dan de bus. Dat merk je bijvoorbeeld als je moet staan.

De volgende: Een mooie tram denken wij, en denken velen met ons, misstaat in Groningen niet. Zeker niet als het eerste voertuig ‘Karin’ wordt genoemd.

De stand van zaken nu: Wij nemen vandaag geen onomkeerbare besluiten. Ik citeer de wethouder: “Maximaal te besteden: 307 miljoen euro. Anders gaat het project niet door.” Er zijn nog geen aanbestedingsoffertes gekomen. Onduidelijk is of die 307 miljoen genoeg is. Er is voorlopig mogelijk een tekort van 17,5 miljoen. De Translohr past dus binnen het budget. En ik moet er bij zeggen dat de tram wordt aangelegd door B en W Groningen, GS Groningen en er is variant: of bestuur van Drenthe GS, de samenwerking Groningen-Assen. Er komen nieuwe verkiezingen voor de Provinciale Staten, met een nieuwe samenstelling van GS, wil ik maar eventjes waarschuwen.

Dat is de stand van zaken nu, voorzitter. Die ga ik nog even tonen, maar ik heb het al gezegd.

En dan sluiten we nu af, als hij het doet, met een nieuwe film. Dank u wel.

De VOORZITTER: Ik dacht even dat we nog een aftiteling zouden krijgen, maar dat is geloof ik niet het geval. Dan is het woord aan de heer Offerman van de Stadspartij.

De heer OFFERMAN (Stadspartij): Voorzitter, we hebben het hier over macromanagement. Dat is eigenlijk wel leuk na al dat micromanagement van voor de pauze.

Ik sta hier als raadslid met een boodschap. Ik sta hier als een soort zendeling. En waarom zendeling, zult u zich afvragen. Om de tramgelovigen in dit huis een beter en ander geloof te brengen. Het geloof in bus en tram, dan wel combialternatief en desnoods de Translohr, dat kan ook.

De Stadspartij wil daarom nog een poging doen in de discussie over de tram om de raad te overtuigen dat het echt te vroeg is om nu al een beslissing te nemen over de stap van de aanbesteding. Het is niet goed. Het is volgens de Stadspartij bestuurlijk, organisatorisch, technisch, verkeerskundig en financieel onmogelijk om de gewenste plannen op deze wijze te verwezenlijken. Ook planologisch valt er op deze plannen nog wel wat af te dingen.

Voorzitter, in de huidige plannen staan diverse verwachtingen en aannames, waarvan gehoopt en geloofd wordt dat ze uitkomen. Ik noem u enkel even de spoorlijn naar Heerenveen, waarvan het onduidelijk is of die er nu wel of niet komt. De miljoenentekorten vliegen je om de oren. Volgens de Stadspartij lagen verwachte vervoersstromen Drachten-Heerenveen mede aan de basis van de RegioTramplannen.

Mevrouw de wethouder, vraag 1: Wilt u dit opnieuw uitrekenen?

Er is door de raad nog geen besluit genomen over de koppelingsvariant. Dat moeten we nu even doen. Maar er is ook nog geen besluit genomen over een voorlopig ontwerp voor lijn 2. Dit moet volgens de Stadspartij eerst besloten worden voordat we met deze raad in het proces van aanbesteding verder kunnen, als we dat al zouden willen.

Vraag 2: Bent u het daarmee eens? Ik heb hier zo dadelijk een motie bij.

De financiële onderbouwing lijkt een soort goocheltruc of toverdoos, dat is nog het meest ingewikkelde van het hele verhaal. De Stadspartij wil graag weten hoeveel procent risicodekking eventuele gegadigden bij externe aanbesteding rekenen voor de 20 miljoen ramingsonzekerheden die genoemd zijn op bladzijde 8 en de overige 40 miljoen voor overige risico's. We hebben het over 60 miljoen risico's die moeten worden overgedragen aan de markt. Hoeveel rekent de markt daar nou voor? Wat willen ze daar voor hebben voor die garantie?

Vraag 3: Wat rekent de markt aan risicodekking? Nou ja, we zullen het zien.

We willen deze rekensom ook graag vertaald zien naar de nu voorliggende cijfers. Want dat zit er volgens mij niet goed in. U noemt op bladzijde 9: "Het tekort in de businesscase van 17,4 miljoen is te beschouwen als een bijdrage die wij doen om de risico's (grotendeels) aan de markt over te dragen." Mijn vraag is: bedoelt u hiermee dat die 17,4 miljoen euro een risico van 60 miljoen afkoopt? Dat is de vraag. Zo niet: hoe denkt u het risico op het verlies van 60 miljoen dan te vereffenen en hoeveel is dit dan uiteindelijk? Dat is vraag 4.

De ramingsrisico's worden in euro's genoemd op bladzijde 8 en zijn volgens de Stadspartij in tegenspraak met de ramingsonzekerheden in percentages die op bladzijde 5 worden genoemd. Oftewel: de risico's zijn veel hoger dan die nu worden genoemd.

Dan staat er nog 10 miljoen open op bladzijde 7 voor de achtervang van 40 miljoen. Wie staat hier er hier garant voor die 10 miljoen? Dat is vraag 5.

Het FES-fonds van het Rijk (fonds economische structuurversterking) wordt opgeheven en afgeschaft. Dus deze gelden verdwijnen in de algemene middelen. Daar kunnen we dus niet meer aan gaan lopen trekken.

De BDU-bijdrage van het Rijk die de provincies krijgen gaat geleidelijk omlaag. Hier dient zich de vraag aan wie de voorspelde vervoergroei gaat betalen. Dat is vraag 6.

Rijden er straks nog wel bussen in de provincie?

De toekomst van de ov-jaarkaart, waarvan u zegt: 'goed voor 20% van de inkomsten', is onzeker. Wat gebeurt er als de ov-jaarkaart wordt afgeschaft?

Tramsteden hebben over het algemeen meer dan 300.000 inwoners. Naar de mening van de Stadspartij overeet Groningen zich, met alle financiële gevolgen van dien. Anders gezegd: de ambitie is te groot voor de schaal van Groningen.

Dan komen we aan de DBFMO-methode. Dat is helemaal prachtig, die is nog nooit eerder in Nederland toegepast. Fantastisch. Daarnaast zit de financiering van aanleg en exploitatie van openbaar vervoer in Nederland anders in elkaar dan elders in Europa en elders in de wereld. Iedere 'vak'deskundige kan u echt vertellen wat dit betekent: nog niet eerder toegepast betekent meer dan gemiddeld risico op mislukking. De Stadspartij wijst in dit kader op de eens zo toegejuichte, maar toch mislukte pps-constructie Blauwestad.

De Stadspartij denkt dat de gemeentelijke bijdrage van 103,1 miljoen euro die onder besluit XII genoemd wordt niet het juiste bedrag is. Wij denken dat dat veel meer is. En daar kun je heel veel bloembollen voor kopen in het micromanagement.

De te verwachten bestuurlijke en organisatorische valkuilen heeft de Stadspartij al meerdere malen en genoegzaam benoemd. Ik wil er nog een aan toevoegen die een behoorlijk risico is: als wij in Groningen in het klein de relatie ProRail-NS Reizigers gaan nadoen, want dat staat in de stukken, ontstaat er een onwerkbaar situatie, waarvan de belastingbetaler natuurlijk weer de dupe is. Want bij ieder probleempje, dat zien we nu bij de NS en ProRail, gaat men naar elkaar wijzen. De wissels zijn niet verwarmd, de treinen zijn niet goed, iedere keer ligt het aan de een of aan de ander. We kunnen raden wat dat gaat opleveren: tijd, procedures en geld, de belastingbetaler betaalt want het is toch andermans geld.

Verkeerskundige knelpunten: ik noem ze even, voorzitter. Het zijn er heel erg veel, ik noem er een paar. Ten eerste trekken fietsers zich helemaal niets aan van ge- en verboden. Dus fietsers verbieden in de Oosterstaat: vergeet het maar. Als we naar het Damsterdiep kijken waar iedere 20 m een fietsverbod staat: je wordt er gewoon omver gereden.

Ten tweede ontstaat er op vele plaatsen een onverantwoorde situatie. Ik wijs op de uitwerking van het stationsgebied: in de ogen van de Stadspartij verkeerskundig en stedenbouwkundig onverantwoord en onveilig. De autoverkeersafwikkeling in de stad wordt op diverse plaatsen belemmerd, zoals terecht ook

in de brief van het UMCG wordt vermeld. Hoe gaan we dat oplossen met een variant over het Oosterhamriktracé? Wie mag het zeggen?

Maar nu komt de kern van de zaak. De PvdA en GroenLinks denken echt dat het bereikbaarheidsprobleem van onze stad wordt opgelost met zo'n tram. Dat is gewoon helemaal niet waar. Deze uitgangspunten worden continu geformuleerd en geponeerd, maar het is niet waar. Ik heb het van een hoogleraar vernomen: enkele procenten afname van autoverkeer. Enkele procenten voor die bereikbaarheid.

De heer DE ROOIJ (PvdA): Voorzitter, het punt is en ik weet niet of ik namens de heer Gijsbertsen spreek, ik spreek in ieder geval wel namens de PvdA-fractie: wij bestuderen dit dossier al geruime tijd. En er zijn grote rapporten verschenen over wat de verkeersontwikkeling is en hoe je die zou kunnen oplossen en wat het oplossend vermogen is van de tram. Dan kunt u die rapporten wel bestrijden, maar dat zijn de rapporten op basis waarvan ik tot mijn oordelen kom. U komt niet veel verder dan 'het is gewoon niet waar'.

De heer OFFERMAN (Stads partij): Voorzitter, ik denk dat de heer De Rooij geen verstand heeft van verkeerskundige modellen en degenen die daar wel verstand van hebben krijgen geen inzicht in die modellen, dus het is maar zeer de vraag of dat wat in die modellen wordt gesteld ook werkelijk waar is. Ik denk dat daar nog wel wat aan mankeert.

De Stads partij is van mening dat de Stadjsers onjuist worden voorgelicht in een soort mediaoffensief.

De heer SETON (CDA): Ja, voorzitter, ik hoorde dat interruptiedebatje even aan tussen de heer De Rooij en de heer Offerman. Wat ik me afvraag, als u zegt: de mensen die er verstand van hebben krijgen geen inzicht, u zult toch ook tabellen of verhalen op papier hebben op basis waarvan u zegt dat het niet klopt? Als u dat nu hebt, kunnen wij dat dan ook krijgen?

De heer OFFERMAN (Stads partij): Nee, want niemand krijgt die tabellen en stukken. Het is allemaal een kwestie van horen zeggen, van verkeerskundigen die zeggen ... (onverstaanbare interruptie van wethouder Dekker) ... ik ben blij dat de wethouder toezeit al deze stukken te overhandigen.

De VOORZITTER: Nee nee nee nee. Voordat het hier een rommeltje wordt; u bent volgens mij in een debat verwickeld, althans zelfs dat niet. De heer Seton interrumpeerde u en daar kunt u op reageren.

De heer OFFERMAN (Stads partij): Mijnheer Seton, het zou mij heel wat waard zijn om zicht op die cijfers te krijgen.

De heer SETON (CDA): Dat bedoel ik niet. Met alle respect, maar u zegt: er zijn gegevens waaruit blijkt dat wat de heer De Rooij en anderen beweren niet klopt. U bent een zendeling van het tegenovergestelde verhaal. Dan zou ik wel graag willen zien waar u dat verhaal op baseert, want dan kan ik met u meegaan. Maar als u zelf dat niet hebt, dan ...

De heer OFFERMAN (Stads partij): Nee, nee, we draaien de zaken om. Er zijn diverse mensen die hebben gevraagd om de cijfers. Die krijgen ze niet! Of de vervoerrapporten van Berenschot, of die andere verkeerskundige. Dat krijgt men dus niet!

We gaan verder. De Stads partij is van mening dat we onjuist worden voorgelicht in een soort mediaoffensief van het college. Mediaoffensief. Alsof de raad en Provinciale Staten er niet meer toe doen wordt er met heel veel lawaai verkondigd dat de tram er komt. Andere organisaties, zoals de Groninger Cityclub, nemen deze propaganda klakkeloos over: 'Groningen kiest voor RegioTram omdat deze goedkoper is in gebruik dan bandentram of bus.' Daar denk ik dan: schrijf maar op hoor, geloof het maar. Dat is natuurlijk niet zo, maar dat is de mediapropaganda. Terecht, terecht, maar er is ook in de commissie gezegd of de vraag gesteld moet worden wie er nou eigenlijk deskundig is? Misschien ben ik het ook wel niet. Dat is niet erg, dan gaan we het even anders doen.

Deze vraag stelde zich ook toenmalig burgemeester Cohen van Amsterdam bij het raadsdebat over het debacle van de Noord/Zuidlijn. Dus ik ondersteun de heer De Rooij van harte om te kijken naar mislukkingen en ook naar successen naar wat er in Nederland gebeurd is. In die zin steunen we het.

De planshade (bij de bouw van de Damsterdiepgarage) viel bij ondernemers aan het Damsterdiep veel hoger uit dan verwacht. Dat kan bij deze plannen dus ook heel erg tegenvallen. En wat te denken van

kosten van geluidisolatie waar ik iets over gelezen heb. Geluidsisolatie bij met name monumenten. Dat loopt heel snel in de papieren.

En heel kort nog even het planologische aspect; het Suiker Unieterrein is natuurlijk een heel belangrijk gegeven. Daar wordt steeds omheen gepraat. Het Suiker Unieterrein is heel belangrijk voor mogelijke alternatieven voor de tram. Het Suiker Unieterrein is ongeveer net zo groot als onze binnenstad en ligt niet verder van de Grote Markt af dan het Europapark. Dat betekent dat er naar de mening van de Stadspartij sprake is van gewijzigde ingrijpende ruimtelijke omstandigheden. Dit college kijkt toch graag naar voren? De Stadspartij adviseert dan ook dringend in verband met gewijzigde ruimtelijke omstandigheden ook echt zo naar voren te kijken en het eens goed mee te nemen in de afwegingen. Wat kun je daar nu doen en hoe kun je dat oplossen?

Mevrouw KRÜDERS (Student en Stad): De Stadspartij praat over een gebied waar eigenlijk nog geen plannen voor zijn. En u zegt nu omdat we daar nog geen plannen voor hebben, maar wel plannen voor zouden kunnen maken, moeten we wat vervoer betreft daar met de tram dan ook iets anders gaan doen?

De heer OFFERMAN (Stadspartij): Dat heeft u heel goed gezien, want we praten ook over de periode na 2020, waar ook nog geen plannen voor zijn, dus kunnen we bijvoorbeeld ook praten over het Suiker Unieterrein tussen 2015 en 2020.

Mevrouw KRÜDERS (Student en Stad): Als ik het goed begrijp zou het in uw ogen dan niet zo kunnen zijn dat we op het moment dat we beslissen om dat terrein te gaan ontwikkelen, wellicht met een woonwijk, wellicht met wat anders, we op dat moment niet kunnen beslissen om daar ook een tramlijn langs te gaan aanleggen?

De heer OFFERMAN (Stadspartij): Dat vind ik een heel mooie suggestie, maar als we daar nou eens mee beginnen. Het is net als met de trein naar Zernike, over het spoor, buitenom. Prima.

Voorzitter, ik ga even door. Neem deze situatie echt mee, het is een andere situatie dan bij de start. Ik hoorde u, mijnheer de Rooij, praten over tien jaar; er wordt al twintig jaar aan deze plannen gewerkt. Dus kijk ook eens een beetje anders. Waarom weigert het college goede alternatieven te onderzoeken, als er Mercedesbussen kunnen worden gekocht die via de Westelijke Ringweg de ontsluiting naar Zernike zo realiseren? Heeft u van de week die bus gezien in de krant? Vol! Dat wordt dus ook met de tram vol. Dan gaat er dus een volle tram van het station, vol vol vol vol vol, zo roetsj over de Grote Markt naar Zernike. Daar is de ontwikkeling van de Grote Markt voor gedaan en voor al die instappers die er dus niet in kunnen. Volgens mij is dit een hopeloze zaak.

De heer GIJSBERTSEN (GroenLinks): Ik geloof dat ik de winst van deze woordvoering van de Stadspartij vind dat de heer Offerman zelf ook aangeeft dat hij geen deskundige is. Dat is alvast één.

Als u zegt: dit heeft al een heel lange geschiedenis, dan klopt dat. En laat het nou zo zijn dat in die geschiedenis die alternatieven wel een rol hebben gespeeld en dat die tram uiteindelijk uit de bus is gekomen als een goede inhoudelijke keuze. Wat vindt u daar dan van? En ik hoor u heel erg veel technische vragen stellen en zorgen uiten. Wat de rest van de raad volgens mij de afgelopen twee weken gedaan heeft en de afgelopen maanden en jaren, is praten met ambtenaren, praten met het trambureau om te kijken hoe het nu in elkaar zit, want daar zitten volgens mij wel de deskundigen.

De VOORZITTER: Dan mag de heer Offerman nog even deze vraag beantwoorden en dan bent u aan het eind van uw spreektijd gekomen.

De heer OFFERMAN (Stadspartij): U heeft gelijk, er wordt al jaren over gepraat. Maar het wordt steeds maar naar voren geschoven en steeds maar anders gemaakt. Een spoorverbinding maakt dat Zernike vanuit het hele land bereikbaar wordt. Kijk er eens naar. Ja, Karin, jammer. Het argument dat al die bussen in de toekomst niet over de Grote Markt kunnen vervalt bij de uitwerking van alternatieven. Die bussen hoeven niet over de Grote Markt.

Voorzitter, de Stadspartij dient over dit laatste nog een motie in. En dan heb ik vier moties, terwijl ik er maar twee genoemd heb. Maar ik heb er vier.

De VOORZITTER: En die gaat u al indienen in de eerste termijn?

De heer OFFERMAN (Stadspartij): Die ga ik nu indienen.

De VOORZITTER: Ook voordat de wethouder heeft kunnen reageren?

De heer OFFERMAN (Stadsparij): Ik heb wel een idee dat ik wel weet hoe de wethouder zal reageren, dus ik dien ze nu maar in.

De VOORZITTER: Maar dan is mijn vraag: moet ze nog op u reageren?

De heer OFFERMAN (Stadsparij): Ik denk wel dat ze dat moet, want ik heb haar een aantal vragen gesteld.

De VOORZITTER: Ik weet niet of het heel fatsoenlijk is richting om er vier ... Het kan een keer gebeuren dat je in de eerste termijn een motie indient, maar om nou vier moties in te dienen nog voor de wethouder ook maar iets gezegd heeft, ik weet niet of dat helemaal correct is in de richting van het college.

De heer OFFERMAN (Stadsparij): Ik neem het advies over.

De VOORZITTER: Goed. Dus dat betekent dat u nog even wacht met het indienen van de moties. Dat stel ik op prijs. Mevrouw Jongman.

Mevrouw JONGMAN (ChristenUnie): Even over de orde: wij zijn wel vaker gewend om juist ook in de eerste termijn een motie onder de aandacht te brengen, zodat de rest van de raad die in zijn overwegingen mee kan nemen. Ik was dat zelf zo dadelijk ook van plan.

De VOORZITTER: We hebben het er in het presidium wel eens over gehad dat dat in bepaalde gevallen kan voorkomen, maar om nou vier moties tegelijkertijd in te leveren terwijl de wethouder nog niets heeft gezegd ... iedereen mag uiteindelijk doen wat hij zelf wil, maar ik waardeer het dat de heer Offerman nog even het antwoord van de wethouder afwacht. En u krijgt de kans om dadelijk naar de moties te kijken. Dan is het woord aan de SP. Mevrouw Rademaker.

Mevrouw RADEMAKER (SP): Dank u wel, voorzitter. 'Als het kan, dan graag', zo luidt de titel van een boekje dat de SP eerder dit jaar uitgaf. En zo denken we er nog steeds over.

Vanuit de regio komen er heel veel mensen naar de stad Groningen, vanwege scholen, ziekenhuizen, kantoren en universiteit. Maar ook om te winkelen of om bijvoorbeeld een voorstelling in de schouwburg te bezoeken. Daarom is er nu al erg veel verkeer en dat wordt de komende jaren alleen maar veel meer. Als we niets doen, raakt de stad verstopt met bus en auto. De SP ziet de groei liever in het openbaar vervoer en het fietsverkeer dan in nog meer auto's. Als het ons niet lukt om de groei van de mobiliteit in goede banen te leiden komt het verkeer in de stad muurvast te zitten. Als SP staan we in beginsel positief tegenover de komst van de tram. Maar het moet wel kunnen. Dus we moeten het kunnen betalen en het moet passen in de stad. Daarnaast moet het een verbetering zijn van het openbaar vervoer in en naar de stad en moet er een fatsoenlijke compensatieregeling komen voor ondernemers die hinder ondervinden van de aanleg van de tram.

Er zijn een paar punten waar de SP het vanavond over wil hebben.

De kosten. Twee tramlijnen leg je niet van de ene op de andere dag aan. De stad zal een poos overhoop liggen en het gaat om veel geld, heel veel geld. De financiële ramingen zijn behoudend en voorzichtig en dat lijkt ons een verstandige keuze. Het bericht van vorige week dat 17,5 miljoen euro nog niet zeker is, vindt de SP zeer verontrustend. Het college moet dan ook aangeven hoe dat is gebeurd en hoe het dat in de toekomst gaat voorkomen. Dat gaat het ook doen. Wij willen ook zeker weten dat de informatie die wij krijgen klopt en dat de bedragen kloppen. Want wij moeten onze afweging wel maken op basis van deze informatie en bedragen. En als de 17,5 miljoen euro niet, of maar gedeeltelijk wordt toegekend, dan gaan we dat wat de SP betreft niet bijpassen.

Het college heeft toegezegd dat het plafond van 307 miljoen euro het maximum is en wij zullen het college houden aan deze toezegging.

De nieuwe businesscase wordt in het voorjaar van 2011 verwacht. Dan moet ook duidelijk zijn of het Rijk wil mee financieren en wat de gevolgen van de bezuinigingen voor de BDU zijn op dit scherm. De SP dringt erop aan om dit voor de zomervakantie te behandelen en zo ook duidelijk te hebben. Want in de zomer gaat ook de meter lopen voor de bedrijven die meedingen naar de aanbesteding. Wanneer er pas

later duidelijkheid is kan ons dit veel geld kosten. Kan het college bevestigen dat bedrijven na de consultatiefase die in augustus 2011 van start gaat een vergoeding krijgen voor gemaakte kosten? En kan het college ook toezeggen dat we de nieuwe businesscase voor de zomervakantie kunnen behandelen?

Daarnaast zijn er nog steeds kosten en risico's waarvoor geen risicodekking is. Verschillende aanpassingen in de stad die voortkomen uit de aanleg van de tram zijn nu niet gedekt, maar zijn wel relevant voor de inpassing van de tram in de stad. Een voorbeeld daarvan zijn de haltevoorzieningen in de Turfsingel en het Schuitendiep. We zouden graag willen weten uit welke middelen dit betaald gaat worden en wanneer we hier dan duidelijkheid over krijgen.

En voor de gemeentelijke restrisico's geldt hetzelfde. Is er nu voldoende geld in de weerstandscapaciteit en wanneer krijgen we hier duidelijkheid over?

Dan de inpassing in de stad. Er is door het trambureau de afgelopen jaren veel gepraat met de stad en geluisterd naar de mensen. Daardoor zijn er nu echte verbeteringen in de plannen gekomen. Het meest duidelijke voorbeeld hiervan is de koppelingsvariant, een heel goed initiatief van de bewonersorganisatie Beijum, dat door het college en het trambureau in de plannen ook verder uitgewerkt zal worden.

Wij hebben al vanaf het begin van de plannen gepleit voor een halte aan de Zonnelaan. En wij zijn dan ook met de bewoners van Paddepoel heel blij dat deze er komt. De komende jaren zal er ook nog veel gepraat en geluisterd moeten worden, onder meer met de fietsersbond, ondernemers aan het Kattendiep, het UMCG, bewonersorganisaties, instellingen en verder iedereen die wil meedenken over dit scherm.

In de verdere uitwerking van de tracés zijn veranderingen ten positieve van de bereikbaarheid opgenomen, zoals vrij liggende fietspaden aan beide kanten van de Zonnelaan en gaat de tramlijn op sommige plekken minder ten koste van voortuinen, groen en parkeerplekken.

Een ander belangrijk punt in de tracédiscussie is de keuze tussen de tram via de Vinkenstraat of via de Oosterhamrikkade, de huidige busbaan. De komst door de Vinkenstraat kan een structurerende werking hebben, maar de 22,5 miljoen euro hebben we simpelweg niet.

De heer SETON (CDA): U zegt: de tram door de Vinkenstraat kan een structurerende werking hebben. Bedoelt u dat dat zou kunnen of misschien ook wel niet? Ook al heeft hij die structurerende werking, we hebben het geld er niet voor over?

Mevrouw RADEMAKER (SP): De tram zou inderdaad een structurerende werking kunnen hebben, maar het belangrijkste argument is dat we het geld nu gewoon niet hebben. Wat wij wel een goede ontwikkeling vinden, is dat er nu 7,5 miljoen euro vanuit ISV-gelden gaat naar de ontwikkeling van de Vinkenstraat en omstreken. We verwachten dat dat op die manier ook goed is voor die omgeving. Maar het belangrijkste argument is inderdaad dat we het geld niet hebben.

De heer SETON (CDA): Bent u nu overtuigd van die structurerende werking of zegt u: hij zou er kunnen zijn of hij zou er ook niet kunnen zijn?

Mevrouw RADEMAKER (SP): Hij zou er kunnen zijn en hij zou er niet kunnen zijn. Maar we kunnen het niet uittesten, want de 22,5 miljoen hebben we niet.

Een ander belangrijk punt voor ons is de compensatie voor ondernemers. We willen graag dat dat op een soortgelijke manier geregeld zal worden als voor de ondernemers aan het Damsterdiep. Dus met een onafhankelijk fonds en een onafhankelijke beoordelingscommissie. Het college heeft dit al eerder toegezegd en daar zijn wij tevreden over.

Ik begon mijn inbreng met 'als het kan, dan graag'. Het oordeel van de SP is dat we nu kunnen beginnen met de volgende stap naar de tram in stad en ommeland, de aanbesteding, omdat we vandaag geen onomkeerbare besluiten nemen. Maar ik wil nogmaals herhalen dat wij geen geld gaan bijpassen om gaten te dichten. College, het is aan u om dat op te lossen. Dank u wel.

De VOORZITTER: Dank u wel. Dan is het woord aan de heer Luhoff van de fractie van D66.

De heer LUHOFF (D66): Dank u wel, voorzitter. In februari 2007, bij de behandeling van de startnotitie Tram in de regio, zo heette hij geloof ik, vroeg ik het college om meer informatie, omdat wij niet zomaar overtuigd konden raken op basis van een brochure en een notitie dat we met een tram de regio in zouden moeten. De reactie van het college was toen dat er genoeg informatie op tafel lag om een principebesluit te kunnen nemen. En omdat D66 altijd een groot, maar ook kritisch voorstander geweest is van een tram, en ook nu nog steeds is hoor, waren op dat moment die brochure en die startnotitie niet genoeg om volmondig ja te zeggen tegen de RegioTram en wij hebben dan ook een voorbehoud gemaakt toen het

aankwam op stemmen. Overigens waren wij dat als enige partij, want alle andere partijen hebben volmondig ja gezegd, inclusief de VVD, maar ook de Stadspartij.

De heer PRUMMEL (Stadspartij): Een kleine vraag. In de verkiezingscampagne heeft uw lijsttrekker, de heer Schroot, gezegd dat hij geen tram zo groot als een trein, over de Grote Markt wilde laten rijden. Over wat voor tram heeft u het als u zegt: wij zijn voorstander van een tram?

De heer LUHOFF (D66): Ik heb de stukken er nog eens goed op nagekeken zoals we ze nu op tafel hebben en ik heb er geen intercity op de Grote Markt in gezien, dus dat is niet het probleem.

Voorzitter, in de afgelopen drieënhalf jaar is er steeds meer informatie op tafel gekomen. Het project krijgt steeds meer concrete vormen en we hebben ondertussen ook steeds meer antwoorden gekregen op onze vragen. En met de keuze voor de RegioTram hoeft gelukkig niet al te veel gesloopt te worden. Het verstevigen van de fundering maakt het project niet onoverkomelijk duur enzovoort. Tegelijkertijd zijn de plannen ook wel degelijk aangepast. Er wordt de eerste jaren gereden met goedkopere stadstrams; de tram gaat als hij de stad verlaat niet meer dan 15 km de regio in; en nu is ook duidelijk geworden dat een definitieve keuze voor de doorkoppeling pas in 2020 gemaakt zal worden. En tot die tijd hebben we er nog allerlei vragen over. We hebben een prachtig rapport gekregen over doorrijden de regio in, maar we zullen daar binnenkort ook weer eens wat vragen over stellen. Daar laat ik het nu eventjes bij.

En ondertussen, ondanks al die aanpassingen en al die antwoorden die we hebben gekregen, heeft het college wel een heel hoog ambitieniveau met de RegioTram hoog kunnen houden en ik vind dat wel een heel groot compliment waard.

In de komende twee jaar zullen nog meer antwoorden moeten worden gegeven om in 2012 een definitief besluit te kunnen nemen over de tram.

We maken ons op dit moment grote zorgen over de risico's en de beheersing van het project. En vorige week werd duidelijk dat deze zorgen ook terecht waren.

Het is een ongelooflijk complex project, dat heb ik vorige week ook al gezegd. En de vraag of er genoeg deskundigheid aanwezig is, ik herhaal het nog maar eens, is de belangrijkste open vraag waar nog een antwoord op moet komen, zoals het college ook schrijft in het raadsvoorstel.

Een ander probleem is de politieke besluitvorming bij dit project. Niet voor niets hebben wij vorige week gevraagd om een routetijdtabel, die zojuist op onze tafels te vinden was. Ik heb daar nog wel een vraag over. En dat heeft te maken met wat in 2007 in de risicoaanbeveling naar voren kwam: je moet alert zijn, je moet de politiek expliciet laten besluiten over de tram. En toch zie ik maar een gering aantal beslismomenten voor de raad in de komende twee jaar. En als het dan gaat over die aanbestedingsleidraad, waarin de procedure, de gunningscriteria, het plan van eisen eraan te pas komen, dan vraag ik me af wat het risico is dat dat alleen door het college wordt vastgesteld. En of we dan niet het risico lopen dat in de tijd van de gunning of wanneer we hebben gegund er toch nog scopewijzigingen plaatsvinden doordat de wensen van de raad pas op een later tijdstip naar boven komen drijven.

De heer SETON (CDA): Voorzitter, wat bedoelt de heer Luhoff met scopewijzigingen?

De heer LUHOFF (D66): Dat we aanpassingen gaan doen aan een plan van eisen waar het college al eerder mee heeft ingestemd en op basis waarvan al een gunning is gedaan, waar wij pas later iets van vinden en pas later aanpassingen en wensen in de stad willen.

De heer SETON (CDA): Bedoelt u ook wensen in de raad die in eerdere instantie nog niet gehonoreerd werden en alsnog gehonoreerd kunnen worden?

De heer LUHOFF (D66): Dat is het probleem. Dat kan dan dus niet meer. En daarom vraag ik wat het risico is als wij straks toch nog iets willen veranderen aan het plan van eisen in 2012. Moet dan die gunning opnieuw en wat zijn dan de risico's? Ik wil daar graag een antwoord op van de wethouder.

Nog een ander punt over de besluitvorming. Dat gaat over de verdeling van risico's. In Amsterdam kwam bij een enquête over de metrolijn naar voren dat de risicoverdeling tussen de overheid aan de ene kant en private partijen aan de andere kant ervoor heeft gezorgd dat dat project zo uit de klauwen is gelopen. En nu geeft het college aan dat er nog heel veel discussie moet plaatsvinden tijdens die onderhandelings- en aanbestedingsfase waarin nog die exacte verdeling van de risico's tussen de overheid en de marktpartijen, het consortium, moet plaatsvinden. Dat is een groot risico en wij zouden ook als fractie daar inzicht in willen hebben, welke risico's wij op dat moment gaan lopen en hoe die risico's verdeeld gaan worden, voordat de aanbesteding werkelijk heeft plaatsgevonden.

Dan financieel. We hebben sinds afgelopen woensdag te maken met een tekort van 17,5 miljoen euro in de businesscase. Meerdere fracties, inclusief de onze, hebben al aangegeven dat het gat moet worden opgelost. En dat het budget voor de tram vanuit de gemeente stáát. En de wethouder gaf aan dat er geen plan B is. En dat er ook eigenlijk geen andere opties zijn dan doorgaan met de tram. Toch zullen wij als dit gat niet wordt gedicht, of als er andere financiële problemen ontstaan, ons opnieuw moeten afvragen of dit inderdaad het enige middel is om de bereikbaarheid van de stad te garanderen of dat we wellicht toch een plan B moeten ontwikkelen. Voor ons staat vast dat we op basis van dit raadsvoorstel met de onderliggende stukken, de volgende stappen kunnen maken. Maar bij het college en de wethouder ligt hier wel een grote taak om onze zorgen, niet alleen in de fractie, maar ook in de raad, maar bovenal ook in de stad, weg te nemen.

Het proces tot nu toe heeft veel antwoorden opgeleverd. Niet alleen antwoorden, maar ook is het op basis van inspraak en participatie een paar keer aangepast. Dat blijkt ook uit de Oosterstraat en de Zonnelaan, de koppelingsvariant en het aantakken van het UMCG. Andere fracties hebben dat ook al genoemd. In de verdere uitwerking van dit proces, waarbij ook nog een financieel gat moet worden gedicht, kan hopelijk weer een beroep worden gedaan op de creativiteit van de wethouder, het college en het trambureau, maar zeker ook de stad. Dank u wel.

De heer OFFERMAN (Stads partij): Mijnheer Luhoff, bent u bereid om van het college te eisen dat er een terugvaloptie wordt ontwikkeld?

De heer LUHOFF (D66): Op dit moment nog niet.

De heer OFFERMAN (Stads partij): Wanneer wel?

De heer LUHOFF (D66): Als straks blijkt dat gaten niet gedicht kunnen worden of er andere financiële complicaties ontstaan.

De heer OFFERMAN (Stads partij): Het zou verstandiger zijn dat nu al te vragen.

De heer LUHOFF (D66): Nee, dat vind ik niet nodig.

De heer OFFERMAN (Stads partij): Oké. We zullen het zien.

De VOORZITTER: De heer Seton, CDA-fractie.

De heer SETON (CDA): Voorzitter, dank u wel. Voorzitter, soms vragen mensen mij: hoe gaat het met de tram? En als voorstander van de tram moet ik dan altijd nog voorzichtig zijn en nog meer na afgelopen week. Want hoe staat het met de tram? Er leek een aardig dichtgetimmerd verhaal voor te liggen, met ook allerlei aardige aanpassingen, zoals de koppeling van de lijnen en een extra halte voor de Zonnelaan. Natuurlijk hou je altijd discussie over de dekking, waarover later meer, maar het leek overkomelijk en ook het tegengas vanuit de stad viel mee. Bijna te makkelijk voor een project van deze ambitie met bijbehorende risico's.

Dan vorige week: Een omissie in de businesscase die een gat slaat van 17,5 miljoen. Zware woorden in de commissie en een vrij unieke schorsing waarin uiteindelijk bij meerderheid werd besloten dat het debat over de businesscase wordt verplaatst naar december. Onze conclusie is dat we daardoor een gedevalueerd debat hebben, omdat het niet gaat over de oude en de nieuwe businesscase en ook niet over de vele zorgen die de mensen daarover hebben, variërend van 'zie je nou wel, daar gaan we al' tot het meer constructieve 'wie zegt ons dat er niet meer van deze aannames in de cijfers verscholen zijn?' De opmerking van de heer De Rooij past volgens mij in diezelfde lijn.

Nogmaals ook van onze kant complimenten voor het college dat dit direct naar buiten kwam, maar uiteindelijk kon het college natuurlijk ook niet anders. De heer De Rooij noemde dat 'macabere schoonheid', ik noem dat 'doodeenvoudige noodzaak'.

Twee opvallende woordvoeringen in de commissie. In de eerste plaats die van het UMCG, toch een geheide partner in het tramverhaal. Ze waren niet tevreden over het tracé van lijn 2 richting Karding, waarover straks meer. Een belangrijk signaal van een partij waarvoor we al veel aangepast hebben.

In de tweede plaats de woordvoering van D66, waarin toch afstand werd genomen van het regioaspect van de tram. Ja, we doen eerst wel de stad en dan kijken we of er nog geld en reden is voor de regio. Terwijl we als we een stadstram zouden willen hebben, een veel smallere en goedkopere variant hadden

kunnen kiezen. Was het niet lijsttrekker Schroor die zei dat hij geen intercity wilde op de Grote Markt? Die krijgt hij zo wel en als het aan de fractie ligt misschien wel zonder regio. Dat wordt dan de duurste stadstram ooit. Je gaat bijna naar de Translohr verlangen.

De heer LUHOFF (D66): Dit lokt toch een beetje uit tot een reactie. Ik heb al in mijn woordvoering aangegeven dat we een heleboel antwoorden hebben gekregen. En een van die antwoorden waar wij heel erg blij mee waren was dat de breedte en de grootte van de tram niet zo zeer afhangt van of hij de regio in rijdt of niet, maar meer van hoeveel mensen je per uur wilt gaan vervoeren.

De heer SETON (CDA): We hebben het ook over het eerdere dossier gehad, de heer Gijsbertsen van GroenLinks noemde dat nog even. Als wij van tevoren hadden bedacht dat wij een stadstram nodig hadden, hadden wij deze variant niet uitgedacht: veel zwaarder, veel duurder, veel nadelen. De nadelen die wij nu accepteren zouden we in dat geval niet accepteren; dan zouden we moeten gaan denken aan een slanke stadstram. Dit was nou juist het idee van die regio en dat is nou juist het idee dat wij nog steeds voorstander zijn van de tram, als het kan binnen financiële grenzen. Als dat vervalt, en dat is ook de vraag aan het college, blijft dat regioconcept dan wel overeind? Als dat niet zo is, als dat nu al ter discussie zou staan, dan komen wij als CDA ook in een andere afweging. Want wij gaan voor dat regioconcept, wij zien daar de voordelen van en daarom accepteren wij ook die grotere tram in de kleine binnenstad.

De heer OFFERMAN (Stadspartij): Mijnheer Seton, ik hoorde ook de heer De Rooij zoiets zeggen. Zou er sprake kunnen zijn van een camelnose? Een camelnose, mensen, betekent dat we een stadstram aanschaffen voor 300 miljoen euro en dat er straks voor 800 miljoen nog regionale flauwekul bijkomt. Dat is de camelnose. Hoe zou u daar op reageren?

De heer SETON (CDA): Weer een nieuwe term, voorzitter. We leren nog steeds bij. Wat u schetst is ook een beetje mijn vraag. Kijk, wij investeren nu in een tram die eigenlijk voor stadse maatstaven te duur en te groot en te zwaar is. Dat moet je niet willen in de stad, dan kom ik bij uw standpunt. Maar omdat ik in het regioconcept geloof wil ik dat accepteren. Als dat regioconcept nou weg zou vallen of onder druk zou komen te staan, of misschien zoals D66 zei: 'dat zien we dan wel weer', dan heb je een heel andere situatie. En dan kan ik me voorstellen dat je ook minder wilt investeren. Dus graag een reactie van het college daarop.

Dan het Vinkenstraattracté, door iedereen gewild, maar nog niet betaald. Het college is resoluut: de Vinkenstraat wordt hem niet. En dan kan het college wel zeggen dat er vandaag geen onomkeerbare besluiten worden genomen, maar dit is er een. Als we nu niets doen is het Vinkenstraattracté passé. Als de raad goedkeurt wat het college voorstelt, dan gaat de aanbesteding morgen verder. De voorbereidingen zijn al klaar, dan starten we.

Voorzitter, eerlijk gezegd zitten wij er wel mee in onze maag. Natuurlijk begrijpen wij de financiële consequenties als geen ander. Maar wij vinden het opvallend dat het college over de 17,5 miljoen redelijk nuchter doet: 'een haar in de soep'. Terwijl het potentieel levensbedreigend is voor de tram. Er is geen snipper van een begin van dekking door het Rijk om te zeggen dat zij die 17,5 miljoen, omdat wij het zo netjes vragen, gaan vergoeden. Dat weten we niet. Terwijl aan de andere kant heel zwaar wordt gedaan over de Vinkenstraat, waar je daar toch ook kunt nadenken over de financiering.

De heer DE ROOIJ (PvdA): Ik begin nu de draad van uw betoog een beetje kwijt te raken. Er is een mogelijk financieel risico van 17,5 miljoen. Het heeft zich nog niet voorgedaan. Het zou kunnen. Het wordt tijdig bemerkt, het werd 'een haar in de soep' genoemd. Er is een zeker financieel tekort als je de Vinkenstaat wilt doen. Ik begrijp nu de CDA-fractie niet meer. Wat wilt u nu?

De heer SETON (CDA): Ik ben het niet eens met uw inschatting van het eerste probleem. U zegt: er is een mogelijk risico. Er is helemaal geen geld. Die 17,5 miljoen is er gewoon niet, dus het risico dat die er niet komt ligt er gewoon. Je kunt wel zeggen dat het geld weg zou kunnen zijn, maar het geld is er gewoon niet. We moeten dat volledig nog binnen zien te halen.

En wat ik daarbij vooral zo belangrijk vind, is dat we het zo vaak hebben over die economisch structurerende werking. Vandaar daar ook mijn interruptie met de SP. En dat is de Oosterparkweg, het Wielewaalplein en ...

De VOORZITTER: De heer De Rooij wilde nog wat vragen.

De heer DE ROOIJ (PvdA): Ik heb een vergelijking gemaakt met twee gevallen. Die 17,5 miljoen die volgens mij mogelijk een probleem is en volgens u een probleem is. Daar tilt u zwaar aan. Terecht, dat deel ik met u. Over het bedrag voor de Vinkenstraat, waarvan we zeker weten dat het er niet is, doet u heel luchtig. Ik kan dat niet rijmen.

De heer SETON (CDA): Misschien zit hem dat in dat luchtige. Ik doe over beide niet luchtig, want ik vind beide een probleem. Maar ik merk bij u en bij mij een zodanige wens dat we die Vinkenstraat tot het uiterste moeten proberen door te rekenen. De laatste kans vasthouden, waardoor ik nu vraag: waarom gaan we hem nu al loslaten? We beslissen nu over de aanbesteding; je zou ook kunnen zeggen: we gaan een dubbele aanbesteding doen, waarbij die nog steeds in de lucht blijft. Ik zou de eerste zijn die, als dan blijkt dat het allemaal niet kan, we zijn dan ook een tijdje verder – de scopewijzigingen van de heer Luhoff ... – ik zou de laatste kans willen grijpen om dat tracé wat we allemaal zo graag willen, om dat in de benen te houden. Ik heb nu het idee dat we op basis van de berekeningen die er nu liggen te vroeg gaan zeggen: nee, dat Vinkenstraattracé dat moet maar niet. Als we dat nu beslissen dan is hij echt weg. Dat is een onomkeerbaar besluit.

Ik noemde de nadelen. Als het Oosterhamriktracé doorgaat, verliezen we in een deel van de stad rond de Korrewegwijk een aantal buslijnen, dat toch tot een verschraling zou leiden en zeker niet tot een verbetering van het openbaar vervoer, zoals de SP zo graag wil. En qua verkeer, vooral in de periode rond de verdiepte aanleg van de Zuidelijke Ringweg, kan een goede verkeersontsluiting aan die kant van de stad veel druk opvangen, dus er is veel voor te zeggen. En mijn boodschap is: waarom gaan we niet nu al zeggen: hij moet het absoluut niet worden?

Daarbij komt dat we het tracé nu al om financiële redenen afwijzen, terwijl de kosten pas na de aanbesteding helder worden. Gooien we de handdoek niet te vroeg in de ring?

Voorzitter, nog een paar kleinere dingen. Ik heb in de commissie de nadelen genoemd van de dekking uit het budget van de ringwegen. Daar heeft de wethouder het niet over gehad, terwijl ik toch een voorbeeld noemde over de Westelijke Ringweg, waarin het college eerder heeft aangegeven dat daar een verdieping mogelijk zou zijn. En kan dat dan nog als we het spaarpotje dat we jaarlijks vullen, zomaar weghalen?

Het punt van de Stadspartij over het doorrekenen van de risico's is ook een vraag die wij op een andere manier al in de commissie hebben gesteld, wat is daar de reactie op?

We hebben ook in de commissie gevraagd of de aannames nog kloppen. We zijn al heel lang bezig met die tram. Kloppen de aannames van de groei van de reizigers nog? Als dat zo is dan zitten we op de goede weg. Als dat niet zo is, net zoals het regioconcept, dan komt die tram weer in een ander daglicht te staan.

Ook wij hebben een opvatting over inpassing van parkeren en groen en we hebben daar een voorkeur in. Ik begrijp dat er nog een paar dingetjes te regelen zijn, maar inpassing was het laatste woord, voorzitter.

Ik sluit af met een citaat van de heer De Rooij: "Zonder risico's wordt het moeilijk in de toekomst meer te doen dan zand te vervangen in de zandbak." Ik wil de laatste kans pakken om het Vinkenstraattracé nog mogelijk te maken. Dank u wel.

De VOORZITTER: Het woord is aan mevrouw Jongman van de fractie van de ChristenUnie.

Mevrouw JONGMAN (ChristenUnie): Voorzitter, dank u wel. Na het enorme baalmoment van vorige week, zo kun je het wel omschrijven, over de brief van 17 miljoen, heeft onze fractie best wat vragen moeten beantwoorden. Deze brief had en heeft effect op de beeldvorming van het project, omdat het naar buiten toe lijkt alsof we al 17 miljoen euro verlies hebben geleden. En dan zeggen mensen: 'Nou, zie je wel? Ik heb het al eerder gezegd.' Maar als je het dan uitlegt dat er een fout gemaakt is, omdat een grote onzekerheid als zekerheid is berekend in een verder conservatieve begroting, en als je zegt: het college heeft gezegd '307 miljoen blijft 307 miljoen', dan komt er iets van begrip, maar dit heeft allemaal wel een behoorlijke impact gehad.

Daarom, hoe je het ook wendt of keert en hoe je er ook politiek tegenover staat, het project RegioTram is een omvangrijk project waar grote maatschappelijke en financiële belangen mee zijn gemoeid.

In de raadscommissie van vorige week heeft onze fractie voorgesteld om als raad een eigen onderzoek naar bijvoorbeeld de businesscase te doen. Immers, de gemeenteraad heeft een zelfstandige, controlerende taak, waarbij ik nadrukkelijk heb aangegeven dat wat ons betreft controle gebaseerd is op vertrouwen. Een eigen onderzoek heeft daarentegen ook nadelen. Het doel dat de ChristenUnie beoogde is inzoomen op het project en daarom stel ik u voor een tijdelijke commissie RegioTram in te stellen die op aangeven van de raad bepaalde onderdelen zelf nader gaat controleren en een specifiek onderdeel extern laat onderzoeken. Hierbij is dan het voordeel dat de raad veel meer invulling geeft aan zijn

controleerende functie. Ik dien hiervoor een motie in en beveel deze tijdelijke commissie van harte bij u aan, om hier de controleerende taak van de raad te versterken.

Vandaag staan wij op het punt van weer een stapje verder in het project RegioTram.

De VOORZITTER: Wilt u de motie nu indienen?

Mevrouw JONGMAN (ChristenUnie): Straks, aan het eind van mijn betoog.

De VOORZITTER: Nou, zo doen we dat niet, volgens mij. Maar goed, maakt u uw betoog maar af. Als u een motie indient, kan die deel uitmaken van de beraadslaging, dan kan zij gekopieerd worden en dan kan zij zo snel mogelijk door de raadsleden gelezen worden. Dus geeft u haar maar aan mij, dan laat ik haar verspreiden.

Mevrouw JONGMAN (ChristenUnie): In de acht jaar dat ik hier nu sta heb ik het nog nooit zo gedaan. Dit is een unicum voor mij.

De VOORZITTER: Dank u wel. Het is een motie, met het verzoek neem ik aan, dat weet ik zeker dat het al eerder aan de orde is geweest, met het verzoek aan het college een tijdelijke commissie RegioTram in te stellen.

Motie 3: ‘Tijdelijke commissie RegioTram’(ChristenUnie):

“De raad van de gemeente Groningen, in vergadering bijeen op woensdag 20 oktober 2010, besprekende het raadsvoorstel RegioTram – start voorbereiding aanbesteding.

Overwegende dat:

- het project RegioTram een omvangrijk project is waar grote maatschappelijke en financiële belangen mee zijn gemoeid;
- de gemeenteraad een zelfstandige controleerende taak heeft.

Van mening dat:

- het daarom wenselijk is om ten behoeve van een zelfstandige oordeelsvorming door de raad de door het college en het trambureau aangeleverde informatie op voorstel van de tijdelijke commissie RegioTram op nader te bepalen onderdelen te controleren én voor een nader te bepalen specifiek onderdeel door een externe deskundige onderzoek te laten verrichten, onder begeleiding van de tijdelijke commissie RegioTram;
- de input voor de controleerende taak van de tijdelijke commissie RegioTram geleverd dient te worden door de leden van de raad;

Verzoekt het college:

- een tijdelijke commissie RegioTram in te stellen; in overleg met het presidium qua bemensing en in overleg met de griffie qua ondersteuning.

En gaat over tot de orde van de dag.”

De VOORZITTER: De motie wordt gekopieerd en dan kunt u uw betoog vervolgen.

Mevrouw JONGMAN (ChristenUnie): Dank u wel, voorzitter. We staan op het punt weer een stapje verder te zetten in het project RegioTram. In dit project staan wij op twee derde van het totaal, zoals ik begrepen heb, en we hebben nog een derde te gaan, maar we komen steeds dichterbij de eindstreep. En iedere keer, ik wil het ook geen fuik noemen, zoals de heer De Rooij ook al benadrukte, want dan krijg je inderdaad het gevoel dat je klem komt te zitten, komen we wel steeds een stapje verder. Daarbij is het in ieder geval van belang om scherp te blijven en kritisch te kijken.

Ik hecht eraan om in dit betoog te benadrukken dat de bereikbaarheid van de stad een onderwerp is waarvoor een oplossing is gezocht, vanuit de Regiovisie Groningen-Assen. En dus een gedeelde politieke verantwoordelijkheid heeft gekregen in al die raden en Staten die hier aan meedoen en waarbij gezamenlijk naar een oplossing is gezocht. En die oplossing is niet ineens aan komen waaien gisteren, daar zijn we inderdaad al een hele tijd mee bezig.

En die oplossing ligt voor in het concept RegioTram, een concept waarvan de ChristenUnie heeft aangegeven er steeds enthousiaster van te worden, omdat wij denken dat versterking van het openbaar

vervoer door middel van de RegioTram een bijdrage levert aan de bereikbaarheid van de stad, maar daardoor ook een bijdrage levert aan de leefbaarheid van het ommeland.

Immers, ik moet er niet aan denken dat er naast weidewinkels, zoals die elders in Europa zijn, bijvoorbeeld in Frankrijk, ook weideziekenhuizen komen en weide-universiteiten. Wij constateren ook dat veel mensen hier met plezier in de stad komen werken, maar met evenveel plezier weer naar huis gaan in het ommeland, waar ze meer rust en ruimte hebben als ze 's avonds thuis zijn.

Ik vind het toch wel bijzonder hoe de VVD de raad nog geprobeerd heeft te overtuigen van de Translohr. Daar heeft ze al eerder pogingen toe gedaan. Op zich heb ik bewondering voor dat aspect, maar onze fractie, dat heb ik in de commissie ook al aangegeven, heeft veldonderzoek gedaan. En dat viel wat ons betreft tegen, want het grootste nadeel is dat het niet het concept en het raamwerk 'regiorail' kan afdekken. En dat is dus een tekortkoming in het probleem dat in het hele raamwerk regiorail gedeeld wordt.

De heer EVENHUIS (VVD): Dank voor het compliment voor de VVD, maar wij hebben niet de illusie dat wij vandaag de raad kunnen omturnen qua gedrag. Maar we hebben het in de week gelegd en we gaan het ook op andere plekken in de week legen. Alle gremia in bestuurlijk Noord-Nederland moeten er nog over beslissen, want we nemen geen onomkeerbaar besluit nu, dus we hebben nog een hele tijd te gaan.

De heer PRUMMEL (Stadspartij): Voorzitter, in de Staten is een presentatie van de Translohr geweest, waaraan ook de ChristenUnie in de Staten heeft deelgenomen en daar werd duidelijk gemaakt dat de Translohr wel degelijk bruikbaar is als verbinding met onze forensenplaatsen.

Mevrouw JONGMAN (ChristenUnie): Ik heb de stukken van de Staten ook gelezen en daarin wordt de Translohr wat betreft het raamwerk regiorail tenietgedaan. Dus in die zin is het voor mij wat de Staten betreft in de voordracht niet meer aan de orde, hoeveel moeite de VVD ook doet.

De heer EVENHUIS (VVD): U bedoelt GS?

Mevrouw JONGMAN (ChristenUnie): Dat bedoel ik ook. Dank u wel.

Er zijn nog zeven overgebleven punten na het debat van vorige week die wij graag kritisch opbouwend in dit debat in willen brengen.

De bereikbaarheid van het UMCG is een thema dat wij nu graag onder de aandacht willen brengen. Er zijn in het verleden toezeggingen gedaan over het gebruik van het Oosterhamriktracé. Er is een pilot geweest met vrachtauto's en ondanks het toekomstig oplossend vermogen van de RegioTram blijven er natuurlijk auto's in de compacte binnenstad gaan en komen. De vraag aan het college is: hoe gaat u hiermee om? Eventueel dien ik in tweede termijn hierover een motie in.

De betrokkenheid van de adviesraden. In gesprek met de adviesraad gehandicaptenbeleid kwam ik er achter dat in sommige gevallen een project al af is en de ervaringsdeskundigen te laat zijn bevraagd op hun inbreng. Ondanks het inclusieve beleid van het college wil ik dit heel graag voorkomen. Wij willen immers graag de meest toegankelijke binnenstad in 2018 zijn. Ik vraag in eerste termijn bij motie aan het college hoe het deze adviesraad gehandicaptenbeleid en de ouderenraad verder betreft in de planvorming. En dan is het de bedoeling dat ik haar nu indien?

De VOORZITTER: Ik doe het niet voor mezelf hoor, ik doe het voor u, zodat uw collega's zo snel mogelijk kennis kunnen nemen van de tekst. Dus u kunt haar gewoon doorgeven. Het gebeurt natuurlijk vaak dat moties aan het eind van een betoog worden ingediend en dan loopt men vaak hier langs. En nogmaals, ik wil graag dat de raad zo snel mogelijk kan beschikken over de tekst en dat we er ook niet op hoeven te wachten. Maar we zullen het er anders in het presidium nog eens met elkaar over hebben.

Mevrouw JONGMAN (ChristenUnie): U merkt aan mij dat ook voor mij een cultuurverandering lastig is.

De VOORZITTER: Ja, maar we hebben het er gewoon nog een keer met elkaar over wat het meest praktisch is.

Motie 4: 'Betrokkenheid adviesraden'(ChristenUnie, SP en Student en Stad):

“De raad van de gemeente Groningen, in vergadering bijeen op woensdag 20 oktober 2010, besprekende het raadsvoorstel RegioTram – start voorbereiding aanbesteding.

Overwegende dat:

- het college heeft aangegeven een inclusief beleid te willen voeren;
- Groningen de ambitie heeft om in 2018 de meest toegankelijke binnenstad te zijn;
- onderdeel van die ambitie goede toegankelijkheid en bereikbaarheid van het openbaar vervoer is;
- in de praktijk gebleken is dat inbreng van ervaringsdeskundigen te laat wordt meegenomen in de uitvoering van projecten.

Van mening dat:

- het daarom wenselijk is om de adviesraad voor het gehandicaptenbeleid en de ouderenraad op tijd te betrekken bij het invullen van de ambities van toegankelijkheid en bereikbaarheid bij het project RegioTram.

Verzoekt het college:

- de raad binnen drie maanden te informeren over hoe de adviesraad voor het gehandicaptenbeleid en de ouderenraad worden betrokken bij de verdere voortgang van het project RegioTram.

En gaat over tot de orde van de dag.”

De VOORZITTER: De motie wordt dus nu onmiddellijk gekopieerd en verspreid. Gaat u verder.

Mevrouw JONGMAN (ChristenUnie): Dank u, voorzitter. Wij hebben een vraag gesteld over het doorrijden verder de regio in. Het college heeft geantwoord dat het om greep te krijgen op de situatie 2020 een voorstel gaat inbrengen in de stuurgroep Regio Groningen-Assen. Ik vraag hier aan het college om ons over deze verdere stappen nader te informeren, want zonder eindbeeld zoals dat in het raambeeld staat, is er wat ons betreft geen RegioTram. En daarin verschil ik van mening met D66, want ik kijk naar het eindbeeld.

Als vierde de financiën. Andere partijen hebben hier ook over gesproken. We hebben ook nog wat technische vragen gesteld, waarop het college onder andere antwoordt: “Een aantal risico’s is niet te beprijzen en komt dus niet tot uiting in de businesscase”, of: “Deze risico’s worden meegenomen in de bepaling van het weerstandsvermogen; sommige aanvullende eisen worden niet gewaardeerd in de businesscase”. Dit heeft allemaal eigenlijk weer nieuwe vragen bij onze fractie opgeroepen. En dan keer ik weer even terug naar de uitspraak van het college: “307 is 307”. Ik sluit aan bij wat de PvdA daarover gezegd heeft: Gaat u die risico’s expliciet benoemen? Hoe gaat u die in kaart brengen? En hoe gaan we die dan handelen? Waarbij ik er wel aan hecht om even op te merken dat ik niet eerder in de stukken van de RegioTram heb gelezen dat als het niet kan voor dit geld, we er dan mee stoppen. En daar staan duidelijke zinnen over in de stukken, dus die gaven weer hoop, maar toch is dit een aspect dat bij alle partijen naar voren komt.

Als vijfde punt: de ondernemers. Ik had nog een vraag hoe het voor de ondernemers zit met de bereikbaarheid tijdens de verbouw. Ik heb als antwoord gekregen dat het een eis wordt richting de marktpartijen, om de overlast te beperken en de bereikbaarheid optimaal te houden. Daar houd ik het college heel graag aan en ik vraag nog speciale aandacht voor de ondernemers in de Oosterstraat, omdat het in deze straat van het grootste belang is dat zonder halte, met strengelspoor, zonder fietsroute, de aantrekkelijkheid van deze straat extra gewaardeerd gaat worden. Hebt u hier plannen voor of extra inzet om de Oosterstraat die toch wel de bottleneck van de afgelopen tijd is geweest, tegemoet te komen?

Als zesde punt bezien we nog de nieuwe businesscase op de betekenis van besparing op het ov en de BDU-gelden. Dat is nog niet duidelijk omdat het regeerakkoord nog niet duidelijk is, maar daar bezien we de herziene businesscase op.

En als laatste de routetijdtabel. Ik weet niet wie er over begon, maar ik heb het even snel bekeken en op een gegeven moment zit er een soort radiostilte van acht maanden in. Daar heeft onze fractie best wat moeite mee. Kan het college aangeven wat die radiostilte in werkelijkheid inhoudt, zonder de vertrouwelijkheid geweld aan te doen? Acht maanden stilte vind ik wat erg lang voor een groot project.

Ik laat het hierbij. Dank u, voorzitter.

De VOORZITTER: Dank u wel. Dan is nu het woord aan mevrouw Krüders van Student en Stad.

Mevrouw KRÜDERS (Student en Stad): Mijn voorgangers hebben al een beetje aangestipt waar we vandaag over gaan beslissen: lijn 1, de route van lijn 2, de financiering van het project en de reserveringen voor de tijd van de aanbestedingsprocedure.

Vorige week was er in een keer een opsplitsing van twaalf minuten, gingen we terug in de tijd naar zes minuten, dus ik zal vandaag stilstaan bij een drietal onderwerpen, namelijk de visie van Student en Stad, de tram in het algemeen en de verschillende lijnen en de financiën.

Mijn eerste punt is onze visie op de tram. We hebben altijd gezegd dat de binnenstad het domein is van de fietser en de wandelaar. Maar als men zich dan in de stad moet verplaatsen, dan is het openbaar vervoer eigenlijk de eerstvolgende optie. Eigenlijk nog voordat men gaat denken van 'laat ik de auto gaan pakken'. En dan zijn we van mening dat we op zo'n duurzame, efficiënte, comfortabel mogelijke manier mensen moeten vervoeren in en naar de stad toe. Een tram voldoet in principe aan deze voorwaarden, want hij is schoon, comfortabel en kent een grote vervoerscapaciteit. Het is ook nog eens zo dat een tram een grote economische stimulans geeft aan de wijken waar hij rijdt en vooral ook waar de stops zijn. Daarnaast heeft hij ook nog een lagere drempel dan bijvoorbeeld een bus. Er is toch een bepaalde zekerheid dat een tram wel zal rijden; bij een bus is er toch een zeker gevoel dat hij wat later kan zijn. Er zijn verschillende reizigersonderzoeken gedaan en die laten ook zien dat het reizigersaantal gaat toenemen. Of dat werkelijk zo zal zijn, zullen we in de toekomst gaan ondervinden, maar we moeten er in ieder geval op voorbereid zijn. Want er gaat in onze ogen wel degelijk een probleem ontstaan als de reizigersaantallen gaan toenemen en we moeten dan natuurlijk wel voorkomen dat de stad dichtslibt met allerlei bussen.

Een goed tramnetwerk kan er dan ook voor zorgen dat de mensen het openbaar vervoer zullen gaan gebruiken. Al betekent dat niet dat er geen fijnmazig busnetwerk meer zou moeten bestaan dat aansluit op de verschillende vervoersmogelijkheden. Een tram moet dan ook een aanvulling zijn op het openbaarvervoersnetwerk. Want ook vanuit de wijken en de omliggende gebieden die de tram niet aandoet moet het mogelijk zijn om met het openbaar vervoer van A naar B te komen.

De veiligheid van de fietser moet te allen tijde gegarandeerd zijn. Fietsers moet je inderdaad verleiden om een andere route te nemen dan de tram doet. De wethouder reageerde vorige week in de commissie positief op het voorstel om de weg voor het stadhuis in ere te herstellen en hier mogelijk een fietspad voor een verbinding tussen de Oude Ebbingestraat en de Gelkingestraat te maken. Ik hoor dan ook graag van de raad wat zijn mening is en dien dan ook op dit punt een motie in. Deze ligt al bij de voorzitter op tafel.

Motie 5: 'Fietspad voor het Stadhuis langs' (Student en Stad):

"De raad van de gemeente Groningen, in vergadering bijeen op woensdag 20 oktober 2010, besprekende het raadsvoorstel RegioTram – start voorbereiding aanbesteding.

Constaterende dat:

- wanneer de tram door de Oosterstraat zal gaan rijden, er geen ruimte meer zal zijn voor fietsers, dit vanwege de veiligheid voor de fietsers;
- de hoofdroute voor fietsers via de Gelkingestraat – Grote Markt – Oude Ebbingestraat (en vice versa) zal zijn;
- in het verleden een weg voor het stadhuis heeft gelopen.

Van mening dat:

- Groningen een echte fietsstad is en moet blijven;
- fietsers moeten worden ontmoedigd door de Oosterstraat te fietsen;
- omwille van de veiligheid van de fietsers fietsroutes zoveel mogelijk gescheiden moeten worden van de tramroute;
- om fietsers aan te moedigen gebruik te maken van de bedoelde hoofdroute Oude Ebbingestraat – Grote Markt – Gelkingestraat, zij een aparte fietsstrook voor het stadhuis langs moeten krijgen;
- hierbij rekening moet worden gehouden met de ingang van het stadhuis (vanwege onder meer trouwerijen) en de markt.

Verzoekt het college:

- bij de aanleg van een fietsstrook in het kader van de tramplannen en de herinrichting van de Grote Markt de mogelijkheid tot aanleg van een afzonderlijke fietsstrook voor het stadhuis langs te onderzoeken en mogelijk te verwezenlijken.

En gaat over tot de orde van de dag."

De VOORZITTER (na een opmerking uit de raad): De tijd van het voorlezen van de motie gaat niet af van de spreektijd. Ik vind ook niet dat we het er nu over moeten hebben. We doen het toch altijd zo? We

zullen het er nog over hebben. De motie maakt deel uit van de beraadslaging en wordt nu gekopieerd en verspreid.

Mevrouw KRÜDERS (Student en Stad): Voorzitter, dan kom ik bij mijn tweede onderwerp: de verschillende lijnen. Er is heel veel inspraak geweest. Daar zijn veel goed ideeën uit voort gekomen en het plan is ook op een aantal punten aangepast. Maar niet iedereen is blij met de tram. Dat is te begrijpen, maar dat maakt de taak voor ons politici ook lastig. Want je wilt natuurlijk zoveel mogelijk mensen tevreden stellen. Maar soms moet je ook beslissingen nemen in het kader van het algemeen belang. Het is inderdaad vervelend voor personen die een rechtstreekse verbinding op het hoofdstation verliezen, maar daarom moeten wij zorgen dat de overstap zo soepel mogelijk en ook zo snel mogelijk verloopt. Ondanks dat wij een groot voorstander zijn van de fiets en het openbaar vervoer moet ook aandacht worden besteed aan de bereikbaarheid van gebieden rondom de tram. Wij gaan er dan ook van uit dat dit in goed overleg gaat met de betrokkenen en hier bedoel ik met name het UMCG mee.

Vorige week stipten wij ook nog even de Ramblas aan, waarbij we aangaven dat het ons erom gaat hoe we de Ramblas het beste kunnen behouden. Daarom zullen we ook samen met de VVD en de Stadspartij een motie indienen met het verzoek om de Ramblas, wellicht in een wat kleinere vorm, c.q. aangepaste vorm te behouden als de tram hier gaat rijden.

Motie 6: ‘Behoud Ramblas’ (Student en Stad, VVD en Stadspartij):

“De raad van de gemeente Groningen, in vergadering bijeen op woensdag 20 oktober 2010, besprekende het raadsvoorstel RegioTram – start voorbereiding aanbesteding.

Constaterende dat:

- de Ramblas op het Kattendiep een waardevolle toevoeging is aan het terrassenaanbod in Groningen;
- in het schetsontwerp voor de tram uit is gegaan van parallelwegen aan beide zijden van de trambaan en het hierdoor onzeker is of de Ramblas kan blijven bestaan.

Van mening dat:

- de Ramblas, wanneer de parkeergarage aan het Damsterdiep opengaat, een extra toevoeging is voor het publiek dat gebruik gaat maken van deze parkeergarage;
- behoud van de Ramblas goed is voor Groningen en haar uitstraling en zorgt voor een levendige uitstraling in dit gebied;
- bij de inrichting van dit gebied zoveel mogelijk rekening moet worden gehouden met behoud van de Ramblas, eventueel in een andere vorm.

Verzoekt het college:

- bij de uitwerking van het voorlopige ontwerp van lijn 1 rekening te houden met ruimte voor de Ramblas.

En gaat over tot de orde van de dag.”

De VOORZITTER: De motie maakt deel uit van de beraadslaging en wordt gekopieerd.

Mevrouw KRÜDERS (Student en Stad): Ten aanzien van lijn 1 zijn wij niet tevreden met de beantwoording over de plaatsing van een halte Zernikelaan. Wij hadden graag gezien dat de halte meer richting de gebouwen geplaatst zou worden en door middel van een looproute vanaf het P+R-terrein mensen op deze manier vanaf het P+R-terrein op de tram zouden krijgen. Het antwoord dat de loopbrug de afstand tot de ACLO verkleint is natuurlijk onzin, want de route blijft even lang. Of je nou zo loopt of zo loopt (beeldt de route uit), de afstand is hetzelfde.

Voorzitter, mijn derde onderwerp heb ik samengevat onder het kopje Financiën. De heer Gijsbertsen vatte het goed samen door het bericht over het foutje in de businesscase; dat je dan gaat twijfelen aan de informatie die je tot nu toe hebt ontvangen. De aanbestedingsprocedure die gaat volgen is nieuw voor ons. Dat betekent dat de kennis omtrent deze procedure in eerste instantie ook niet in huis is. De functionarissen van allerlei commissies die ingesteld worden moeten er wel voor zorgen dat deze procedure zorgvuldig en effectief wordt doorlopen. Het afkopen van risico's op deze schaal om de druk op het eigen weerstandsvermogen te verkleinen is ook nieuw. D66 stipte het net ook aan toen zij sprak over de verschillende risico's die dit plan kent. We worden dan ook inderdaad graag op de hoogte

gehouden van deze procedures. Dan kunnen we na afronding van het project ook bekijken in hoeverre deze twee nieuwe aanpakken wenselijk zijn.

Veel keuzes moeten nog gemaakt worden. Dat zal gebeuren in de aanbestedingsprocedure. De marktpartij die uiteindelijk wint zal een gecompliceerd project binnenhalen, waar wij als raad uiteindelijk nog de final go voor zouden moeten geven. Wij zijn er een voorstander van dat de aansturing bij het ov-bureau zal worden gelegd, want zo kan er een optimaal ov-netwerk worden uitgerold, waarbij alle vervoersmodaliteiten goed op elkaar aansluiten.

Gevraagd wordt een reservering van 103,1 miljoen euro, met een maximum van totaal van 307 miljoen euro voor het totale project. Daarnaast is er nog een aantal kosten dat onbekend is. Ik denk hierbij aan het weerstandsvermogen, maar ook de kosten die nog gemaakt moeten worden binnen de organisatie. Ook deze kosten willen wij meenemen in onze finale afweging. We gaan er dan ook van uit dat de eerstvolgende keer dat wij hier over spreken, wat na de aanbestedingsprocedure zal zijn, er ook meer over deze kosten bekend zal zijn. Dat zal bijvoorbeeld ook het moment zijn om te praten over onze aangescherpte businesscase. De suggestie van de ChristenUnie om hier als raad dichter op te gaan zitten ondersteunen wij van harte. De opmerking van de PvdA over de businesscase en de aanbesteding ondersteunen wij ook. Wij zouden inderdaad eens een kijkje in de keuken moeten gaan nemen van andere gemeenten. Je zou ook kunnen zeggen 'beter goed gejat dan slecht bedacht'.

De vraag is nog wel waarom de wethouder er uiteindelijk niet voor gekozen heeft om punt IX van het voorstel te wijzigen in: 'kennis te nemen' van het rapport De businesscase, in plaats van 'in te stemmen'. Ik wil hierop graag een antwoord van de wethouder.

De VOORZITTER: Mag ik u vragen om iets rustiger te zijn, want mevrouw Krüders kan er nauwelijks bovenuit komen?

Mevrouw KRÜDERS (Student en Stad): Het lastige van de komende tijd is dat dit project niet op zichzelf staat en dat het project niet binnen een maandje voltooid zal zijn. De planning in dezen is dan ook essentieel, ingewikkeld en uitdagend. Ook zal het in de aanbestedingsprocedure een belangrijk aandachtspunt moeten zijn. We gaan ervan uit dat hier dan ook scherp op zal worden toegezien.

We zijn het eens met het punt van de SP over de compensatie van de ondernemers. Ik laat het hier dan maar bij. Doordat de stad op de schop gaat zal er zeker een grote rol zijn voor de nog op te stellen evenementenkalender. We moeten ons ervan bewust zijn dat het niet alleen gaat om de Grote Markt, of om de Diepenring, maar dat we aantrekkelijk blijven. Ook tijdens de tramwerkzaamheden, waar dan ook in de stad, moet ervoor gezorgd worden dat Groningen aantrekkelijk en bereikbaar blijft.

Concluderend, voorzitter, Student en Stad is een groot voorstander van een groot openbaarvervoersnetwerk, waarbij de tram in onze ogen een goede aanvulling zou zijn. Uiteindelijk zullen we pas in 2012 de uiteindelijke go, of wellicht de no go geven. Maar tot die tijd is het niet uitgesloten dat er kinken in de kabels zullen komen. Wellicht is het een goed idee om toch naar een plan B te kijken. Een aantal voorzetten is al gedaan door verschillende personen. Voordat de Stadspartij uit haar stoel opspringt: ik wil niet per se nu eisen dat we deze plannen moeten gaan opzetten, maar ik hoop wel dat het college zich bewust is dat er wellicht een plan B nodig zou kunnen zijn. Daarnaast kan het geen kwaad als wij de vinger aan de pols houden en dat zullen wij dan ook zeker doen.

De VOORZITTER: Dan is in laatste instantie van de kant van de raad het woord aan de heer Kelder van de Partij voor de Dieren.

De heer KELDER (Partij voor de Dieren): Dank u wel, voorzitter. De tijd is gelukkig voorbij dat wij zouden moeten pleiten voor het afschaffen van paardentrams en hondenwagens, maar de Partij voor de Dieren heeft natuurlijk een mening over de tram. De Partij voor de Dieren vindt dat Nederland fors moet investeren in openbaar vervoer. Auto's zijn water- en grondstofverslindend in de productie en energieverlindend en milieubelastend in het gebruik. Faciliteer de burger dan in goed openbaar vervoer. Dan komt het college in een tijd van bezuinigen met een zeer ambitieus plan: de RegioTram. Een tram die bedoeld is om mensen vanuit de provincie linea recta naar de stad te krijgen. Dat is eigenlijk zo mooi dat wij het wel zouden moeten ondersteunen. Maar, ik heb ook wel een paar kanttekeningen.

Allereerst delen wij de zorgen met GroenLinks aangaande de faunapassages bij de Zonnelaan en de ecologische structuur bij de Oosterhamrikkade. Verder delen wij de zorg die verschillende fracties al uitten aangaande de kosten en de zorg over de autobereikbaarheid van het UMCG en de voorkeur voor het Vinkenstraatracé.

Maar er is nog iets anders. Er moeten 750 bomen aan de kant. We roepen het college op om zijn uiterste best te doen om deze te verplanten. We zijn verder van mening dat bij herplanten niet alleen gekeken moet worden naar de grootte van een boom, die behoorlijk moet zijn, maar ook naar het type boom. De ecologische waarde van een eik en een linde is bijvoorbeeld even groot, wat inhoudt dat er veel dieren, zoals insecten, op of in leven. We willen graag dat dit soort bomen worden geplant. Bovendien moet het binnenstedelijk gebied er in ieder geval niet op achteruit gaan en wat ons betreft op vooruit gaan. Met het vaststellen van de Groenstructuurvisie zijn die afspraken toch ook gemaakt?

We hebben verder problemen met de geplande plek van de remise. Er moeten daar veel bomen verdwijnen en we zouden graag zien dat hier nog eens kritisch naar gekeken wordt, samen met de universiteit, die ook graag zo groen mogelijk wil inrichten. Er gaat veel op de schop; gebruik dit moment om alles zo groen mogelijk en zo mooi mogelijk in te richten.

Ook willen wij de tram niet over de Grote Markt.

Wij zijn voor de koppelingsvariant, die in onze optiek een opsplitsingsvariant moet worden, waarbij de tram zich splitst en het tracé van lijn 1 pas bij het UMCG begint. De stad blijft daardoor mooier, ligt niet jarenlang overhoop en het milieu binnen de stad blijft behouden. Waarom zoveel kosten gemaakt om de Grote Markt te verbeteren en intiemer te maken om er vervolgens met een tram overheen te dendereen? Met het geld dat uitgespaard wordt, kan bijvoorbeeld het Vinkenstraattracé bekostigd worden. Er komen nog veel beslismomenten voordat we in de tram kunnen stappen. Toch is het belangrijk om vanaf het begin een vaste koers uit te stippelen naar de meest duurzame en groene oplossing. In hoeverre wordt er met de aanbestedingsprocedure rekening gehouden met de meest duurzame tram?

De heer GIJSBERTSEN (GroenLinks): Het streven naar een duurzame oplossing kan ik natuurlijk helemaal met u delen, maar wat ik niet zo duurzaam en groen vind, is het aantal bussen op de Grote Markt. En de bedoeling is dat de tram die wel gaat vervangen. Wat vindt u daar dan van?

De heer KELDER (Partij voor de Dieren): Ik ben eigenlijk niet van mening dat je op de Grote Markt altijd moet stoppen, dat de Grote Markt dé plek is waar alle mensen in of uit moeten stappen. Ik denk dat er genoeg plekken zijn in het voorstel dat wij indienen vanwaar je nog steeds de binnenstad kunt halen: vanaf het Zuiderdiep, vanaf het UMCG, er zijn genoeg plekken waar vanaf je, als je slecht ter been bent, met een taxi of een bus de binnenstad in kunt gaan.

Waar was ik gebleven? In hoeverre wordt er met de aanbestedingsprocedure rekening gehouden met de meest duurzame tram? Met een producent die het tramhuisje op zonne-energie kan aanleggen? Die het onderhoud op een milieuvriendelijke manier uitvoert? En gaat dit hele gebeuren, het streven om in 2020 energieneutraal te worden ook lukken met een tram die op stroom rijdt?

Dit gezegd hebbende, stemmen wij grotendeels in met het voorstel. Niet omdat we denken dat aan alles is gedacht, maar omdat we van mening zijn dat zich niet altijd een kans zal voordoen om zo'n groots plan op het gebied van openbaar vervoer uit te voeren en dat moment moeten we grijpen. Dank u wel.

De VOORZITTER: Dank u wel. Ik wil graag even het volgende aan u voorleggen. We hebben nog zeker een uur nodig, als ik ook het college de spreektijd geef waar het recht op heeft. Met een koffiepauze zou het lukken, maar dan moeten we ook echt de spreektijden goed bewaken, om om 23.00 uur klaar te zijn. Ik vind dat dat ook echt de maximum eindtijd mag zijn. Eigenlijk is onze maximum eindtijd 22.30 uur, dus ik vraag uw akkoord om nu vijf minuten te schorsen en dan tot 23.00 uur maximaal door te kunnen gaan. Mevrouw Jongman.

Mevrouw JONGMAN (ChristenUnie): Is er nog ruimte voor een tweede termijn?

De VOORZITTER: Ja, dan is er ruimte voor een tweede termijn. Dan is de vergadering voor vijf minuten geschorst.

Schorsing van 21.55-22.00 uur.

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering en geef het woord aan wethouder Dekker.

Wethouder DEKKER: Dank u wel, voorzitter.

Misschien is het goed om een getal te noemen. Elke dag reizen er zo'n 180.000 reizigers richting de stad. En dat worden er de komende jaren alleen maar meer. Want Groningen groeit en neemt daarmee ook een unieke positie in Nederland in. En in 2020 zijn het geen 180.000, maar 215.000 à 220.000 mensen die

onze stad willen bezoeken om te werken, te winkelen of om te recreëren. En dat betekent dat wij en u als raad fors moeten investeren in bereikbaarheid.

Dat doen we op het gebied van automobilititeit, we zijn heel hard bezig met het project Zuidelijke Ringweg, maar dat doen we ook op het gebied van openbaar vervoer. Dat doen we niet alleen, dat doen we in regionaal verband. De Regio Groningen - Assen heeft het plan RegioRail gemaakt: bereikbaarheid van de stad en de regio; om en nabij 700 miljoen euro investeren we in dit gebied. Dat betekent meer treinen, extra stations, nieuwe verbindingen: Groningen-Heerenveen, reactivering Veendam, en doorkoppelen van bestaande lijnen: voor 2020 Delfzijl-Nieuweschans en na 2020 Assen-Leeuwarden. En dat doen we omdat we de bereikbaarheid van deze regio willen verbeteren, omdat we onze economische positie willen versterken, de werkgelegenheid willen behouden en zelfs willen uitbreiden en last but not least omdat we mensen willen stimuleren om met het openbaar vervoer te gaan in plaats van met de auto. Deze opgave denken wij alleen te kunnen realiseren als je uitgaat van kwaliteit. En een goed voorbeeld van kwaliteit is in onze ogen de RegioTram. En daar gaan we vandaag over spreken. De RegioTram kan veel mensen snel vervoeren, biedt een hoog comfort en heeft lage exploitatielasten. Bovendien, een aantal partijen heeft dat ook in eerste termijn genoemd, is er nog het economische, sociaalstructurende effect van de tram. En we kunnen met de RegioTram stad en ommeland met elkaar verbinden. En na 2020 gaan we de regio in rijden. Iedereen die denkt dat we dat niet gaan doen moet ik dan toch teleurstellen, want de RegioTram is niet alleen maar een tram die het vervoer in de stad faciliteert, maar is nadrukkelijk ook de tram die na 2020 stad en ommeland verbindt. En ik kan u vertellen dat vanmiddag in regionaal verband het portefeuillehoudersoverleg Verkeer en Vervoer een positief advies heeft gegeven over het project RegioTram richting het algemeen bestuur Regio Groningen - Assen en ook met elkaar heeft afgesproken dat het eerste kwartaal 2011 er een plan van aanpak gepresenteerd wordt over hoe we dat doorrijden naar de regio met elkaar gaan regelen.

We zijn in onze keuze voor de RegioTram niet over een nacht ijs gegaan. Het was inderdaad in 1997 al dat wij daar als stad over spraken. En het was in 2007 dat we opdracht gaven om het ontwerp te maken voor een tramlijn en het was in 2009, toen ook met de middelen van het Rijk, dat we zeiden: we willen een tweede lijn, omdat het UMCG ontsloten moest worden. En in 2010 bracht de inspraak de derde lijn: de koppelingsvariant maakt een verbinding tussen het UMCG en het Zernike mogelijk.

En voor u ligt, in ieder geval ook op mijn bureau, een heel pakket aan informatie en uitwerking van deze opdrachten. Dat zou kunnen suggereren dat we er al zijn, maar daar past mijns inziens een nadrukkelijke kanttekening bij. En die ik, en de heer Seton weet dat want we hebben het er wel eens met elkaar over gehad, met enige regelmaat in dit proces maak. We komen steeds een halte verder. Maar let wel: tussen nu en het daadwerkelijke gunningsbesluit zit nog ruim twee jaar, met nog diverse afwegingsmomenten voor college en raad. En ik verwijs ook naar de routetijdtabel in uw map.

Maar wat gaan we dan wel doen vandaag? Ik zal een aantal onderwerpen nalopen om ze daarna dan ook specifiek te behandelen.

Vandaag besluiten we over het voorlopige ontwerp lijn 1, de keuze van tracé lijn 2 en de koppelingsvariant. We gaan besluiten of we de aanbestedingsmethode op deze manier gaan hanteren, de businesscase, er ligt een risicoverdeling tussen stad en provincie, we gaan een gemeentelijke bijdrage reserveren en we starten de aanbesteding. We nemen een belangrijke halte op weg naar het eindpunt.

Maar er komen nog meerdere afwegingsmomenten. Dit is absoluut nog niet een definitieve go.

Dit tracé is mijn eerste onderwerp dat ik met u zou willen bespreken. Er zijn vele complimenten gemaakt over de participatie, over de inspraak die ook onder verantwoordelijkheid van het bureau RegioTram heeft plaatsgevonden. Dat heeft er alleen maar voor gezorgd dat de plannen die we hebben gepresenteerd verbeterd zijn, want vele slimme dingen zijn door burgers zelf aangedragen. Een klein detail, misschien niet voor de indiener bij GroenLinks, ondersteund door de Partij van de Dieren, wordt nog genoemd bij lijn 1, de faunapassage. Hoewel in onze ogen de Stedelijke Ecologische Structuur op dit onderdeel niet wordt aangetast en in onze ogen ook eigenlijk geen knelpunt is, denk ik dat we het op dit onderdeel niet bij de tram moeten betrekken. Maar wij komen hier binnenkort op terug bij P+R Zernike en daar zullen we dit onderdeel meenemen.

Dan lijn 2. Daar zit eigenlijk een zwaarder discussiepunt in. En ik vond het ook wel een verrassende opstelling van het CDA. Het CDA zegt van lijn 2: u heeft gekozen voor de Oosterhamrik, terwijl er eigenlijk een veel mooier tracé lag: de Vinkenstraat – Oosterhamrik. Zeker omdat daar ook de voorkeur lag bij het UMCG, omdat daar dan ook de autoverbinding aan gekoppeld kon worden. U heeft in onze brief kunnen lezen dat ook de Vinkenstraat de voorkeur van het college had. We zijn echt tot het uiterste gegaan om te proberen dat te realiseren, ook in overleg met de provincie. Alleen moet je met elkaar op een gegeven moment wel constateren dat als je de lijn Vinkenstraat zou willen, wat in onze beleving een goede zou zijn omdat je daarmee ook het Oosterpark een boost zou kunnen geven, dat een extra

investering zou betekenen van 22,5 miljoen euro en een structurele bijdrage in de exploitatie van 8 ton. Daar hebben we lang over gesproken. We waren het er toen overigens ook niet helemaal over eens, maar uiteindelijk moesten wij als college ook een conclusie trekken binnen de middelen die wij daar voor hebben. En toen hebben we gezegd: die 22,5 miljoen incidenteel en die 8 ton structureel is op dit moment met de huidige middelen een brug te ver. Dan zegt het CDA: als je hem nu afserveert dan ben je hem kwijt. En ik moet u daar gelijk in geven. En ook uw alternatieve suggesties: 'neem hem mee in de aanbesteding', hebben we besproken. Want dat zou namelijk wel betekenen dat het hele tramproject met zo'n twee jaar vertraagd zou worden. Op het moment dat je bijvoorbeeld aan de verschillende consortia zou vragen: doe ons twee aanbiedingen, een met de Vinkenstraat en een met de Oosterhamrikkade, dan zou dat uiteindelijk pas in 2012 helder worden en dan zou je nog op dat moment, stel dat het Vinkenstraat zou worden, moeten beginnen met de hele onteigening en sloop van de Vinkenstraat en dan heb je onvoldoende tijd om in 2016 operationeel te zijn. En dat zou een verdere vertraging betekenen van het traject van de RegioTram en die vinden wij niet acceptabel.

De heer SETON (CDA): Voorzitter, heeft de wethouder in het begin van haar betoog niet gezegd: we hebben nagedacht over die dubbele aanbesteding, en dat feit op zich, een dubbele aanbesteding, kost twee jaar extra? Nee? Want dan heb ik u verkeerd begrepen.

Wethouder DEKKER: Nee, niet het feit dat je dubbel aanbesteedt, alhoewel het dan wel complexer wordt, maar dan wordt het pas over twee jaar duidelijk wat je met de Vinkenstraat gaat doen en kun je dan pas gaan handelen richting bewoners en corporaties om een plan te gaan maken. En dan verlies je dus twee jaar. Als je nu besluit dat je de Vinkenstraat kiest, kan morgen het gesprek met de corporaties beginnen en kunnen morgen ook de sloopplannen voorbereid worden.

Een tweede punt dat u genoemd heeft, en ook andere paritien, is de bereikbaarheid van het UMCG. Ik ga daar nu niet op in. Het UMCG heeft ook een brief gestuurd; we hebben regelmatig bestuurlijk overleg met het UMCG en ik zeg u toe dat we nader terugkomen op de bereikbaarheid van het UMCG.

Dat, voorzitter, is in grote lijnen lijn 1, lijn 2 en de koppelingsvariant en dan kan ik constateren dat we in staat zijn geweest als trambureau en als college met tracékeuzes te komen en met aanpassingen te komen die op een groot draagvlak in deze raad kunnen rekenen. Daar ben ik blij om.

Voorzitter, toch nog even de investering, want we hadden daar voor de verkiezingen toch wel enige zorg over. In 2008 hadden we de investeringen geschat op 299 miljoen euro, prijspeil 2008. Op basis van de huidige kennis en de huidige inzichten ramen we de investering op 307 miljoen euro, prijspeil 2010. De nieuwe ramingen zijn nauwkeuriger dan in 2008, maar let wel, ik hecht eraan u toch altijd maar op deze risico's te wijzen, nog steeds met een marge van 10% voor de uitgewerkte varianten en 20% voor de resterende varianten. En het is misschien ook goed om te weten dat in die investeringsraming van 307 miljoen euro een post onvoorzien zit van 37 miljoen euro.

Conclusie: We zitten met de raming binnen het budget en daar kunnen we tevreden over zijn.

Kom ik op de aanbesteding. Het is een flinke investering. Een omvangrijk project. Er zijn diverse voorbeelden in den lande waar het wel eens mis kan gaan, dus we zijn hier met zijn allen erg secuur op. We hebben goed om ons heen gekeken en ons doel is om een project RegioTram te realiseren dat op tijd klaar is, binnen het afgesproken budget en volgens de afgesproken eisen. We zijn dus ook op zoek gegaan naar een adequate methode, waar we bureaus bij hebben ingeschakeld, een benchmark hebben verricht en kennis van het Ministerie van Financiën hebben gebruikt. Kortom, ook hier zijn we niet over een nacht ijs gegaan.

En de conclusie is dat het van groot belang is om samenhang tussen de traminfrastructuur en de omgeving goed te bewaken en de scope van het project idem dito. Want wat gaat vaak mis bij dit soort grote projecten? Dat tijdens het project wie dan ook, een wethouder, een raadslid, een stad, denkt; dit moeten we toch nog maar eens doen, de scope wijzigt en dan gaat de teller tikken. Kortom: de conclusie van ons onderzoek was: een geïntegreerde wijze van aanbesteden, waarbij ontwerpen, bouwen, financieren, beheren en exploiteren in één hand wordt genomen; de zogenaamde door u al genoemde DBFMO-aanbesteding. Uitvoering bij één partij, en afwijkend van wat we normaal doen. Het voordeel is dat we optimale afstemming hebben tussen ons en degene die het gaat doen. Het nadeel is dat we na de gunning geen invloed meer hebben op de scope, tenzij je daar extra voor wilt betalen. Maar misschien is dat laatste ook wel weer direct een voordeel.

De heer PRUMMEL (Stadspartij): Voorzitter, over deze financiën, wie gaat kijken in vakliteratuur en DBFMO gaat googelen vindt dus bij bedrijfskundigen dat deze methode niet geschikt is voor grote projecten en ook niet voor projecten waarin veel ongewis is. Is dat u bekend?

Wethouder DEKKER: Het is mij bekend dat er veel gesproken wordt over DBFMO. Het is mij ook bekend dat het Ministerie van Financiën, niet de eerste de beste, stimuleert dat gemeenten dit soort projecten gaan doen en ze zijn ook heel blij dat wij dat hier in het Groningse doen. Dus als u de deskundigheid van het ministerie ter discussie wilt stellen, dan is dat aan u, maar daar doe ik u niet in na.

De heer PRUMMEL (Stadspartij): Voorzitter, de wethouder stelt me nu een directe vraag. Het Ministerie van Financiën is medeverantwoordelijk voor de bankencrisis, maar dat daargelaten. Spreekt het ministerie dan niet over kleinere projecten dan dit project?

Wethouder DEKKER: Voorzitter, ik had het over de businesscase. Waar de raming van de investering een beeld moet geven van de omvang van het project, ik noemde net de 307 miljoen euro, moet een businesscase inzicht bieden in de financiële haalbaarheid van het project. En we hebben geconstateerd dat we binnen de raming zitten, binnen die 307 miljoen, maar bij de businesscase ligt dat anders. De businesscase is berekend om eigenlijk alle kosten die met de aanleg van de tram samenhangen in beeld te brengen. Dan heb ik het dus over de aanleg van de tram, maar dan heb ik het ook over het onderhoud en het beheer. En dat met een looptijd van 22,5 jaar.

En ik wil graag bij deze businesscase een aantal kanttekeningen plaatsen. De hoogte van de businesscase is 560 miljoen euro; een optelsom van alle kosten die samenhangen met het onderhoud, het beheer en met het aanleggen van de tram.

In de businesscase zit een voorziening voor risico's van 96 miljoen euro, bijna 17%. Aan de inkomstenkant van de businesscase zit een zeer behoedzame aanname van de reizigersopbrengsten. Als we 10% meer halen, en we denken zelfs dat we 20% meer halen omdat die x-factor er niet in zit, als we 10% meer halen scheelt dat direct aan de inkomstenkant 18 miljoen euro. Aan de inkomstenkant zit ook een additionele bijdrage van provincie en stad van 17,4 miljoen euro. Dat hebben wij gezegd omdat wij het van belang vonden om de risico's in die zin al op geld te zetten. Normaal, in de vorige periodes waren we gewend om bij een groot project ons weerstandsvermogen aan te vullen; dit nieuwe college heeft gezegd: nee, op het moment dat je een nieuw project begint moet je van meet af aan aangeven wat de eventuele risico's zijn en die moet je op geld zetten. We hadden ervoor kunnen kiezen om dit risico buiten de businesscase te houden en ons weerstandsvermogen op te plussen of te zeggen: nee, we stoppen het risico in de businesscase. Daarmee dragen we het voor een deel over aan de markt; daar zal ook een premie voor betaald moeten worden en op deze manier financieren we dat.

De heer SETON (CDA): Even een vraag naar het systeem. U zegt: we hadden ook de buffer kunnen verhogen. Zou dat dan ook precies met die 17,4 miljoen geweest zijn?

Wethouder DEKKER: Als we kijken naar de kosten, de uitgaven en de risico's die er zijn, ja. En dan kom ik bij het lastigste. En dat heb ik maar tot het laatst bewaard.

De heer OFFERMAN (Stadspartij): Even over die 17,4 miljoen nog, mevrouw Dekker. Dus u zegt dat met die 17,4 miljoen euro het risico van 60 miljoen is afgekocht.

Wethouder DEKKER: Nee, ik zeg iets anders, maar het is vrij ingewikkeld. In de businesscase zit een voorziening van om en nabij de 96 miljoen euro aan risico's. Dus aan de kostenkant hebben wij voor 96 miljoen aan risico's, dus niet voor een tram, of voor een stukje staal, maar gewoon voor als wij denken dat die zich misschien wel eens zouden kunnen voordoen. Een soort risicobuffer van 96 miljoen. Dat zeg ik. En wij hebben een businesscase, die is totaal 560 miljoen. En aan de inkomstenkant was daar nog een tekort van 17 miljoen en daarvan hebben de gemeente en de provincie gezegd: die 17 miljoen nemen wij voor onze rekening, want dat zien wij als een soort premie voor de afkoop van de risico's.

Ik kom nu bij het laatste van de businesscase en dat is de 17,5 miljoen waar ik u de vorige week over heb geïnformeerd. Bij de bespreking van de businesscase in het college hadden wij een sluitende businesscase. En over dat laatste moet ik nu eigenlijk constateren dat dat niet meer zo is. Hij sluit op dit moment niet, er is gewoon aan de inkomstenkant geen 17,5 miljoen die we in eerste instantie wel veronderstelden. En dat heeft ermee te maken, ik heb u daar in de commissie ook over geïnformeerd, dat de opsteller van de businesscase uitging van een bepaalde aanname. En hij kwam zo op een rente van om en nabij de 33 miljoen euro. En die aanname heeft hij met ons niet gedeeld. Als hij dat wel had gedaan dan denk ik dat wij als college hadden gezegd dat wij die aanname onvoldoende vonden, omdat er onder andere afspraken met het Ministerie van Financiën voor nodig zijn om die aanname voldoende te

onderbouwen. En dit is een heel vervelende. Ik heb afgelopen woensdag in de commissie gezegd: ik vind het een dikke haar in de soep. Ik heb ook uw zorg en uw opmerkingen gehoord. Sommige mensen zeggen: het was balen; anderen hadden een kater.

We hadden de indruk dat we een sluitende businesscase hadden, we hadden het zeer behoedzaam geraamd en dan is dit een fikse tegenvaller. En terecht in mijn ogen, heeft u gevraagd om een brief om u op de hoogte te stellen van hoe dit nu precies heeft kunnen plaatsvinden. En ik heb u vorige week toegezegd dat die brief er binnen drie weken zou zijn; hij is bijna in concept klaar, zal na de herfstvakantie het college passeren en dan uw kant op gaan. Maar we gaan niet alleen maar in op de geschiedenis, we hebben ook met u afgesproken dat wij u maatregelen zullen voorstellen om te zorgen dat dit soort ‘fouten’, dat dit soort niet onderbouwde aannames niet meer zullen voorkomen. Dat zullen we doen door naar een aantal andere projecten in den lande te kijken. Daar is wellicht nog extra wat van te leren. Dat zullen we ook doen door misschien een extra financiële check bij de volgende businesscase en daarvoor zullen we nog een aantal andere maatregelen treffen. Die zullen we in het college bespreken en vervolgens uw kant op doen gaan.

De heer SETON (CDA): De wethouder haalt een paar typering aan, waaronder die kater. Ik heb het net in mijn woordvoering ‘potentieel levensbedreigend’ genoemd. Kunt u daar op ingaan?

Wethouder DEKKER: Hier staat het in mijn memootje als ‘zeer vervelend; nog voldoende vertrouwen in de businesscase om door te gaan’ en zo ervaar ik dat ook. En dat heeft echt te maken met de uitgangspunten van dit college en ook het college van GS bij het opstellen van de businesscase, bij alles wat langsgedaan is, of het nou gaat over reizigersopbrengst of de tarieven van de kaartjes. Elke keer als we het hebben over de x-factor, al die veronderstellingen, zoals een groei van 20%, hebben we niet meegenomen omdat we zeiden dat we een behoedzame businesscase wilden. Als er op een gegeven moment een hiccup ontstaat moet de businesscase hem eigenlijk in zichzelf kunnen opvangen. En ik heb u net al gezegd: 560 miljoen is de hoogte van de businesscase, 96 miljoen is een buffer voor risico’s en dat geeft toch wel enig comfort. Maar, ik wil het niet wegpoetsen, ik vind het vervelend, want ik wist het niet. Als er risico’s zijn, dan moet je ze weten om ze vervolgens te kunnen managen en maatregelen te kunnen opstellen. Dus daarom ook de brief met de maatregelen die u over een aantal weken zult ontvangen.

En Student en Stad zei: de businesscase vaststellen, is dat nou wel slim? Ik denk, misschien is het ook wel gewoon veel beter om als raad kennis te nemen van de businesscase, te meer omdat die de komende maanden nog enige keren geactualiseerd zal worden.

De heer OFFERMAN (Stadspartij): Ja, mevrouw Dekker, ik vind het interessant, die ‘haar in de soep’. Ik heb begrepen dat u die soep niet zou pikken met een haar erin. Waarom pikt u dit dan wel? Moeten wij nu accepteren dat u ons een bord soep met een haar aanbiedt en dat wij dan moeten zeggen: ‘o, wat een lekkere soep’? Volgens mij klopt hier iets niet.

Wethouder DEKKER: We kunnen wel een aardige discussie gaan voeren over beeldspraak, maar volgens mij hebben we hier heel nadrukkelijk met elkaar gesteld dat dit probleem gewoon opgelost moet worden. En ik zou het gewoon prettig vinden als u die uitspraak van mij die ik in de commissie heb gedaan en die de meerderheid in deze raad ook heeft gedaan, in uw oren knoopt en niet steeds probeert om op suggestieve wijze een soort beeld over het project te schetsen. En nu mag u wel glimlachen, maar u bent volksvertegenwoordiger en ik ga ervan uit dat u op basis van informatie het gesprek voert. Ik heb soms de indruk dat, met alle respect, voorzitter, het niet altijd objectieve informatie is, maar vaak toch stemmingmakerij en dat vind ik jammer.

De heer OFFERMAN (Stadspartij): Voorzitter, ik kan me toch niet aan de indruk onttrekken dat mevrouw Dekker heeft gesproken over een haar in de soep. Meer doe ik niet en meer zeg ik niet. Geen suggestie. U zou geen bord soep met een haar nemen. Moeten wij dat dan wel doen? Nou, dat is mijn vraag.

Wethouder DEKKER: Voorzitter, ik ga door naar de risico’s, zoals door een aantal partijen hier genoemd. Er is u heel veel informatie verstrekt. Dat zal u de komende maanden ook nog steeds weer gaan gebeuren. Het lijkt soms wel, omdat we al zo’n dik pakket hebben, dat we er al bijna zijn. Het is volgens mij onze taak om u steeds maar weer te attenderen op de risico’s die er zijn; u ook vervolgens de maatregelen te bieden hoe we die risico’s kunnen managen en vervolgens zult u uiteindelijk elke keer uw afweging moeten maken of u nog voldoende vertrouwen heeft in de realisatie van het project om er mee door te

gaan. Dit college, en ik hoor gelukkig ook een beetje een meerderheid in deze raad, heeft op dit moment voldoende vertrouwen in dit project om naar de volgende halte te reizen.

Het is misschien toch goed om nog even op de heer Evenhuis in te gaan. Want de heer Evenhuis heeft toch wel een beetje een warm plekje in het hart van dit college, al was het maar vanwege zijn enorme betrokkenheid bij de bereikbaarheid van deze stad en zijn enorme creativiteit om steeds maar weer met alternatieven te komen. En nu is het de Translohr. We hebben er al een paar keer met elkaar over gesproken, en de heer Evenhuis weet het ook wel van ons, de Translohr is wat ons betreft geen alternatief voor de RegioTram. Als je het nu zou hebben over een stadsontsluiting, een openbaar vervoer, alleen gericht op de stad, dan zou dat wellicht een oplossing kunnen zijn waar wij nog eens verder naar zouden kunnen kijken. Het aardige van de RegioTram is dat wij een systeem sprong introduceren dat u op de korte termijn de stad ontsluit en op de langere termijn de regio verbindt. Een niet onbelangrijk detail: een groot deel van de middelen komt van de regio. En op het moment dat wij zouden zeggen: we doen de stadse tram, dus met smallere sporen, die niet door kan rijden naar de regio, of we doen de Translohr, dan zijn we die gelden van de regio ook kwijt. Dus met alle respect voor uw presentatie en voor uw argumentatie, het college is niet van mening dat de Translohr verder onderzocht moet worden. Omdat wij al jaren geleden hebben gezegd en er nog steeds van overtuigd zijn, dat deze RegioTram de beste oplossing is.

Voorzitter, plan B. Is dat er? Ja. Niet het plan B dat wij gisteren in onze brievenbus kregen of op de mail, de variant van het Weststrandtracé van de heer Kamminga, geloof ik. Hij had volgens mij met de heer Oosterhaven gesproken, want het leek er wel heel erg op. Waarom niet het plan B van de heer Kamminga? Omdat het een tracé buiten de binnenstad is en wij willen juist de mensen in de binnenstad hebben.

Er is een plan B. Er gewoon voor zorgen dat we extra bussen gaan realiseren; een nieuwe gunning gaan realiseren met Qbuzz of Arriva. En mevrouw Riemersma is het daarmee eens, want die knikt. Dan moet u één ding doen: op het moment dat u denkt we gaan door met ons huidige bussensysteem, dan moet u erop rekenen dat u zo'n 7 à 8 miljoen euro extra per jaar aan exploitatielasten kwijt bent om al die mensen de stad in te krijgen. Daar komt overigens nog bij dat als je al die bussen achter elkaar op de Oosterstaat of het Zuiderdiep zet, je dan volgens mij niet meer een echt leefbare binnenstad hebt; verstopt. Bovendien maken bussen veel meer geluid, bussen veroorzaken meer luchtvervuiling en zijn in onze ogen niet echt een bijdrage aan een aantrekkelijke stad zoals wij die willen zijn.

De heer PRUMMEL (Stadspartij): Voorzitter, dat was een heel knappe en heel lange zin, maar het begin van deze onnoemelijk lange zin sluit helemaal niet aan bij het beleid dat eerder in deze raad is vastgesteld, namelijk dat wij mensen die niet in de binnenstad hoeven te zijn, niet die binnenstad in brengen. Waarom moet iedereen die naar het Zernike moet over de Grote Markt in de binnenstad? Dat is in strijd met vastgesteld beleid van deze raad.

Wethouder DEKKER: Nou, ik loop hier toch al een tijdje mee, maar ik kan me toch niet herinneren dat we ooit hebben gezegd dat we geen mensen in de binnenstad willen. Ik zou daar een aardig gesprek met het GCC over willen hebben. Wij willen heel veel mensen in deze binnenstad, omdat we daarmee levendigheid creëren, gezelligheid creëren, en ondernemers die er hun boterham verdienen. We willen zo weinig mogelijk auto's in de binnenstad. En daarom willen we graag dat mensen met het openbaar vervoer en met de fiets naar die binnenstad gaan.

Voorzitter, ik rond af. De RegioTram is volgens mij en volgens het college een mooi project. Het garandeert de bereikbaarheid van deze stad. Het is ook een complex project, waar risico's aan vast zitten en het is onze taak om die risico's te beheersen en daar maatregelen voor te treffen. Wij werden vorige week geconfronteerd met een onzekerheid in de rentetoerekening. Wij gaan voor u uitschrijven hoe dit plaats heeft kunnen vinden en hoe we maatregelen proberen te treffen om dat in de toekomst te voorkomen. Tegelijkertijd durven wij te stellen dat we nog steeds een gedegen project hebben en dat we er alles op moeten inzetten om ervoor te zorgen dat de onzekerheden en marges die we beschreven hebben alleen maar kleiner worden.

Bij de actualisatie in het voorjaar hoop ik dat we nog steeds een project hebben, binnen de investeringsraming en met een sluitende businesscase.

Voorzitter, ik wilde nog een aantal concrete vragen beantwoorden over de moties. Vindt u het prettig als ik dat in één keer doe?

- Motie 3: Tijdelijke commissie RegioTram (ChristenUnie): Oordeel aan de raad, lijkt me.
- Motie 4: Betrokkenheid Adviesraden (ChristenUnie, SP, Student en Stad): We praten op dit moment al met de ouderenraad en de gehandicaptenraad, maar ik heb op zich geen bezwaar tegen de motie.

- Motie 5: Fietspad voor het stadhuis langs (Student en Stad): Oordeel aan de raad. Op dit moment zijn we bezig met het ontwerp van de Grote Markt en deze route komt daar onder andere in terug als een van de mogelijke routes. We zullen daar een afweging aan u voorleggen.
- Motie 6: Behoud Ramblas (Student en Stad, VVD, Stadspartij): Ik snap de overweging ...

De VOORZITTER: Sorry, maar mag ik even terug naar motie nummer 5? U zegt: we zullen een afweging aan de raad voorleggen?

Wethouder DEKKER: Ja, oordeel aan de raad. Ik bedoel ...

De VOORZITTER: Daar laat u het oordeel aan de raad.

Wethouder DEKKER:

- Motie 6: Behoud Ramblas: Ik snap datgene wat u wilt en het is misschien op zich ook wel iets wat het college zou willen, maar we houden nu ook al rekening met Ramblas in ons plan, alleen weten we niet zeker of we het kunnen realiseren. En destijds hebben we ook bij de start van de Ramblas tegen de ondernemers gezegd: let wel, het is een tijdelijke Ramblas; op het moment dat we met de tram bezig gaan, kan het zijn dat die daar voor moet gaan wijken.

De VOORZITTER: Dus uw oordeel?

Wethouder DEKKER: Oordeel aan de raad. Volgens mij heb ik alles gehad, voorzitter.

De VOORZITTER: De moties van de Stadspartij zijn intussen ook verspreid, maar die heeft u nog niet kunnen zien, maar daar zullen we het verder maar niet over hebben. Bent u in staat om die nu van commentaar te voorzien? Ik durf er bijna niets meer over te zeggen, maar er moeten geen vaststellingen in moties staan, maar dat moet u als uw mening uitspreken. Dat heb ik net met de griffier bekeken. Wethouder, kunt u erop reageren?

Motie 7: ‘Doelstellingen niet gehaald’(Stadspartij):

“De raad van de gemeente Groningen, in vergadering bijeen op woensdag 20 oktober 2010, besprekende het raadsvoorstel RegioTram – start voorbereiding aanbesteding.

Overwegende dat:

- volgens het college de RegioTram de beste oplossing is om de stad bereikbaar en de ov-exploitatie betaalbaar te houden;
- het college op zijn minst de suggestie wekt dat automobilisten in groten getale de tram zouden nemen.

Constaterende dat:

- het nieuw te ontwikkelen vervoerssysteem slechts zal leiden tot een afname van enkele procenten autoverkeer.

Stelt vast (spreekt als zijn mening uit):

- dat de doelstellingen zoals genoemd in het raadsvoorstel niet gehaald zullen worden.

En gaat over tot de orde van de dag.”

Wethouder DEKKER: Motie nummer 7 ontraad ik.

Motie 8: ‘Terugvaloptie’ (Stadspartij):

“De raad van de gemeente Groningen, in vergadering bijeen op woensdag 20 oktober 2010, besprekende het raadsvoorstel RegioTram – start voorbereiding aanbesteding.

Heeft kennisgenomen van:

- de mededeling van wethouder Dekker dat er geen terugvaloptie bestaat wanneer de huidige tramplannen rond een RegioTram niet door kunnen gaan;
- is daarover verontrust;

- vraagt het college om een terugvaloptie.

En gaat over tot de orde van de dag.”

Wethouder DEKKER: Motie nummer 8 ontraden wij.

Motie 9: ‘Aanbesteding te vroeg’ (Stadspartij):

“De raad van de gemeente Groningen, in vergadering bijeen op woensdag 20 oktober 2010, besprekende het raadsvoorstel RegioTram – start voorbereiding aanbesteding.

Constaterende dat:

- de raad nog geen tracébesluit heeft genomen over de koppelingsvariant;
- er ook nog geen besluit is genomen over een ontwerp voor lijn 2.

Stelt vast (spreekt als zijn mening uit):

- dat deze twee besluiten genomen moeten worden, voordat in dit proces verdere stappen kunnen worden genomen, zoals een aanbesteding.

En gaat over tot de orde van de dag.’

Wethouder DEKKER: Dat is logisch, dat gebeurt al. We nemen vandaag een besluit over de koppelingsvariant, dus we bedienen u direct. En het ontwerp voor lijn 2 krijgen we volgens mij, ik kijk even, in juni 2011. En het uiteindelijke gunningsbesluit, dus de definitieve handtekening, is pas in 2012. We doen eigenlijk al wat u wilt, dus de motie is overbodig, maar dat klinkt zo onaardig.

Motie 10: ‘Onderzoek busalternatief’ (Stadspartij):

“De raad van de gemeente Groningen, in vergadering bijeen op woensdag 20 oktober 2010, besprekende het raadsvoorstel RegioTram – start voorbereiding aanbesteding.

Constaterende dat:

- voor de kosten van één tramstel meerdere drie-assige Mercedesbussen kunnen worden gekocht, die via de Westelijke Ringweg gemakkelijk en snel de gewenste verbinding tussen het Hoofdstation en Zernike kunnen realiseren.

Verzoekt het college:

- bovengenoemde optie nader te onderzoeken en de uitkomsten daarvan bij verdere besluitvorming te betrekken.

En gaat over tot de orde van de dag.”

Wethouder DEKKER: Motie nummer 10 ontraden wij.

De VOORZITTER: Dank u wel.

De heer PRUMMEL (Stadspartij): Voorzitter, mag ik naar aanleiding van het advies de wethouder nog een vraag stellen? Hoe haalt de wethouder het nu toch in haar hoofd om een heel ingewikkeld proces in te gaan met een heleboel onzekerheden en tegelijkertijd te zeggen: ik wil geen terugvaloptie ontwikkelen? Dat heet ‘va-banque spelen’. Dat is spelen met het geld van de Groningers en op die manier zet ze onze stad op een enorme achterstand wanneer blijkt dat het niet door zou kunnen gaan, wat zeer wel mogelijk is.

De VOORZITTER: Ik denk dat u uw mening heeft gegeven. Wil de wethouder daar nog op reageren? (de wethouder geeft een kort antwoord, zonder de microfoon aan te zetten; het antwoord is blijkbaar ontkennend, want de voorzitter vervolgt) Dan zijn we nu toe aan de tweede termijn van de kant van de raad. Dan is, als hij dat wil, opnieuw het woord aan de heer De Rooij.

De heer DE ROOIJ (PvdA): Ja, voorzitter, kort. Ik wil het college bedanken voor de beantwoording en de reactie. Ik stel vast dat er in de raad veel voorzichtigheid is over dit project, maar ook wel de vastberadenheid van: wij moeten dit wel gaan doen, maar niet tegen elke prijs.

Ik heb specifiek gevraagd naar een voorstel hoe we de politieke en de bestuurlijke aansturing en beheersing kunnen gaan managen. Ik heb verzocht of het mogelijk is ons daarin ook mee te nemen in de brief. Dat verzoek heb ik gemist bij de onderwerpen.

En mijn fractie stelde vast dat meestal als de heer Evenhuis lichtbeelden gaat gebruiken, hij dat doet als er afscheid van iets of iemand wordt genomen. En het zou ons een lief ding waard zijn als dat ook gold voor de Translohr. Ik dank u wel.

De VOORZITTER: De heer Evenhuis, VVD-fractie.

De heer EVENHUIS (VVD): Ik wil graag twee positieve opmerkingen maken en een minder positieve. De minder positieve is natuurlijk naar de PvdA toe: we nemen geen afscheid van de Translohr.

Tegen u, burgemeester, zullen we heel positief zijn. We houden het heel kort in deze tweede termijn.

En dan naar de SP: Dat vonden wij als hele fractie een uitstekende bijdrage en we hebben één vraag aan de SP. De woordvoerder zei namelijk: We zullen niet meewerken aan het wegwerken van tekorten in de begroting als die nog komen. Geldt dat ook voor de wethouder?

De VOORZITTER: De heer Gijsbertsen, GroenLinks-fractie.

De heer GIJSBERTSEN (GroenLinks): Voorzitter, een interruptie op de heer Evenhuis: De heer Evenhuis heeft het over de PvdA en de SP, maar ik ben toch ook geïnteresseerd in de VVD. Ik ben blij dat u op zich een tram in de stad steunt, maar u zegt zelf in een interruptie dat u er niet op rekent dat de Translohr met veel applaus zal worden ontvangen, want u leurt er al een tijdje mee zal ik maar zeggen. Dus wat gaat u nu doen? Wat wilt u met die verbinding naar de regio aan? Het wordt toch op een gegeven moment echt kiezen, ook voor de VVD-fractie.

De heer EVENHUIS (VVD): Voorzitter, ik dacht dat er ruimte zou zijn voor stemverklaringen, maar die wil ik ook nu wel geven.

De VOORZITTER: Nee, nee, een stemverklaring mag u straks geven. Dat was uw antwoord op de vraag van de heer Gijsbertsen? Dan is nu het woord aan de heer Gijsbertsen voor zijn termijn.

De heer GIJSBERTSEN (GroenLinks): Dank u wel. Ik wacht de reactie van de VVD met spanning af. Voorzitter, ik sluit me aan bij de vraag van de heer De Rooij over de politieke beheersing. Ik heb er ook een opmerking over gemaakt in mijn eerste termijn. Ik wilde een aantal reacties geven op moties, dan hoef ik dat straks niet te doen.

Heel veel van waar wij vandaag over besluiten komt terug. Dat is voor mijn fractie ook de reden geweest om bij een aantal zaken te zeggen: dat zijn nou de dingen die wij straks bij de definitieve ontwerpen gaan beoordelen. En dat brengt ons bij een aantal moties bij de conclusie dat wij die op dit moment overbodig vinden, omdat het college al zegt dat het een aantal mogelijkheden gaat onderzoeken. De motie van de ChristenUnie over de tijdelijke commissie RegioTram zal mijn fractie wel steunen. Ik maak er wel een kanttekening bij. En dat heeft ermee te maken dat je als raad nooit in staat bent om helemaal op dezelfde manier als het college informatie tot je te nemen en op hetzelfde niveau van deskundigheid een beoordeling te geven. En volgens mij moet je je dat ook niet in de schoenen laten schuiven als je dat gaat doen, want we moeten ook de vrijheid hebben om zo meteen het college te blijven controleren in zijn werk op dit front.

Met die aantekening is het wel goed als de raad op wat voor manier dan ook probeert meer greep te krijgen op het project en daarom zullen wij die motie straks gaan steunen. Dank u wel, voorzitter.

De heer SETON (CDA): Voorzitter, een vraag aan de heer Gijsbertsen. Ik ben het eens met uw opmerking dat dat niet zou moeten. Maar leest u dat ook ergens in de motie? Want wij hadden haar juist zo opgevat dat het goed is dat de raad, vanwege de complexiteit, de grootte en de ambities van dit project, de vinger meer aan de pols gaat houden. Dat is wat anders dan dat je het werk van het college of de ambtenarij over zou doen. Ik zie dat niet in de motie, dus volgens mij kunnen we haar gewoon steunen.

De heer GIJSBERTSEN (GroenLinks): Voorzitter, ik heb ook aangegeven dat ik de motie zal steunen en ik doe ook geen tekstwijzigingsvoorstel, maar ik had wel de behoefte om die kanttekening er bij te maken. Want als je zegt als raad: 'we gaan extern onderzoek doen, we gaan nog eens dieper kijken', dan suggereer je haast een beetje dat je dat bij alles zou moeten doen omdat dat ook je taak is. En daar zit wel een verschil in. Ik geloof wel dat u dat met me eens bent. Dus met die kanttekening erbij gaan we akkoord met die motie.

De VOORZITTER: Dan is het woord aan de heer Offerman van de Stadspartij.

De heer OFFERMAN (Stadspartij): Ik zal het heel kort maken. Ik blijf van mening dat de eigen bijdrage van de gemeente meer dan 103,1 miljoen euro zal zijn en ik zal daar een schriftelijke vraag over stellen. Dat geldt ook voor de vragen die mevrouw Dekker nog niet beantwoord heeft. Dank u.

De VOORZITTER: Dan is het woord aan mevrouw Rademaker van de SP-fractie.

Mevrouw RADEMAKER (SP): Dank u wel, voorzitter. Er staat nog een belangrijke vraag uit de eerste termijn voor ons open. Wij hebben erop aangedrongen om de nieuwe businesscase voor de zomervakantie te behandelen, ook omdat na de zomer de meter gaat lopen voor de bedrijven die meedingen naar de aanbestedingen. Als er pas later duidelijkheid is, is er de kans dat het geld gaat kosten. Kan het college bevestigen dat bedrijven na de consultatiefase die in augustus 2011 start een vergoeding krijgen voor gemaakte kosten? En kan het college ook toezeggen dat we de nieuwe businesscase voor de zomervakantie kunnen behandelen? Dat is voor ons wel erg wezenlijk.

Dan zijn er nog drie moties waarop ik ook alvast wil ingaan, dan hebben we dat ook meteen maar gehad. De motie van de ChristenUnie: Tijdelijke commissie RegioTram: wij zullen deze motie steunen. Wel vinden we het heel erg belangrijk om te vermelden dat deze commissie de legitimiteit moet hebben van de hele raad, dus spreekt namens de hele raad. Het kan niet zo zijn dat de mensen die er in zitten persoonlijk worden aangesproken door de fracties die zij vertegenwoordigen.

Dan de motie Fietspad voor het stadhuis langs (motie 5): Wij willen van de Grote Markt geen eiland maken. En dat ga je wel doen als je daar een fietspad neer gaat leggen. De nadelen voor voetgangers, bruidsparen en markten die daar zijn, zijn volgens ons te groot. Dus we zullen tegenstemmen.

Dan over de Ramblas. De Ramblas is inderdaad prachtig, hartstikke gezellige terrassen. Maar, inderdaad wat de wethouder ook al zei: ondernemers weten dat dit tijdelijk is, maar het zou inderdaad mooi zijn als dit blijven kan. Dus als dat geen financiële consequenties heeft is het volgens ons prima, maar wij vinden deze motie te dwingend en daarom zullen we deze motie niet steunen. Dank u wel.

De VOORZITTER: Dan is het woord aan de heer Luhoff van de fractie van D66.

De heer LUHOFF (D66): Dank u wel, voorzitter. Ook dank aan het college voor de beantwoording. Het heldere betoog van de wethouder heeft er echter niet voor gezorgd dat wij alle antwoorden hebben gekregen op de vragen die wij hebben gesteld. Ik heb er nog twee openstaan. Als eerste over de risicoverdeling tussen opdrachtgever en opdrachtnemer. Dat is in Amsterdam misgegaan; dat komt nu in de consultatiefase en in de dialoofase allemaal aan bod. Mijn vraag is: hoe worden we daar als raad bij betrokken? Hebben we nou in kaart welke risico's opdrachtnemers niet over willen nemen van ons? En wat gaat ons dat kosten?

Daarnaast is er de vraag over politieke risico's als het gaat om scopewijzigingen. We hebben net de routetijdtabel allemaal op onze tafel gekregen. Ik zie toch dat er wat verschil zit in de beslismomenten die het college heeft de komende twee jaar en de raad. Ik ben benieuwd welk risico we lopen als we als raad toch in de komende twee jaar nog een andere eis op tafel leggen en welk risico het project daarmee loopt. En moeten we niet veel meer aansluiting zoeken in de beslismomenten van het college en de beslismomenten van de raad?

Dan kort de moties. Er zijn er twee waarover ik een opmerking wil maken. Dat is motie 5 over het fietspad langs het stadhuis: daar zullen wij tegen stemmen. Ik heb begrepen dat het al mee wordt genomen in het onderzoek, maar we willen als fractie niet nu al uitspreken dat we voor een fietspad voor het stadhuis langs zijn.

Dat is anders voor motie 6, waar het gaat om de Ramblas, want wij willen ook graag dat die Ramblas behouden blijft voor de stad. Dank u wel, voorzitter.

De VOORZITTER: De heer Seton (CDA): Voorzitter, dank u wel. Dank ook voor de redelijk uitgebreide beantwoording. Er zijn twee vragen naar boven gekomen en een steunbetuiging. Want ik steun D66 in de opmerking over de scopewijziging. Ik denk dat we dat onderwerp in de komende processen goed in de gaten moeten houden.

De vragen die wat ons betreft nog openstaan zijn: 1) De dekking uit het budget ringwegen. In de commissie bent u er niet op ingegaan en nu weer niet. En 2): De aannames over de reizigersaantallen. U hebt nog een keer de aantallen herhaald. Die kende ik al, maar de vraag is: hoe actueel zijn die cijfers? Dank u wel.

De VOORZITTER: Dan is nu het woord aan mevrouw Jongman van de ChristenUnie-fractie.

Mevrouw JONGMAN (ChristenUnie): De wethouder heeft aangegeven dat er nog meer informatie volgt, onder meer over de risico's, waarin de wethouder de raad terdege attendeert op de risico's en ook laat zien welke maatregelen we nemen. Dat lijkt me voldoende voor dit moment, maar we zullen dat uiteraard scherp blijven volgen. Als tweede hebt u niet geantwoord op de routetijdtabel en de radiostilte van acht maanden. Daar had ik wat moeite mee. Misschien kunt u daar nog op reageren als college.

Als derde de waardering van de Oosterstaat, zonder fietsroute, zonder halte en met strengelspoor: gaat u daar misschien toch iets extra's voor doen? Ik pleit voor extra waardering voor de Oosterstraat, op wat voor manier dan ook. Waardering, omdat de straat in die zin vanaf het begin wel meegenomen is, maar ik vind het van belang de Oosterstraat hoog op de kaart te zetten en te houden. Daar vraag ik aandacht voor en uw reactie.

Als laatste dien ik nu een motie in over de bereikbaarheid van het UMCG. De wethouder heeft daar weliswaar iets over toegezegd, maar ik vind het toch van belang ook als raad te onderstrepen dat die bereikbaarheid van het UMCG niet iets is wat we pas later oplossen. Op de korte termijn wil ik daar graag een uitspraak van de raad over, dus die dien ik bij dezen in. Dank u, voorzitter.

Motie 11: 'Bereikbaarheid UMCG' (ChristenUnie):

“De raad van de gemeente Groningen, in vergadering bijeen op woensdag 20 oktober 2010, besprekende het raadsvoorstel RegioTram – start voorbereiding aanbesteding.

Overwegende dat:

- het UMCG uitermate verheugd is over de toegenomen bereikbaarheid bij definitieve uitvoering van lijn 1 en 2 van de RegioTram;
- daarmee nog niet alle bereikbaarheidsproblemen zijn opgelost;
- er een aantal autobewegingen richting de compacte stad, waar het UMCG zich bevindt, zal blijven bestaan;
- het voorkeurstracé voor lijn 2 lijkt in te houden dat medegebruik van het Oosterhamriktracé door auto's niet aan de orde is.

Van mening dat:

- het goed is om de bereikbaarheid van het UMCG nader te onderzoeken, gezien de toezeggingen in de structuurvisie ('Het gebied krijgt een autoverbinding via de Oosterhamrikzone naar de Oostelijke Ringweg'), toezeggingen in bestuurlijke overleggen ('Ontsluiting Oostelijke Ringweg naar UMCG') en gezien de pilot Vrachtverkeer Oosterhamriktracé (positief verlopen).

Besluit (Verzoekt het college):

- binnen drie maanden de raad met een nota te informeren over mogelijke oplossingen van de bereikbaarheid van het UMCG.

En gaat over tot de orde van de dag.”

De VOORZITTER: De motie maakt ook nog deel uit van de beraadslaging, die nu verder gaat met de woordvoering van mevrouw Krüders, van de fractie van Student en Stad.

Mevrouw KRÜDERS (Student en Stad): Dank u wel, voorzitter. De wethouder had het inderdaad over de keuze voor een RegioTram en het gebruik van de tram als stimulans voor het openbaar vervoer en daar staan wij nog steeds volledig achter.

Ik zal even op de twee moties die ik heb ingediend ingaan. Ik besluit de motie Fietspad langs het stadhuis in te trekken, naar aanleiding van de toezegging van de wethouder dit mee te nemen in de ontwikkeling van de Grote Markt ...

De VOORZITTER: De motie op stuk nummer 5 is ingetrokken.

Mevrouw KRÜDERS (Student en Stad): Ik had nog geen punt in mijn zin, maar dat maakt niet uit.

Dan ga ik verder met de andere motie (nummer 6, Behoud Ramblas). Ik wil deze wel indienen en overeind houden, want inderdaad, het is naar de ondernemers aangegeven dat het tijdelijk is. Maar ik – en ik denk dat ik ook wel kan spreken voor de andere partijen die haar mede hebben ingediend – vind het project en de uitvoering daarvan zo geslaagd dat wij graag zouden zien dat dit op enigerlei wijze toch terugkomt. Vandaar dat ik deze motie toch gewoon overeind hou.

Als voorlaatste sluit ik ook aan bij de hoop die de wethouder uitsprak dat we hier in het voorjaar ook op een goede manier met elkaar kunnen praten en dat alles dan in kannen en kruiken is. Maar zoals gezegd, willen wij graag een vinger aan de pols houden. Vertrouwen is goed, maar controle is beter. In dat opzicht zouden wij graag blijvend geïnformeerd worden.

Als laatste punt wil ik een amendement indienen op besluitpunt nummer IX. Het amendement heeft tot doel de term ‘in te stemmen met’ te vervangen door: ‘kennis te nemen van’.

De VOORZITTER: Dat is een amendement, ingediend door Student en Stad.

Amendement (op stuk nummer 12): ‘Wijziging besluitpunt nummer IX’ (Student en Stad):

“De raad van de gemeente Groningen, in vergadering bijeen op woensdag 20 oktober 2010, besprekende het raadsvoorstel RegioTram – start voorbereiding aanbesteding,

Besluit:

- de tekst van besluitpunt nummer IX in het projectvoorstel te wijzigen in: ‘kennis te nemen van het rapport De businesscase’.

En gaat over tot de orde van de dag.”

De heer PRUMMEL (Stadspartij): Voorzitter, een vraagje over de orde. Zullen wij gaan stemmen over al die veertien besluitpunten? Ik neem toch aan van niet. Of brengt u voorstel 8.b in een keer in stemming? Want er wordt nu een motie ingediend over een van die punten.

De VOORZITTER: Dit was een amendement en vindt u het goed dat als het om de gang van zaken bij de stemmingen gaat, we daar zo dadelijk op terugkomen en dat ik eerst het woord geef aan de heer Kelder van de Partij voor de Dieren?

De heer KELDER (Partij voor de Dieren): Dank u wel, voorzitter. Er zijn weer een heleboel dingen gezegd. En ik ben weer als laatste aan het woord en ik ook heb veel overwogen van wat anderen al gezegd hebben. De zorg over de waarde van bomen die ik noemde is niet helemaal weggenomen. Voor de rest heb ik al aangegeven dat wij op zich wel positief in de plannen staan. Er is mij ook verteld dat wij nu niet instemmen met de RegioTram, dus ik wil eerst eens kritisch kijken naar allerlei mogelijkheden die zich aandienen voor Translohr of transgeleide bussen. Dat wil dus niet zeggen dat als ik nu ja zeg, ik in de toekomst niet alsnog de alternatieven zal steunen als die beter blijken.

Dan nog even kort de moties: motie 3 zal ik steunen, ook motie 4, 6 en 10.

De VOORZITTER: Dit hoeft u nu niet allemaal aan te geven hoor, dat kan ook zo dadelijk bij de stemmingen.

De heer KELDER (Partij voor de Dieren): Oké. Dan heb ik het nu gedaan. Dank u wel.

De VOORZITTER: Dan hebben we de tweede termijn van de kant van de raad gehad en dan is opnieuw het woord aan de wethouder.

Wethouder DEKKER: Ja, dank u wel, voorzitter. De PvdA, ondersteund ook door GroenLinks, zegt: u heeft nog niet gereageerd op ons verzoek om behalve aan de meer controlachtige maatregelen ook de kant van de politieke aansturing mee te nemen. Die neem ik in onze brief mee.

De vraag van, ik weet niet precies meer wie, de businesscase nog voor de zomer: jazerker! Wij hebben nog drie keer een actualisatie van de businesscase: voor de zomer, ook uiteindelijk als de gunning rond is, moeten we de businesscase helemaal actualiseren om op dat moment ook zeker te weten hoe die hoogte er uitziet. En ergens medio 2011 bij het plan van aanpak, 2011 bij de aanbesteding en 2012 bij de daadwerkelijke gunning. Dus nog drie keer komt die langs. En ik begrijp dat u graag in het voorjaar die businesscase met ons wilt bespreken. Daar heb ik geen bezwaar tegen.

De routetijdtabel is volgens wethouder De Vries geen Nederlands woord, maar dit hebben we maar geïntroduceerd. De voorzitter van de PvdA heeft hem hier geïntroduceerd en ik ben er al helemaal aan gewend. De routetijdtabel. Daar constateert mevrouw Jongman een stilte van acht à negen maanden. Dat klopt en die houden we er ook in ook. Daar ben ik heel helder in. Want als er iets mis kan gaan in deze aanbesteding, is het dat er te veel bekend wordt. Ik wil het risico niet nemen dat er dan zoveel mensen op de hoogte zijn van wat er met die drie consortia gebeurt. Ik kan u zeggen dat de kans groot is dat zelfs het college er niet over geïnformeerd wordt, omdat wij als opdrachtgever heel nadrukkelijk ook onze eigen eisen moeten formuleren. Op basis daarvan gaan de drie consortia aan de gang en wat u nu niet doet, moeten die mensen die dat straks begeleiden wel doen. De groepen die dat begeleiden worden getraind in pokerface – ik zou dat nooit kunnen doen – die worden getraind in onafhankelijk kijken; dat is een groep mensen die elke keer met drie partijen praat over wat voor oplossingen ze voor sommige problemen hebben. En daar mag never, nooit ook maar enige informatie over naar buiten, want dan kan je het hele project weer opnieuw doen. Het is een heel interessante aanbesteding, maar het is ook een aanbesteding met wat nieuwheidjes voor ons, dus wij moeten van tevoren heel goed weten wat we willen en kunnen dus niet, wat wij politici heel vaak doen, en waardoor projecten ook heel vaak duurder worden, ineens nog weer nieuwe dingen of aanvullingen bedenken: een kruising overhoop, linksaf of toch maar rechtsaf. En dat is de reden dat een aanbesteding en een gunning vaak duurder is, omdat er gaandeweg allerlei wensen bij trajecten binnenkomen. Dus tijdens de gunning kunt u niets meer wijzigen. Wat wel kan zijn, is dat de consortia in de concurrentiegerichte dialoog op een gegeven moment op iets slims komen, waardoor er wellicht een wijziging zou kunnen plaatsvinden in het plan van eisen. Dat zou dan wel weer teruggekoppeld worden naar raad en college, omdat dat namelijk een wijziging is van wat je met zijn allen hebt vastgesteld. Maar in principe, tijdens de aanbesteding, geen wensen meer van de raad en ook niet van het college.

De VOORZITTER: De heer Luhoff.

De heer LUHOFF (D66): Mag ik even een vraag stellen over dat programma van eisen? Is het dan niet handig dat dat via de raad gaat, zodat niet vervolgens over een jaar blijkt dat we eigenlijk andere eisen hadden?

Wethouder DEKKER: Ik stel sowieso voor, omdat hij niet voorafgaand aan deze raad aan de orde is geweest, om binnenkort een middag bij elkaar gaan zitten om ook wat extra informatie te verstrekken. Want het plan van eisen kent verschillende stadia. Het eerste stadium is zo technisch, daar wil je helemaal niet bij zijn, want daar word je helemaal niet gelukkig van. Volgens mij bent u pas later in beeld als we het over kwaliteitseisen gaan hebben. Maar al dit soort technische informatie, ik merkte het ook een beetje tijdens de eerste termijn, de tijd tussen de presentatie van het plan en het college en deze raad was redelijk kort. Er was geen informatiebijeenkomst georganiseerd, zoals wel bij de provincie, en ik denk dat het goed is, dan hebben we de raadsbehandeling toch gehad, om u op een aantal onderdelen toch nog mee te nemen, want ik hoorde heel veel opmerkingen waarvan ik dacht: daar kan ik nu wel op ingaan, maar dat kost te veel tijd. En dat zijn dit soort zaken, die dan wat mij betreft ook aan de orde komen. En mocht u dan tijdens die informatiebijeenkomst zeggen: dat willen we toch anders, dan gaan we dat gewoon regelen. Dus ik zou er eigenlijk voor willen pleiten nog dit jaar zo'n informatiebijeenkomst te beleggen, waar al uw vragen op tafel kunnen komen, waarbij wij zullen proberen u zoveel mogelijk tegemoet te komen in uw wensen.

Aandacht voor de Oosterstaat: Ik denk dan: 'Tom Poes, verzin een list', maar daar hebben we onze creatieve ambtenaren en wethouders voor, dus misschien lukt dat wel.

En de Ramblas: Ik ben toch geneigd te zeggen, hoewel ik uw inzet ondersteun en het een aardig initiatief vind, dat dit een voorbeeld van een wens is die behoorlijk veel geld zou kunnen kosten. En ik zou best uw motie zo willen interpreteren dat we bij de uitwerking kijken of het kan, maar ook wel in kaart brengen

wat de kosten daarvan zijn, zodat u vervolgens wel een afweging kunt maken. Kijk, als het 20.000 euro kost, dan doen we daar niet zo heel erg moeilijk over, op een bedrag van 307 miljoen euro. Maar als het een paar miljoen kost, dan spreek je over iets anders.

De VOORZITTER: U hebt in eerste termijn gezegd dat u het oordeel aan de raad laat. Dat is dan, begrijp ik inmiddels, met inachtneming van deze opmerking.

Wethouder DEKKER: Dat is een poging dat ze die motie intrekken en genoeg nemen met mijn ...

De VOORZITTER: Dat begrijp ik.

Wethouder DEKKER: De consortia, dat was een vraag van de SP, die krijgen inderdaad een rekenvergoeding. Dat zit ook in de investeringsraming. Die krijgen een vergoeding voor wat ze hebben gedaan als ze het niet geworden zijn. Om welk bedrag het gaat is volgens mij vertrouwelijke informatie, maar dat kan ik u buiten de openbare bijeenkomst wel vertellen of tijdens die informatiebijeenkomst.

Volgens mij heb ik alles gehad. Of niet? Bomen? Wij zijn daar zeer zorgvuldig in. Het moet inderdaad een tracé worden dat voor een deel omringd wordt door bomen. Op sommige onderdelen, bijvoorbeeld de Eikenlaan, hebben we daar wat van afgehaald, omdat we op die manier wat meer tegemoet wilden komen aan de inspraak van bewoners. Maar als u vraagt: 'heeft het college zorg voor het groen en voor de bomen?', dan kan ik u daar gerust in stellen.

Volgens mij heb ik het gehad, voorzitter.

De VOORZITTER: Ik heb inmiddels opgemaakt uit uw woorden, doordat u inderdaad geen pokerface heeft, dat u geen bezwaar heeft tegen het amendement, want daar hebt u nog geen uiteindelijk oordeel over gegeven, dus dat u daar denk ik het oordeel aan de raad overlaat. Daar had u nog geen oordeel over gegeven.

Wethouder DEKKER: Dat klopt.

De heer LUHOFF (D66): Voorzitter, ik had nog een vraag die niet beantwoord is. En die gaat over de risicoverdeling tussen de opdrachtgever en de opdrachtnemer. Of daar in een later stadium nog over wordt onderhandeld en hoe wij daar bij betrokken worden, omdat het potentieel veel geld zou kunnen kosten.

Wethouder DEKKER: Ja, net zoals u daar nu bij betrokken wordt. Er ligt een businesscase en in de businesscase is 96 miljoen euro voor risico's en daar zit een bijdrage van ons in van 17 miljoen. Als deze businesscase gerealiseerd zou worden dan zouden al die risico's die in die businesscase zitten voor rekening zijn van de opdrachtnemer. En daarnaast zijn er nog een aantal andere risico's, die zijn ook in de notitie omschreven, maar die zijn soms voor een deel niet onderbouwd omdat ze niet te onderbouwen zijn.

De heer LUHOFF (D66): Het ging mij om het feit dat u aangeeft dat er nog onderhandeld gaat worden over welke risico's nu precies overgedragen kunnen worden. En dat de plafondprijs, die u straks met het consortium gaat afspreken nog kan wijzigen. Mijn vraag is: hoe worden wij daarover geïnformeerd?

Wethouder DEKKER: Op dezelfde wijze zoals we dat nu doen.

De VOORZITTER: En dan is het de heer Gijsbertsen die me er terecht op wijst dat u nog geen oordeel heeft gegeven over de motie op stuk nummer 11: het verzoek om de raad binnen drie maanden met een nota te informeren over mogelijke oplossingen van de bereikbaarheid van het UMCG.

Wethouder DEKKER: Nou ja, ik hou van snel. Maar het is een heel ingewikkelde. En als gezegd wordt: 'mogelijke oplossingen': die heb ik niet in drie maanden gereed. Ja, dat weet ik niet. Met respect, een beetje een overbodige motie. Ik heb aangegeven dat wij de bereikbaarheid van het UMCG van groot belang vinden. We hebben apart bestuurlijk overleg, waar de wethouder Ruimtelijke Ordening en ondergetekende in zitten; we komen regelmatig bij elkaar; dit is een punt van aandacht en we komen hier zeker op terug. Ik wil me nu even niet houden aan een termijn, want dat moeten we ook samen met het UMCG doen, samen kijken hoe we die bereikbaarheid kunnen verbeteren. Dat komt bij mij echt niet op een langetermijnagenda te staan. Ik kan het nu op dit moment niet overzien, want sommige oplossingen

vereisen heel veel studie, ik kan u daar op dit moment geen tijdspanne over geven. Dat moet ik eerst overleggen met het UMCG.

Mevrouw JONGMAN (ChristenUnie): Ik wil toch graag een zekere termijn hebben, omdat ik het thema graag actueel wil houden in deze raad. Als u zegt: tussen nu en een half jaar kan ik u in ieder geval informeren over de stand van zaken over welke stappen we hebben genomen, dan wil ik de motie wel intrekken. Misschien is drie maanden ook wat krap geformuleerd.

Wethouder DEKKER: Ik zal de volgende keer als we hier spreken over de tram dit onderwerp sowieso meenemen.

Mevrouw JONGMAN (ChristenUnie): Dan trek ik op dit moment deze motie in.

De VOORZITTER: Dan is de motie op stuk nummer 11 ingetrokken. Dan is het woord nog aan de heer Seton.

De heer SETON (CDA): Voorzitter, wat mij betreft nog twee concrete vragen. Uit de commissie de eerste en de tweede termijn, namelijk de vraag naar het budget voor de ringwegen en de vraag naar de actualiteit van de reizigersaantallen.

Wethouder DEKKER: De actualiteit van de reizigers is volgens mij actueel.

Dan moet nu op de tribune even iemand gaan knikken en die doet dat heel bescheiden. In de BDU-gelden, dat is dat budget 452 dat wij volgens mij al jaarlijks op onze begroting hebben staan, dat zit er nu nog in tot 2017 voor de Oostelijke Ringweg en daarna houdt het op en dan hebben we daarna geen middelen meer voor de Westelijke Ringweg.

De VOORZITTER: Dan zou ik u voor willen stellen om de beraadslagingen nu te sluiten. Er is gevraagd naar de gang van zaken bij de stemmingen. Ik zou het u als volgt willen voorstellen: dat wij zo dadelijk eerst gaan stemmen over het amendement, dan over de moties en dan zou ik de Romeinse cijfers I tot en met XIV op bladzijde 19 ineens aan de orde willen stellen. U kunt, als u afstand wilt nemen, of geacht wilt worden niet in te stemmen met bepaalde onderdelen, dat bij stemverklaring aangeven. Daarvoor is nu de gelegenheid, voor het afleggen van stemverklaringen vooraf. Wie heeft daaraan behoefte? Over zowel het amendement, als de moties, als alles wat u onder I tot en met XIV is voorgelegd. Dan is als eerste het woord aan de heer De Rooij van de PvdA-fractie.

Stemverklaringen:

De heer DE ROOIJ (PvdA): Ik vind dat het amendement op stuk nummer 12 van Student en Stad een verbetering is, dus dat doen wij.

De aantekeningen die mevrouw Rademaker maakte bij de motie van de ChristenUnie op stuk nummer 3 onderschrijven wij. We steunen deze motie wel, omdat het een belangrijk signalement is.

Voor de rest, voorzitter, is ons standpunt bij de Ramblas (motie nummer 6) het volgende: we dachten in eerste instantie dat rekening houden met ruimte voor de Ramblas eigenlijk wel moet kunnen, ook al omdat iedereen dat wil, maar als het erg veel geld gaat kosten, dan moet die rekening anders gepresenteerd worden. We gaan ervan uit dat het college ons daarvan op de hoogte brengt en in dat geval kunnen wij leven met deze motie en de rest zult u zien bij de stemming. Dat houdt de spanning er in.

De heer EVENHUIS (VVD): Voorzitter, wij zullen stemmen voor alle moties, behalve nummer 7 en nummer 8.

En over de besluitpunten I tot en met XIV het volgende: wij stemmen in met de besluitpunten I, III, IV, V, VI, X en XIII. Daar zijn ook de tracés bij, want we vinden dat de beste langs de plaatsen gaan met de meeste reizigers. Daar zou eventueel een Bombardier of Translohr ook langsgaan. Alleen één uitzondering: wij kiezen voor het Vinkenstraatracé.

De heer GIJSBERTSEN (GroenLinks): Voor zover het door mijn woordvoering niet al helder is gemaakt, kort een paar dingen.

Hoewel wij de strekking van de moties 4, 5 en 6 delen, vinden wij op al die punten dat er dusdanige schriftelijke en mondelinge toezeggingen zijn gedaan dat we het overbodig vinden om deze nog aan te nemen.

De heer PRUMMEL (Stadspartij): De eerste motie is op stuk nummer 3. Ik zou bijna met nostalgie zeggen: dat is een heel goed dualistisch idee. Onze oude griffier zou trots op ons zijn.

Motie nummer 4 zullen wij steunen. Motie nummer 6 staan we onder. Motie nummer 7, 8 en 9 ook. Nummer 10 houden we in en nummer 12: ja, waarom zou je er tegen stemmen? Het is een betere redactie van een stuk waar we verder tegen zullen stemmen, maar waarom zouden we dan niet voor deze kleine verbetering stemmen? En over de rest van het verhaal: deze tram, voorzitter, daar rijden we niet in mee. Ik verwacht eigenlijk niet dat het ding ooit zal gaan rijden, dus gaat u er maar van uit dat we helemaal tegen de beslispunten van 8.b zullen stemmen.

De heer LUHOFF (D66): Voorzitter, we zullen instemmen met het amendement en de moties nummer 3, 4 en 6. Bij de moties nummer 7, 8, 9 en 10 zullen we tegenstemmen.

De heer SETON (CDA): Het amendement op 12: heel alert van Student en Stad. De commissie (motie 3) steunen wij. En motie 4: wij kennen wethouder Visscher als een wethouder die ook na het symposium constant met adviesraden in gesprek is, dus wat ons betreft is deze motie overbodig. De Ramblas (motie 6) zullen wij wel steunen, omdat we het dictum nog redelijk soepel vinden: rekening houden met, dat moet kunnen. Motie 7 niet. Motie 8 wel, omdat wij de terugvaloptie in ieder geval in de lucht willen houden. Motie 9 en 10 niet en 11 is ingetrokken.

Over het totale stuk: Er zijn wat ons betreft nog steeds knelpunten, als het gaat om de Vinkenstraat en ook wat we net hoorden over de ringwegen. Die zijn op dit moment niet van dien aard dat we u al zouden zeggen: je moet stoppen met de RegioTram, maar we blijven wel scherp op dit dossier en zullen het college daarin ook kritisch blijven volgen.

Mevrouw JONGMAN (ChristenUnie): Het amendement op 12 is scherp gezien, dat zullen we steunen.

Motie nummer 6 over de Ramblas: Met inachtneming van kijken wat het kost, vind ik het een dermate aanwinst van dit stuk van de stad dat als het een beetje kan, ik dat graag wil behouden, dus we zijn voor die motie.

Motie 7 gaat uit van een ander idee van de RegioTram, dus die zullen we niet steunen, net als de moties 8, 9 en 10.

En over het gehele stuk: wij zullen uiteraard kritisch blijven volgen hoe het hele traject gaat verlopen.

Mevrouw KRÜDERS (Student en Stad): Bij motie nummer 3 nemen wij de kanttekening van GroenLinks over dat wij altijd een kennisachterstand zullen blijven houden, maar desalniettemin moeten we zoiets gaan instellen. Dus deze zullen wij steunen.

De rest zal blijken bij de stemmingen.

Over het uiteindelijke voorstel: met inachtneming van het amendement kunnen wij instemmen met het voorstel.

De heer KELDER (Partij voor de Dieren): Wij zullen instemmen met het amendement; dat vinden wij een goede aanvulling.

Ik was net bij alle moties gebleven bij motie nummer 10: daar zullen wij ook mee instemmen.

Verder zullen wij met alle beslispunten I tot en met XIV instemmen, met uitzondering van punt II en III en IX. Wij hebben namelijk een alternatief voor Lijn 1 (II) en daarom zullen we ook niet instemmen met punt III, omdat wij die Vinkenstraat willen, want die kan dan bekostigd worden uit ons plan. En wij stemmen ook niet in met punt IX, tenzij het amendement daarvoor in de plaats komt.

De VOORZITTER: Dat is duidelijk. Dank u wel.

Dan gaan we nu over tot de stemming. De heer Evenhuis.

De heer EVENHUIS (VVD): Ik heb nog een vraag over de orde van de stemmingen. Er wordt voorgesteld om over veertien punten te gaan stemmen.

De VOORZITTER: Ik had voorgesteld om ze ineens aan de orde te hebben bij de stemmingen. U kon bij de stemverklaringen aangeven over welke punten u geacht wordt tegen te zijn, dus dan kan ik bij de stemmingen straks afleiden waar wel of geen meerderheid voor is.

De heer EVENHUIS (VVD): Akkoord. Ik kom tot mijn opmerking, ook van Student en Stad. Wij zijn dan tegen of voor het hele voorstel, maar dat is niet aan de orde, begrijp ik.

De VOORZITTER: Ik denk dat we moeten gaan stemmen. Mijnheer Evenhuis, kunnen we gaan stemmen? Even een kort moment om samen te gaan kijken? Ik schors de vergadering voor enkele ogenblikken.

Schorsing van 23.10-23.13 uur.

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering. De VVD-fractie had de schorsing gevraagd. De heer Evenhuis.

De heer EVENHUIS (VVD): Voorzitter, wij stemmen tegen de plannen, met uitzondering van de Romeinse cijfers die we genoemd hebben waar we voor waren. Want u brengt nu de zaak in één keer in stemming, begrijp ik, dus die nuance moet er wel bij.

De VOORZITTER: Nu heeft de griffier niet begrepen waar u het over heeft, dus u moet het even opnieuw zeggen.

De heer EVENHUIS (VVD): Voorzitter, wij stemmen voor I, III, IV, V, VI, X en XIII, behalve het Oosterhamriktracé; dat moet de Vinkenstraat zijn. En dan is ons voorstel, als u in één keer laat stemmen, tegen het voorstel te hebben gestemd, het hele voorstel.

De VOORZITTER: Het zal misschien aan mij liggen, maar nu kan ik het gewoon niet volgen. U zegt aan de ene kant: er is een aantal punten, maar niet alle punten, waar we tegen zijn. En u zegt: we worden geacht tegen alle punten te zijn, tegen het hele voorstel. Dat kan dus volgens mij niet.

De heer VAN KEULEN (VVD): Voorzitter, even ter verduidelijking. Wij worstelen met het fenomeen dat wij veertien besluitpunten hebben. We zijn het met een deel half eens en met een deel niet eens. Daarom stemmen wij, als je alles afweegt, tegen het hele voorstel, met uitzondering van de punten waar we voor zijn.

Als u deze verwarring wilt oplossen, dan stel ik voor om dan maar per punt te gaan stemmen.

De VOORZITTER: Volgens mij kan het vrij gemakkelijk: u kunt gewoon aangeven tegen welke punten u geacht wordt te hebben gestemd. Als u dat noemt, dan verwerken we dat zo. Wij weten tegen welke punten u bent. Bij de andere punt bent u voor; zo zullen we het verwerken. Volgens mij is dat naar ieders tevredenheid.

Goed, dan gaan we eerst stemmen over het amendement op stuk nummer 12. Wie steunt het amendement op stuk nummer 12? Dat is de hele raad, waarmee dat amendement is aangenomen.

Dan gaan we naar de moties.

Eerst de motie op stuk nummer 3. Wie steunt de motie op stuk nummer 3? Dat is de hele raad, waarmee die motie is aangenomen.

Dan de motie op stuk nummer 4. Wie steunt de motie op stuk nummer 4? Dat is de hele raad, minus het CDA en GroenLinks, waarmee de motie is aangenomen.

Dan kom ik bij motie nummer 6 en daar verlaat bij die stemming de heer Spakman de vergadering. Wie steunt de motie op stuk nummer 6? Dat is de hele raad, minus SP en GroenLinks, waarmee de motie is aangenomen. Dan komt de heer Spakman de vergadering weer in.

Dan zijn we bij de motie op stuk nummer 7. Wie steunt de motie op stuk nummer 7? Dat is alleen de Stadspartij, waarmee die motie is verworpen.

Dan de motie op stuk nummer 8. Wie steunt de motie op stuk nummer 8? Alleen de Stadspartij en het CDA, waarmee de motie is verworpen.

Dan de motie op stuk nummer 9. Wie steunt de motie op stuk nummer 9? Dat zijn de VVD en de Stadspartij, waarmee de motie is verworpen.

En dan de motie op stuk nummer 10. Wie steunt de motie op stuk nummer 10? Dat zijn de VVD, de Stadspartij en de Partij voor de Dieren, waarmee de motie is verworpen.

Dan komen we bij de punten zoals die door het college aan u zijn voorgelegd onder Romeinse I tot en met XIV, met inachtneming van de opmerkingen die zijn gemaakt – en denkt u er maar niet te veel over na. Wie steunt die punten? Ik constateer dat het raadsvoorstel, met alle beslispunten, met inachtneming van de opmerkingen die zijn gemaakt, kan rekenen op een meerderheid van de raad en dat dus volgens de besluitpunten, zoals voorgelegd onder I tot en met XIV, is besloten.

De heer PRUMMEL (Stadspartij): Voorzitter, maar dan hebt u er toch wel kennis van genomen dat de Stadspartij tegengestemd heeft hè?

De VOORZITTER: Ja, dat had u namelijk gezegd.

De heer PRUMMEL (Stadspartij): Dus dan staat het nu ook in de handelingen?

De VOORZITTER: Ja. Nee, dat hebben we zeker gezien, zo zou je het ook kunnen noemen.

Dan zijn wij aan het einde gekomen van de vergadering en is de vergadering gesloten (23.15 uur).